

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych  
z biologii dla klasy 7 szkoły podstawowej opracowane  
na podstawie *Programie nauczania biologii Puls życia* autorstwa Anny Zdziennickiej**

| <b>I PÓŁROCZE:</b>                                   |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Dział</b>                                         | <b>Temat</b>                                   | <b>Poziom wymagań</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                                      |                                                | <b>ocena dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>ocena dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>ocena dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>ocena bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>ocena celująca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka ciała.</b> | 1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka</li> <li>wyjaśnia, czym jest tkanka</li> <li>wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych</li> <li>wyjaśnia, czym jest narząd</li> <li>wymienia układy narządów człowieka</li> <li>wymienia rodzaje tkanki łącznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych</li> <li>podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie</li> <li>opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych</li> <li>rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych</li> <li>wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka</li> <li>przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów</li> <li>analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych</li> <li>wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów</li> <li>tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka</li> </ul>                                          |
|                                                      | 2. Budowa i funkcje skóry                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia warstwy skóry</li> <li>przedstawia podstawowe funkcje skóry</li> <li>wymienia wytwory naskórka</li> <li>z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej</li> <li>rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie</li> <li>samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry</li> <li>opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka</li> <li>z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu</li> </ul>                                                                                                                                                                           |
|                                                      | 3. Higiena i choroby skóry                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia choroby skóry</li> <li>podaje przykłady dolegliwości skóry</li> <li>omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej</li> </ul>                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje stan zdrowej skóry</li> <li>wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry</li> <li>wymienia przyczyny grzybicy skóry</li> <li>wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry</li> <li>omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia objawy dolegliwości skóry</li> <li>wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka</li> <li>uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę</li> <li>wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży</li> <li>demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy</li> <li>wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej</li> </ul> |

| Dział             | Temat                                | Poziom wymagań                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |                                      | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                   | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                         | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| II. Aparat ruchu. | 4. Aparat ruchu.<br>Budowa szkieletu | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje części: bierną i czynną aparatu ruchu</li> <li>podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu</li> <li>wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie</li> <li>rozpoznaje różne kształty kości</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>klasyfikuje podane kości pod względem kształtów</li> <li>na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją</li> </ul>                                                                                                            |
|                   | 5. Budowa kości                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy budowy kości</li> <li>wymienia chemiczne składniki kości</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje funkcje elementów budowy kości</li> <li>na podstawie ilustracji omawia doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem</li> <li>wskazuje na związek budowy poszczególnych elementów budowy kości z pełnioną przez nie funkcją</li> <li>wymienia typy tkanki kostnej</li> <li>z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia związek pomiędzy chemicznymi składnikami kości a funkcją pełnioną przez te struktury</li> <li>opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem</li> <li>wyjaśnia związek pomiędzy budową poszczególnych elementów kości a funkcją pełnioną przez te struktury</li> <li>wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje oba typy szpiku kostnego</li> <li>planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości</li> <li>wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie</li> </ul> |
|                   | 6. Budowa i rola szkieletu osiowego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy szkieletu osiowego</li> <li>wymienia elementy budujące klatkę piersiową</li> <li>podaje nazwy odcinków kręgosłupa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę</li> <li>wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową</li> <li>wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia kości budujące szkielet osiowy</li> <li>charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego</li> <li>wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej</li> <li>porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa</li> <li>rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki</li> </ul>                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją</li> <li>wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją</li> </ul>                                                                          |

| Dział            | Temat                              | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  |                                    | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                         | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| II. Aparat ruchu | 7. Szkielet kończyn                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy</li> </ul>                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej</li> <li>wymienia rodzaje połączeń kości</li> <li>opisuje budowę stawu</li> <li>rozpoznaje rodzaje stawów</li> <li>odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia kości tworzące obręcze: barkową i miedniczną</li> <li>porównuje budowę kończyny górnej i dolnej</li> <li>charakteryzuje połączenia kości</li> <li>wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej</li> <li>wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku</li> </ul>                                                                                                                                                       |
|                  | 8. Budowa i rola mięśni            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje tkanki mięśniowej</li> <li>wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych</li> <li>opisuje cechy tkanki mięśniowej</li> <li>z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji</li> <li>opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie</li> <li>wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni</li> <li>omawia warunki prawidłowej pracy mięśni</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa warunki prawidłowej pracy mięśni</li> <li>charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów</li> </ul>                                                                                                                                                         |
|                  | 9. Higiena i choroby aparatu ruchu | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa</li> <li>opisuje przyczyny powstawania wad postawy</li> <li>wymienia choroby aparatu ruchu</li> <li>wskazuje ślad stopy z płaskostopiem</li> <li>omawia przedstawione na ilustracji wady podstawy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy</li> <li>opisuje urazy mechaniczne kończyn</li> <li>omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn</li> <li>omawia przyczyny chorób aparatu ruchu</li> <li>omawia wady budowy stóp</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa</li> <li>wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy</li> <li>charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym</li> <li>określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała</li> <li>wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje informacje dotyczące zapobiegania płaskostopiu</li> <li>planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn</li> <li>przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa</li> <li>wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie</li> <li>uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu</li> </ul> |

| Dział                | Temat                                           | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                                 | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| III. Układ pokarmowy | 10. Pokarm – budulec i źródło energii           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia podstawowe składniki odżywcze</li> <li>wymienia produkty spożywcze zawierające białko</li> <li>podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów</li> <li>wymienia pokarmy zawierające tłuszcze</li> <li>omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne</li> <li>określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek</li> <li>wskazuje rolę tłuszczów w organizmie</li> <li>samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu</li> <li>określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego</li> <li>uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw</li> <li>porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe</li> <li>analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych</li> <li>przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu</li> <li>wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała</li> <li>omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie człowieka</li> <li>porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów</li> <li>wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów</li> <li>samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> <li>analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu</li> <li>wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego</li> </ul> |
|                      | 11. Znaczenie witamin, soli mineralnych i wody. | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i rozpuszczalnych w tłuszczach</li> <li>podaje przykład jednej awitaminozy</li> <li>wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów</li> <li>podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka</li> <li>wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy</li> <li>omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w tłuszczach</li> <li>wymienia skutki niedoboru witamin</li> <li>wskazuje rolę wody w organizmie</li> <li>omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka</li> <li>omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje rodzaje witamin</li> <li>przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B<sub>6</sub>, B<sub>9</sub>, B<sub>12</sub>, D</li> <li>przedstawia rolę i skutki niedoboru składników mineralnych: Mg, Fe, Ca</li> <li>określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych</li> <li>na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje skutki niedoboru witamin, makroelementów i mikroelementów w organizmie</li> <li>przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie</li> <li>samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                        |

| Dział                | Temat                                    | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                          | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| III. Układ pokarmowy | 12. Budowa i rola układu pokarmowego     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów</li> <li>wymienia rodzaje zębów u człowieka</li> <li>wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka</li> <li>omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów</li> <li>wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu</li> <li>rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie</li> <li>lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele</li> <li>samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka</li> <li>wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu</li> <li>omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego</li> <li>lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała</li> <li>charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki</li> <li>przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia znaczenie procesu trawienia</li> <li>opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego</li> <li>analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody</li> <li>samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi</li> <li>uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu</li> <li>uzasadnia konieczność dbania o zęby</li> </ul> |
|                      | 13. Higiena i choroby układu pokarmowego | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności</li> <li>wymienia przykłady chorób układu pokarmowego</li> <li>wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego</li> <li>według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała</li> <li>wymienia przyczyny próchnicy zębów</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej</li> <li>wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych</li> <li>układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych</li> <li>wymienia choroby układu pokarmowego</li> <li>analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i></li> <li>wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują</li> <li>przewiduje skutki złego odżywiania się</li> <li>omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C</li> <li>analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego</li> <li>wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów</li> <li>wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) dietę</li> <li>układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łąknienia i przemiany materii</li> <li>uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego</li> </ul>                                           |

| Dział                | Temat                                      | Poziom wymagań                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                            | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                    | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                               | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                             |
| IV. Układ wydalniczy | 14. Budowa i działanie układu wydalniczego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka</li> <li>wymienia narządy układu wydalniczego</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pojęcia <i>wydalanie</i> i <i>defekacja</i></li> <li>wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii</li> <li>wymienia CO<sub>2</sub> i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje wydalanie i defekację</li> <li>omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu</li> <li>wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego</li> <li>opisuje sposoby wydalania mocznika i CO<sub>2</sub></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwę budującą nerkę</li> <li>omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego</li> <li>tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalania lub defekacji</li> </ul>                                                                     |
|                      | 15. Higiena i choroby układu wydalniczego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zasady higieny układu wydalniczego</li> <li>wymienia choroby układu wydalniczego</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicę nerkową jako choroby układu wydalniczego</li> <li>wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób</li> <li>określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia przyczyny chorób układu wydalniczego</li> <li>wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu</li> <li>wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek</li> <li>uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego</li> <li>omawia na ilustracji przebieg dializy</li> <li>ocenia rolę dializy w ratowaniu życia</li> </ul> |
|                      | 16. Budowa i funkcje krwi                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje nazwy elementów morfotycznych krwi</li> <li>wymienia grupy krwi</li> <li>wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia funkcje krwi</li> <li>wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia</li> <li>wyjaśnia, czym jest konflikt serologiczny</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia znaczenie krwi</li> <li>charakteryzuje elementy morfotyczne krwi</li> <li>omawia rolę hemoglobiny</li> <li>przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa</li> <li>przewiduje skutki konfliktu serologicznego</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zasady transfuzji krwi</li> <li>wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi</li> <li>rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu</li> <li>analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi</li> </ul>                                                                                   |

|                                           |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17. Krążenie krwi                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia narządy układu krwionośnego</li> <li>z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego</li> <li>porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych</li> <li>opisuje funkcje zastawek żylnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje krwiobiegi: mały i duży</li> <li>opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu</li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji</li> <li>wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową</li> </ul>                                                                                                   |
| 18. Budowa i działanie serca              | <ul style="list-style-type: none"> <li>lokalizuje położenie serca we własnym ciele</li> <li>wymienia elementy budowy serca</li> <li>podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika)</li> <li>wyjaśnia, czym jest puls</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje mechanizm pracy serca</li> <li>omawia fazy cyklu pracy serca</li> <li>mierzy koledze puls</li> <li>wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi</li> </ul>                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca</li> <li>porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi</li> <li>omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi</li> </ul>                                                        |
| 19. Higiena i choroby układu krwionośnego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia choroby układu krwionośnego</li> <li>omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego</li> <li>wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego</li> <li>charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego</li> <li>wyjaśnia, na czym polegają białaczka i anemia</li> <li>przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego</li> <li>demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków</li> <li>wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca</li> </ul> |
| 20. Układ limfatyczny                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy układu limfatycznego</li> <li>wymienia narządy układu limfatycznego</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę układu limfatycznego</li> <li>omawia rolę węzłów chłonnych</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje rolę układu limfatycznego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym</li> </ul>                                                                                                                |

| Dział               | Temat                                                | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     |                                                      | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| V. Układ krążenia   | 21. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy układu odpornościowego</li> <li>wymienia rodzaje odporności</li> <li>przedstawia różnice między surowicą a szczepionką</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną</li> <li>definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia rolę elementów układu odpornościowego</li> <li>charakteryzuje rodzaje odporności</li> <li>określa zasadę działania szczepionki i surowicy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej</li> <li>opisuje rodzaje leukocytów</li> <li>odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia</li> <li>ocenia znaczenie szczepień</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|                     | 22. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki mogące wywołać alergię</li> <li>opisuje objawy alergii</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa przyczynę choroby AIDS</li> <li>wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów</li> <li>podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje drogi zakażeń HIV</li> <li>wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego</li> <li>ilustruje przykładami znaczenie transplantologii</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| VI. Układ oddechowy | 23. Budowa i rola układu oddechowego                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia odcinki układu oddechowego</li> <li>rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia funkcje elementów układu oddechowego</li> <li>opisuje rolę nagłośni</li> <li>na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej</li> <li>wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>odróżnia głośnię i nagłośnię</li> <li>demonstruje mechanizm modulacji głosu</li> <li>definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej</li> <li>wykazuje związek między budową a funkcją płuc</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego</li> <li>wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|                     | 24. Mechanizm oddychania                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc</li> <li>demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu</li> <li>z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> <li>definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu</li> <li>przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych</li> <li>omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym</li> <li>oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim</li> <li>z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> <li>zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego</li> <li>opisuje dyfuzję O<sub>2</sub> i CO<sub>2</sub> zachodzącą w pęcherzykach płucnych</li> <li>wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym</li> <li>na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> <li>określa znaczenie oddychania komórkowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> <li>przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym</li> <li>analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach</li> <li>omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów</li> <li>samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów</li> <li>wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO<sub>2</sub> w wydychanym powietrzu</li> <li>opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię</li> <li>zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy</li> </ul> |

| Dział                             | Temat                                             | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                   | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                             | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                             | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                 | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                   | 25. Higiena i choroby układu oddechowego          | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu</li> <li>wymienia choroby układu oddechowego</li> <li>wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych</li> <li>określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego</li> <li>omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego</li> <li>wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego</li> <li>opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc</li> <li>rozdziela czynne i bierne palenie tytoniu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego</li> <li>wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc</li> <li>przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie</li> </ul> |
| <b>II PÓŁROCZE:</b>               |                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| VII. Regulacja nerwowo-hormonalna | 26. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia gruczoły dokrewne</li> <li>wymienia przykłady hormonów</li> <li>wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i></li> <li>wyjaśnia, czym są hormony</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa cechy hormonów</li> <li>przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają</li> <li>charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu</li> </ul>                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów</li> <li>omawia znaczenie swobodnego działania hormonów</li> <li>wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych</li> </ul>                                                                                                                  |
|                                   | 27. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu</li> </ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i></li> <li>podaje przyczyny cukrzycy</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II</li> </ul>                                                                                                                                          |
|                                   | 28. Budowa i rola układu nerwowego                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia funkcje układu nerwowego</li> <li>wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego</li> <li>rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje elementy budowy komórki nerwowej</li> <li>wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego</li> <li>wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje funkcje układu nerwowego</li> <li>wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją</li> <li>omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia sposób działania synapsy</li> <li>charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego</li> <li>porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu</li> </ul>                                                                                                                         |

| Dział                             | Temat                                  | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                        | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                              | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                        | ocena celująca                                                                                                                                                                                                      |
| VII. Regulacja nerwowo-hormonalna | 29. Ośrodkowy układ nerwowy            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia</li> <li>wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji</li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje budowę rdzenia kręgowego</li> <li>objasnia na ilustracji budowę mózgowia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego</li> </ul>                                                                            |
|                                   | 30. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje nerwów obwodowych</li> <li>podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe</li> <li>omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym</li> <li>odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym</li> <li>charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe</li> <li>przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się</li> <li>na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka</li> <li>demonstruje na koledze odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu</li> </ul>       |
|                                   | 31. Higiena i choroby układu nerwowego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki wywołujące stres</li> <li>podaje przykłady używek</li> <li>wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem</li> <li>przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu</li> <li>opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie</li> <li>omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu</li> <li>wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień</li> <li>wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu</li> <li>wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu</li> <li>wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu</li> <li>wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień</li> </ul> |

| Dział                 | Temat                                 | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                       | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                       | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| VIII. Narządy zmysłów | 32. Budowa i działanie narządu wzroku | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka</li> <li>rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną</li> <li>wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka</li> <li>rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka</li> <li>wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i></li> <li>omawia znaczenie adaptacji oka</li> <li>omawia funkcje elementów budowy oka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa funkcję aparatu ochronnego oka</li> <li>wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami</li> <li>opisuje drogę światła w oku</li> <li>wskazuje lokalizację receptorów wzroku</li> <li>ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia powstawanie obrazu na siatkówce</li> <li>planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu</li> <li>ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku</li> <li>ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii</li> </ul> |
|                       | 33. Ucho – narząd słuchu i równowagi  | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha</li> <li>wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi</li> <li>wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha</li> <li>omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego</li> </ul>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków</li> <li>wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu</li> <li>wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe</li> </ul>                                                                                                                                        |
|                       | 34. Higiena oka i ucha                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia wady wzroku</li> <li>omawia zasady higieny oczu</li> <li>wymienia choroby oczu i uszu</li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność</li> <li>definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę</li> <li>omawia przyczyny powstawania wad wzroku</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje wady wzroku</li> <li>wyjaśnia, na czym polegają daltonizm i astygmatyzm</li> <li>charakteryzuje choroby oczu</li> <li>omawia sposób korygowania wad wzroku</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku</li> <li>analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu</li> </ul>                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania</li> <li>analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia</li> </ul>                                                                   |
|                       | 35. Zmysły powonienia, smaku i dotyku | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku</li> <li>wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku</li> <li>wymienia podstawowe smaki</li> <li>wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry</li> <li>omawia rolę węchu w ocenie pokarmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje kubków smakowych</li> <li>omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje położenie kubków smakowych na języku</li> <li>z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku</li> </ul>                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku</li> <li>analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze</li> <li>wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku</li> </ul>                                                                                                                                                        |

|                                    |                                                         |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka | 36. Budowa i funkcjonowanie męskiego układu rozrodczego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia męskie narządy rozrodcze</li> <li>wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze</li> <li>wymienia męskie cechy płciowe</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek</li> <li>omawia proces powstawania nasienia</li> <li>określa funkcję testosteronu</li> <li>wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego</li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską</li> <li>wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego</li> </ul>                                                                                        |
|                                    | 37. Budowa żeńskiego układu rozrodczego                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia żeńskie narządy rozrodcze</li> <li>wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze</li> <li>wymienia żeńskie cechy płciowe</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje pierwos-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe</li> <li>opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego</li> </ul>                                                                 |
|                                    | 38. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia żeńskie hormony płciowe</li> <li>wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne</li> <li>definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej</li> </ul>                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego</li> <li>analizuje rolę ciała żółtego</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu</li> </ul>                                                                   |
|                                    | 39. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia nazwy błon płodowych</li> <li>podaje długość trwania rozwoju płodowego</li> <li>wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia</li> <li>wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i></li> <li>omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych</li> <li>podaje czas trwania ciąży</li> <li>omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje funkcje błon płodowych</li> <li>charakteryzuje okres rozwoju płodowego</li> <li>wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży</li> <li>charakteryzuje etapy porodu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje funkcje łożyska</li> <li>uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży</li> <li>omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego</li> </ul>                                                                                                      |
|                                    | 40. Rozwój człowieka – od narodzin do starości          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia etapy życia człowieka</li> <li>wymienia rodzaje dojrzałości człowieka</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników</li> <li>opisuje objawy starzenia się organizmu</li> <li>wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców</li> </ul>                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe</li> <li>przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje różnice między przekwitaniem a starością</li> <li>przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania</li> <li>tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju</li> </ul> |

| Dział                              | Temat                                    | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                          | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                              | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | ocena celująca                                                                                                                                                                           |
| IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka | 41. Higiena i choroby układu rozrodczego | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia choroby układu rozrodczego</li> <li>wymienia choroby przenoszone drogą płciową</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego</li> <li>przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia</li> <li>wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS</li> <li>wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV</li> <li>przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa</li> <li>przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy</li> <li>omawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV</li> <li>przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV</li> <li>uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującemu raka szyjki macicy</li> </ul> |
|                                    | 42. Mechanizmy regulacyjne organizmu     | <ul style="list-style-type: none"> <li>własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza</li> <li>wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka</li> <li>wskazuje drogi wydalania wody z organizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego</li> <li>opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi</li> </ul>                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polega homeostaza</li> <li>na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego</li> <li>na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka</li> <li>na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy</li> </ul>                                                        |

| Dział                             | Temat                                    | Poziom wymagań                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                          | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                            | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | ocena celująca                                                                                                                                                                       |
| X. Równowaga wewnętrzna organizmu | 43. Choroba – jako zaburzenie homeostazy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka</li> <li>• podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują</li> <li>• wymienia choroby cywilizacyjne</li> <li>• wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne</li> <li>• podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka</li> <li>• przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka</li> <li>• przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych</li> <li>• klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych</li> <li>• omawia znaczenie szczepień ochronnych</li> <li>• wskazuje alergię jako skutek zanieczyszczenia środowiska</li> <li>• wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka</li> <li>• przedstawia znaczenie pojęć <i>zdrowie</i> i <i>choroba</i></li> <li>• rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne</li> <li>• wymienia najważniejsze choroby człowieka wywoływane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób</li> <li>• podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne</li> <li>• podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych</li> <li>• wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje wpływ środowiska na zdrowie</li> <li>• uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji)</li> <li>• dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych</li> <li>• uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi</li> <li>• uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów</li> </ul> |

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Marzena Muc

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **chemii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu **Program nauczania chemii w szkole podstawowej**

Autor programu **Teresa Kulawik, Maria Litwin**

| <b>Dział tematyczny</b>           | Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Substancje i ich przemiany</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li><li>• opisuje zasadę rozdziału mieszanin metodą chromatografii</li><li>• opisuje sposób rozdzielania na składniki bardziej złożonych mieszanin z wykorzystaniem metod spoza</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li><li>• omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną</li><li>• definiuje pojęcie <i>patyna</i></li><li>• projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski)</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li><li>• podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego</li><li>• identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwości</li><li>• przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa</i>, <i>gęstość</i>, <i>objętość</i></li><li>• przelicza jednostki</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li><li>• omawia, czym zajmuje się chemia</li><li>• wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom</li><li>• wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia</li><li>• przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości)</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• zalicza chemię do nauk przyrodniczych</li><li>• stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej</li><li>• nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie</li><li>• zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych</li></ul> |

|  |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>podstawy programowej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykonuje obliczenia – zadania dotyczące mieszanin</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i></li> <li>• projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki</li> <li>• wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielanie</li> <li>• projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski</li> <li>• wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne</li> <li>• wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny</li> <li>• wyjaśnia różnicę między mieszaniną a</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji</li> <li>• opisuje właściwości substancji</li> <li>• wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki</li> <li>• sporządza mieszaninę</li> <li>• dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki</li> <li>• opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną</li> <li>• projektuje doświadczenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień</li> <li>• definiuje pojęcie <i>gęstość</i></li> <li>• podaje wzór na gęstość</li> <li>• przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa, gęstość, objętość</i></li> <li>• wymienia jednostki gęstości</li> <li>• odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych</li> <li>• definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i></li> <li>• opisuje cechy mieszanin</li> </ul> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  | <p>związkiem chemicznym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne</li> <li>• opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji</li> <li>• przeprowadza wybrane doświadczenia</li> </ul> | <p>ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie <i>stopy metali</i></li> <li>• podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka</li> <li>• wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych</li> <li>• rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne</li> <li>• wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną</li> </ul> | <p>jednorodnych i niejednorodnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady mieszanin</li> <li>• opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>zjawisko fizyczne</i> i <i>reakcja chemiczna</i></li> <li>• podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>pierwiastek chemiczny</i> i <i>związek chemiczny</i></li> <li>• dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne</li> </ul> |
|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady związków chemicznych</li> <li>• dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale</li> <li>• podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetalu)</li> <li>• odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości</li> <li>• opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja</li> <li>• wymienia niektóre czynniki powodujące korozję</li> <li>• posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si,</li> </ul> |
|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                               |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                               |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają.</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• opisuje destylację skroplonego powietrza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li> <li>• otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym</li> <li>• wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru</li> <li>• projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników</li> <li>• uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li> <li>• określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne</li> <li>• wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu</li> <li>• wykrywa obecność tlenku węgla(IV)</li> <li>• opisuje właściwości tlenku węgla(II)</li> <li>• wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu</li> <li>• podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska</li> <li>• wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li> <li>• projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów</li> <li>• wymienia stałe i zmienne składniki powietrza</li> <li>• oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej</li> <li>• opisuje, jak można otrzymać tlen</li> <li>• opisuje właściwości</li> </ul> | <p>opisuje skład i właściwości powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza</li> <li>• opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych</li> <li>• podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu</li> <li>• tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody</li> <li>• definiuje pojęcie <i>wodorki</i></li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>jest związkiem chemicznym węgla i tlenu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru</li> <li>• planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami</li> <li>• identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych</li> <li>• wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów</li> <li>• proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów</li> <li>• projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór</li> <li>• projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru</li> <li>• zapisuje słownie przebieg różnych</li> </ul> | <p>fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady wodorków niemetali</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy</li> <li>• wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru</li> <li>• podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem)</li> <li>• definiuje pojęcie <i>reakcja charakterystyczna</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie</li> <li>• określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV)</li> <li>• podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV)</li> <li>• określa, jak zachowują się substancje higroskopijne</li> <li>• opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany</li> <li>• omawia, na czym polega spalanie</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>substrat</i> i <i>produkt reakcji chemicznej</i></li> <li>• wskazuje substraty i produkty reakcji</li> </ul> |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego</p> | <p>rodzajów reakcji chemicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych</li> <li>• wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu</li> <li>• omawia sposoby otrzymywania wodoru</li> <li>• podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych</li> <li>• zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenu węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc</li> <li>• wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany</li> <li>• opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie</li> <li>• wymienia właściwości wody</li> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>higroskopijność</i></li> <li>• zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej</li> <li>• wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji</li> </ul> | <p>chemicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa typy reakcji chemicznych</li> <li>• określa, co to są tlenki i zna ich podział</li> <li>• wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza</li> <li>• wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną</li> <li>• podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych</li> <li>• wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym</li> </ul> |
|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  |  |  | <p>chemicznej<br/>substraty i<br/>produkty,<br/>pierwiastki i<br/>związki chemiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów</li> <li>• podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem)</li> <li>• opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV)</li> <li>• wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza</li> </ul> |  |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>reakcja egzo- i endoenergetyczna</i></li> </ul>                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Atomy i cząsteczki</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• oblicza zawartość procentową izotopów w pierwiastku chemicznym</li> <li>• opisuje historię odkrycia budowy atomu i powstania układu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li> <li>• wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li> <li>• wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno – cząsteczkowej budowy materii</li> <li>• oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych</li> <li>• definiuje pojęcie <i>masy atomowej</i> jako</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li> <li>• planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistą budowę materii</li> <li>• wyjaśnia zjawisko dyfuzji</li> <li>• podaje założenia teorii atomistyczno-</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie <i>materia</i></li> <li>• definiuje pojęcie <i>dyfuzja</i></li> <li>• opisuje ziarnistą budowę materii</li> <li>• opisuje, czym atom różni się od cząsteczki</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa</i></li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>okresowego pierwiastków</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie <i>promieniotwórczość</i></li> <li>• określa, na czym polegają promieniotwórczość naturalna i sztuczna</li> <li>• definiuje pojęcie <i>reakcja łańcuchowa</i></li> <li>• wymienia ważniejsze zagrożenia związane z promieniotwórczością</li> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>okres półtrwania</i> (<i>okres połowicznego rozpadu</i>)</li> </ul> | <p>elektronów walencyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi</li> </ul> | <p>średniej mas atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zastosowania różnych izotopów</li> <li>• korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych</li> <li>• oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach</li> <li>• zapisuje konfiguracje elektronowe</li> <li>• rysuje uproszczone modele atomów</li> <li>• określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie</li> </ul> | <p>-cząsteczkowej budowy materii</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza masy cząsteczkowe</li> <li>• opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej <math>Z</math></li> <li>• wymienia rodzaje izotopów</li> <li>• wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru</li> <li>• wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy</li> <li>• korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych</li> <li>• wykorzystuje informacje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych</li> <li>• opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony)</li> <li>• wyjaśnia, co to są <i>nukleony</i></li> <li>• definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i></li> <li>• wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa</i>, <i>liczba masowa</i></li> <li>• ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy</li> </ul> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje zadania związane z pojęciami <i>okres półtrwania</i> i <i>średnia masa atomowa</i></li> <li>• charakteryzuje rodzaje promieniowania</li> <li>• wyjaśnia, na czym polegają przemiany <math>\alpha</math>, <math>\beta</math></li> </ul> |  |  | <p>odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje maksymalną liczbę elektronów w poszczególnych powłokach (<math>K</math>, <math>L</math>, <math>M</math>)</li> <li>• zapisuje konfiguracje elektronowe</li> <li>• rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych</li> <li>• określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie</li> </ul> | <p>znane są liczby atomowa i masowa</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, czym jest konfiguracja elektronowa</li> <li>• definiuje pojęcie <i>izotop</i></li> <li>• dokonuje podziału izotopów</li> <li>• wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy</li> <li>• opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych</li> <li>• podaje treść prawa okresowości</li> <li>• podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych</li> </ul> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych</li> <li>• określa rodzaje pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie</li> </ul>                                          |
| <b>Łączenie się atomów.<br/>Równania reakcji chemicznych.</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• opisuje wiązania koordynacyjne i metaliczne</li> <li>• wykonuje obliczenia na podstawie równania reakcji chemicznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li> <li>• wykorzystuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach</li> <li>• uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li> <li>• określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie</li> <li>• wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li> <li>• opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów</li> <li>• odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia typy wiązań chemicznych</li> <li>• podaje definicje: <i>wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego, wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego, wiązania jonowego</i></li> <li>• definiuje pojęcia: <i>jon, kation, anion</i></li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>wydajność reakcji</i></li> <li>• zna pojęcia: <i>mol, masa molowa i objętość molowa</i> i wykorzystuje je w obliczeniach</li> <li>• określa, na czym polegają reakcje utleniania-redukcji</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>utleniacz i reduktor</i></li> <li>• zaznacza w zapisie słownym przebiegu reakcji</li> </ul> | <p>masa substratów jest równa masie produktów</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego)</li> <li>• wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym</li> <li>• opisuje zależność właściwości związku chemicznego od</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych</li> <li>• opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów</li> <li>• opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego</li> <li>• opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce</li> <li>• wykorzystuje pojęcie <i>wartościowości</i></li> <li>• odczytuje z układu okresowego wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje sposób powstawania jonów</li> <li>• określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek</li> <li>• podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym</li> <li>• przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów</li> <li>• określa wartościowość na podstawie układu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie <i>elektroujemność</i></li> <li>• posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych</li> <li>• podaje, co występuje we wzorze elektronowym</li> <li>• odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego</li> <li>• zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek</li> <li>• definiuje pojęcie <i>wartościowości</i></li> <li>• określa wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym</li> <li>• odczytuje z układu okresowego maksymalną</li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>chemicznej procesy utleniania i redukcji oraz utleniacz, reduktor</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady reakcji utleniania-redukcji zachodzących w naszym otoczeniu; uzasadnia swój wybór</li> </ul> | <p>występującego w nim wiązania chemicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykonuje obliczenia stechiometryczne</li> <li>• porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności)</li> <li>• zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności</li> </ul> | <p>(względem wodoru, maksymalną względem tlenu)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw</li> <li>• zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności)</li> <li>• przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej</li> <li>• rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego</li> <li>• dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych</li> </ul> | <p>okresowego pierwiastków</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych</li> <li>• podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru</li> <li>• określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym</li> <li>• zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli</li> <li>• wyjaśnia znaczenie współczynnika</li> </ul> | <p>wartościowość względem wodoru pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych</li> <li>• zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych</li> <li>• określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym</li> </ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <p>stechiometrycznego i indeksu stochiometrycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia pojęcie <i>równania reakcji chemicznej</i></li> <li>• odczytuje proste równania reakcji chemicznych</li> <li>• zapisuje równania reakcji chemicznych</li> <li>• dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: <math>H_2</math>, <math>2H</math>, <math>2H_2</math>.</li> <li>• ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych</li> <li>• ustala na podstawie nazwy wzór sumaryczny prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych</li> <li>• rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych</li> <li>• wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej</li> <li>• podaje treść prawa zachowania masy</li> </ul> |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego</li> <li>• przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego</li> <li>• definiuje pojęcia:<br/><i>równanie reakcji chemicznej,</i><br/><i>współczynnik stechiometryczny</i></li> <li>• dobiera współczynniki w prostych przykładach równań reakcji chemicznych</li> <li>• zapisuje proste przykłady równań reakcji chemicznych</li> <li>• odczytuje proste równania reakcji chemicznych</li> </ul> |
|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Woda i roztwory wodne.</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega asocjacja cząsteczek wody</li> <li>• rozwiązuje zadania rachunkowe na stężenie procentowe roztworu, w którym rozpuszczono mieszaninę substancji stałych</li> <li>• rozwiązuje zadania z wykorzystaniem pojęcia <i>stężenie molowe</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li> <li>• proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu</li> <li>• określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody</li> <li>• porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych</li> <li>• wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody</li> <li>• wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody</li> <li>• określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej</li> <li>• przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie</li> <li>• przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru</li> <li>• podaje rozmiary cząstek substancji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li> <li>• opisuje budowę cząsteczki wody</li> <li>• wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna</li> <li>• wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń</li> <li>• planuje doświadczenie udowadniające, że woda z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami</li> <li>• proponuje sposoby racjonalnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie</li> <li>• podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie</li> <li>• podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód</li> <li>• wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi</li> <li>• wymienia stany skupienia wody</li> <li>• określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną</li> <li>• nazywa przemiany stanów skupienia wody</li> <li>• opisuje właściwości wody</li> </ul> |
|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego</li> <li>• oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze</li> <li>• oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach</li> </ul> | <p>wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie</li> <li>• posługuje się wykresem rozpuszczalności</li> <li>• wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności</li> <li>• oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe</li> <li>• prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>gęstości</i></li> </ul> | <p>gospodarowania wodą</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania</li> <li>• określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem</li> <li>• charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie</li> <li>• planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie</li> <li>• porównuje rozpuszczalność różnych substancji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody</li> <li>• definiuje pojęcie <i>dipol</i></li> <li>• identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol</li> <li>• wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, trudno rozpuszczalne oraz praktycznie nierozpuszczalne w wodzie</li> <li>• podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie</li> <li>• wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik</i> i <i>substancja rozpuszczona</i></li> </ul> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu</li> <li>• oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu</li> <li>• oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności)</li> <li>• wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym</li> </ul> | <p>w tej samej temperaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze</li> <li>• podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe</li> <li>• podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny</li> <li>• wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie</li> <li>• definiuje pojęcie <i>rozpuszczalność</i></li> <li>• wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji</li> <li>• określa, co to jest krzywa rozpuszczalności</li> <li>• odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze</li> <li>• wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się</li> </ul> |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym</li> <li>• przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu</li> <li>• oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu</li> <li>• wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu</li> </ul> | <p>substancji stałej w wodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy</i>, <i>koloid</i> i <i>zawiesina</i></li> <li>• podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid</li> <li>• definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony</i>, <i>roztwór nienasycony</i>, <i>roztwór stężony</i>, <i>roztwór rozcieńczony</i></li> <li>• definiuje pojęcie <i>krystalizacja</i></li> <li>• podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie</li> <li>• definiuje <i>stężenie procentowe roztworu</i></li> </ul> |
|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                              |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu</li> <li>• prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu</i></li> </ul>                                                    |
| <b>Tlenki i wodorotlenki</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• opisuje i bada właściwości wodorotlenków amfoterycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dobrą</li> <li>• zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu</li> <li>• planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dostateczną</li> <li>• wyjaśnia pojęcia: <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i></li> <li>• wymienia przykłady wodorotlenków i zasad</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność</li> <li>• wymienia poznane tlenki metali, z których można otrzymać zasady</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</li> <li>• podaje sposoby otrzymywania tlenków</li> <li>• opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków</li> <li>• podaje wzory i nazwy wodorotlenków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie <i>tlenek</i></li> <li>• podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetalu</li> <li>• zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetalu</li> <li>• wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | nierozpuszczalne w wodzie<br>• zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków<br>• identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji<br>• odczytuje równania reakcji chemicznych | • zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku<br>• planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia<br>• planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie<br>• zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej zasad<br>• określa odczyn roztworu zasadowego i uzasadnia to<br>• opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek) | • wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają<br>• wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków<br>• zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia<br>• wyjaśnia pojęcia: <i>woda wapienna</i> , <i>wapno palone</i> i <i>wapno gaszone</i><br>• odczytuje proste równania dysocjacji jonowej zasad<br>• definiuje pojęcie <i>odczyn zasadowy</i><br>• bada odczyn | • definiuje pojęcia: <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i><br>• odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie<br>• opisuje budowę wodorotlenków<br>• zna wartościowość grupy wodorotlenowej<br>• rozpoznaje wzory wodorotlenków<br>• zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH) <sub>2</sub> , Al(OH) <sub>3</sub> , Cu(OH) <sub>2</sub><br>• opisuje właściwości oraz zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia<br>• łączy nazwy zwyczajowe (wapno |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zastosowania wskaźników</li> <li>• planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu różnych produktów używanych w życiu codziennym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji</li> </ul> | <p>palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcia: <i>elektrolit</i>, <i>nieelektrolit</i></li> <li>• definiuje pojęcia: <i>dysocjacja jonowa</i>, <i>wskaźnik</i></li> <li>• wymienia rodzaje odczynów roztworów</li> <li>• podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa zasad</li> <li>• zapisuje równania dysocjacji jonowej zasad (proste przykłady)</li> <li>• podaje nazwy jonów powstałych w</li> </ul> |
|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | wyniku dysocjacji jonowej <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników</li> <li>• rozróżnia pojęcia: <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i></li> </ul> |
|--|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z fizyki w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu Świat fizyki. Klasy 7

Autor programu B. Sagnowska, M. Rozenbajgier Wydawnictwo WSiP

| Dział tematyczny   | Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli: | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wykonujemy pomiary |                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia pojęcie szacowania wartości wielkości fizycznej,</li> <li>- wyjaśnia, co to jest rząd wielkości,</li> <li>- wyjaśnia, czym różni się mierzenie wielkości fizycznej od jej wyznaczania (pomiaru pośredniego)</li> <li>- zapisuje wynik pomiaru bezpośredniego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia na przykładach przyczyny występowania niepewności pomiarowych,</li> <li>- zapisuje różnice między wartością końcową i początkową wielkości fizycznej, -</li> <li>- wyjaśnia, co to znaczy wyzerować przyrząd pomiarowy,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia jednostki wszystkich mierzonych wielkości,</li> <li>- podaje dokładność przyrządu,</li> <li>- oblicza wartość najbardziej zbliżoną do rzeczywistej wartości mierzonej wielkości, jako średnią arytmetyczną wyników,</li> <li>- wykazuje doświadczalnie, że wartość siły ciężkości jest wprost</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia przyrządy, za pomocą których mierzymy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę,</li> <li>- podaje zakres pomiarowy przyrządu,</li> <li>- przelicza jednostki długości, czasu i masy</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | wraz z niepewnością,<br>- wymienia jednostki podstawowe SI,<br>- rysuje wektor obrazujący siłę o zadanej wartości (przyjmując odpowiednią jednostkę),<br>- zaokrągla wynik pomiaru pośredniego do dwóch cyfr znaczących,<br>- wyjaśnia zasadę działania wybranego urządzenia, w którym istotną rolę odgrywa ciśnienie,<br>- wyznacza doświadczalnie ciśnienie atmosferyczne za | - podaje cechy wielkości wektorowej,<br>- przekształca wzór $F_c = mg$ i oblicza masę ciała, znając wartość jego ciężaru,<br>- przelicza jednostki gęstości ,<br>- przekształca wzór $d = m/V$ i oblicza każdą z wielkości fizycznych w tym wzorze,<br>- przekształca wzór $p = F/S$ i oblicza każdą z wielkości występujących w tym wzorze,<br>- opisuje zależność | proporcjonalna do masy ciała,<br>- uzasadnia potrzebę wprowadzenia siły jako wielkości wektorowej,<br>- wyznacza doświadczalnie gęstość ciała stałego o regularnych kształtach,<br>- wyznacza doświadczalnie gęstość cieczy,<br>- oblicza gęstość substancji ze związku $d = m/V$<br>- podaje jednostki gęstości,<br>- wykazuje, że skutek nacisku na podłoże, ciała o ciężarze $F_c$ zależy od wielkości powierzchni zetknięcia ciała z podłożem,<br>- oblicza ciśnienie za pomocą wzoru $p = F/S$ | - mierzy wartość siły w niutonach za pomocą siłomierza,<br>- oblicza wartość ciężaru posługując się wzorem $F_c = mg$ ,<br>- odczytuje gęstość substancji z tabeli, - na podstawie gęstości podaje masę określonej objętości danej substancji,<br>- mierzy objętość ciał o nieregularnych kształtach za pomocą menzurki, - pokazuje na przykładach, że skutek nacisku ciał na podłoże |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p> pomocą strzykawki i siłomierza,<br/> - wyciąga wnioski o wartościach wielkości fizycznych na podstawie kąta nachylenia wykresu do osi poziomej. </p> | <p> ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza,<br/> - rozpoznaje zjawiska, w których istotną rolę odgrywa ciśnienie atmosferyczne i urządzenia, do działania, których jest ono niezbędne<br/> - wykazuje, że jeśli dwie wielkości są do siebie wprost proporcjonalne, to wykres zależności jednej od drugiej jest półprostą wychodzącą z początku układu osi. </p> | <p> - przelicza jednostki ciśnienia,<br/> - mierzy ciśnienie w oponie samochodowej,<br/> - na podstawie wyników zgromadzonych w tabeli sporządza samodzielnie wykres zależności jednej wielkości fizycznej od drugiej. </p> | <p> zależy od wielkości powierzchni zetknięcia,<br/> - podaje jednostkę ciśnienia i jej wielokrotności,<br/> - mierzy ciśnienie atmosferyczne za pomocą barometru,<br/> - na podstawie wyników zgromadzonych w tabeli sporządza wykres zależności jednej wielkości fizycznej od drugiej w podanym wcześniej układzie osi. </p> |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                           |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Niektóre właściwości fizyczne ciał</p> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje właściwości plazmy,</li> <li>- wyjaśnia przyczyny skraplania pary wodnej zawartej w powietrzu, np. na okularach, szklankach i potwierdza to doświadczalnie,</li> <li>- wyjaśnia zachowanie taśmy bimetalicznej podczas jej ogrzewania,</li> <li>- wymienia zastosowania praktyczne taśmy bimetalicznej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wykazuje doświadczalnie zachowanie objętości ciała stałego przy zmianie jego kształtu,</li> <li>- podaje przykłady zmian właściwości ciał spowodowanych zmianą temperatury i skutki spowodowane przez tę zmianę,</li> <li>- opisuje zależność temperatury wrzenia od ciśnienia,</li> <li>- opisuje zależność szybkości parowania od temperatury,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje stałość objętości i nieściśliwość cieczy,</li> <li>- wykazuje doświadczalnie ściśliwość gazów, - wymienia i opisuje zmiany stanów skupienia ciał,</li> <li>- odróżnia wodę w stanie gazowym (jako niewidoczną) od mgły i chmur,</li> <li>- podaje przykłady skraplania, sublimacji i resublimacji,</li> <li>- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej ciał stałych, cieczy i gazów,</li> <li>- opisuje anomalną rozszerzalność wody i jej znaczenie w przyrodzie,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia stany skupienia ciał i podaje ich przykłady,</li> <li>- podaje przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych,</li> <li>- podaje przykłady topnienia, krzepnięcia, parowania,</li> <li>- podaje temperatury krzepnięcia i wrzenia wody,</li> <li>- odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia,</li> <li>- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej w życiu</li> </ul> |
|-------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                          |  |                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                |                                                                                                                                        |
|--------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |  |                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wykazuje doświadczalnie zmiany objętości ciał podczas krzepnięcia,</li> <li>- za pomocą symboli <math>\Delta l</math> i <math>\Delta t</math> lub <math>\Delta V</math> i <math>\Delta t</math> zapisuje fakt, że przyrost długości drutów lub objętości cieczy jest wprost proporcjonalny do przyrostu temperatury,</li> <li>- wykorzystuje do obliczeń prostą proporcjonalność przyrostu długości do przyrostu temperatury</li> </ul> | - opisuje zachowanie taśmy bimetalicznej przy jej ogrzewaniu.  | codziennym i technice                                                                                                                  |
| Cząsteczkowa budowa ciał |  | - wyjaśnia, dlaczego dyfuzja w cieczech przebiega wolniej niż w gazach, | - wykazuje doświadczalnie zależność szybkości dyfuzji od temperatury,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | - opisuje doświadczenie uzasadniające hipotezę o cząsteczkowej | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady dyfuzji w cieczech i gazach,</li> <li>- podaje przyczyny tego, że</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- uzasadnia wprowadzenie skali Kelvina,</li> <li>- opisuje ruchy Browna,</li> <li>- wyjaśnia zjawisko menisku wklęsłego i włoskowatości,</li> <li>- doświadczalnie szacuje średnicę cząsteczki oleju.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje związek średniej szybkości cząsteczek gazu lub cieczy z jego temperaturą,</li> <li>- podaje przykłady działania sił spójności i sił przylegania,</li> <li>- podaje przykłady wykorzystania zjawiska włoskowatości w przyrodzie,</li> <li>- wyjaśnia pojęcia: atomu, cząsteczki, pierwiastka i związku chemicznego,</li> <li>- objaśnia, co to znaczy, że ciało stałe ma budowę krystaliczną,</li> <li>- wyjaśnia, dlaczego ciśnienie gazu w zbiorniku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>budowie ciał, - opisuje zjawisko dyfuzji,</li> <li>- przelicza temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na tę samą temperaturę w skali Kelvina i na odwrót,</li> <li>- na wybranym przykładzie opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego, demonstrując odpowiednie doświadczenie,</li> <li>- wyjaśnia rolę mydła i detergentów,</li> <li>- podaje przykłady atomów i cząsteczek,</li> <li>- opisuje różnice w budowie ciał stałych, cieczy i gazów,</li> <li>- wyjaśnia, dlaczego na wewnętrzne ściany zbiornika gaz wywiera parcie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ciała stałe i ciecze nie rozpadają się na oddzielne cząsteczki,</li> <li>- podaje przykłady pierwiastków i związków chemicznych,</li> <li>- wyjaśnia, dlaczego gazy są ściśliwe a ciała stałe nie,</li> <li>- podaje przykłady sposobów, którymi można zmienić ciśnienie gazu w zamkniętym zbiorniku, np. w dętce rowerowej.</li> </ul> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                        |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | zamkniętym<br>zależy od ilości<br>gazu, jego<br>objętości i<br>temperatury.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Jak opisujemy<br>ruch? |  | <p>wyjaśnia, co to<br/>znaczy, że<br/>spoczynek i ruch są<br/>względne,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- rozróżnia drogę i<br/>przemieszczenie, -</li> <li>wykonuje zadania<br/>obliczeniowe,</li> <li>oblicza czas,<br/>wiedząc, że <math>s \sim t</math></li> <li>- wykonuje zadania<br/>obliczeniowe,</li> <li>korzystając ze<br/>wzoru <math>v = s/t</math> i z<br/>wykresów <math>s(t)</math> i <math>v(t)</math>,</li> <li>- podaje przykład<br/>dwóch wektorów<br/>przeciwnych,</li> <li>- rysuje wektor<br/>obrazujący<br/>prędkość o zadanej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- obiera układ<br/>odniesienia i<br/>opisuje ruch<br/>prostoliniowy w<br/>tym układzie,</li> <li>- opisuje<br/>położenie ciała za<br/>pomocą<br/>współrzędnej <math>x</math>,</li> <li>- oblicza przebyłą<br/>przez ciało drogę<br/>ruchem<br/>prostoliniowym<br/>jako <math>s = x_2 - x_1 = \Delta x</math> -</li> <li>doświadczalnie<br/>bada ruch<br/>jednostajny<br/>prostoliniowy i<br/>formułuje<br/>wniosek <math>s \sim t</math>,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje ruch ciała w<br/>podanym układzie<br/>odniesienia,</li> <li>- na podstawie różnych<br/>wykresów <math>s(t)</math><br/>odczytuje drogę<br/>przebyłą przez ciało w<br/>różnych odstępach<br/>czasu,</li> <li>- oblicza drogę<br/>przebyłą przez ciało na<br/>podstawie wykresu<br/>zależności <math>v(t)</math>,</li> <li>- wartość prędkości<br/><math>\text{km/h}</math> w wyraża w <math>\text{m/s}</math> i<br/>na odwrót,</li> <li>- uzasadnia potrzebę<br/>wprowadzenia do<br/>opisu ruchu wielkości<br/>wektorowej –<br/>prędkości,</li> </ul> | <p>rozdziela pojęcia<br/>toru ruchu i droga<br/>klasyfikuje ruchy<br/>ze względu na<br/>kształt toru,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia cechy<br/>charakteryzujące<br/>ruch<br/>prostoliniowy<br/>jednostajny,</li> <li>- zapisuje wzór <math>v = s/t</math> i nazywa<br/>występujące w<br/>nim wielkości,</li> <li>- oblicza wartość<br/>prędkości ze<br/>wzoru <math>v = s/t</math></li> <li>- na przykładzie<br/>wymienia cechy<br/>prędkości, jako</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | wartości<br>(przyjmując odpowiednią jednostkę),<br>- podaje definicję prędkości średniej,<br>- opisuje ruch, w którym wartość przemieszczenia jest równa drodze,<br>- odróżnia wartość średniej prędkości od średniej wartości prędkości,<br>- ustala rodzaj ruchu na podstawie $v(t)$ , odczytuje przyrosty wykresów szybkości w podanych odstępach czasu, - sporządza wykres zależności $v(t)$ znając wartość przyspieszenia, | - sporządza wykres zależności $s(t)$ na podstawie wyników doświadczenia zgromadzonych w tabeli,<br>- sporządza wykres zależności $v(t)$ na podstawie danych z tabeli,<br>- podaje interpretację fizyczną pojęcia szybkości,<br>- przekształca wzór $v = s/t$ i oblicza każdą z występujących w nim wielkości,<br>- opisuje ruch prostoliniowy jednostajny używając pojęcia prędkości, | - planuje czas podróży na podstawie mapy i oszacowanej średniej szybkości pojazdu,<br>- odróżnia średnią wartość prędkości od chwilowej wartości prędkości,<br>- opisuje ruch jednostajnie przyspieszony z wykresu zależności $u(t)$ ,<br>- odczytuje przyrosty szybkości w określonych jednakowych odstępach czasu,<br>- podaje wzór na wartość przyspieszenia $a = (v_k - v_p)/t$<br>- podaje jednostki przyspieszenia,<br>- posługuje się pojęciem wartości przyspieszenia do | wielkości wektorowej,<br>- oblicza średnią wartość prędkości $v_{sr} = s/t$<br>- wyznacza doświadczalnie średnią wartość prędkości biegu lub pływania lub jazdy na rowerze<br>- podaje przykłady ruchu przyspieszonego i opóźnionego,<br>- podaje wartość przyspieszenia ziemskiego,<br>- podaje przykłady ruchu jednostajnie przyspieszonego. |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                          |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- oblicza drogę przebytą ruchem jednostajnie przyspieszonym na podstawie wykresu <math>v(t)</math>,</li> <li>- opisuje ruch jednostajnie opóźniony,</li> <li>- oblicza drogę do chwili zatrzymania się na podstawie wykresu <math>v(t)</math>,</li> <li>- wyjaśnia, dlaczego do obliczeń dotyczących ruchu opóźnionego nie można stosować wzoru na wartość przyspieszenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, że pojęcie „prędkość” w znaczeniu fizycznym to prędkość chwilowa,</li> <li>- wykonuje zadania obliczeniowe posługując się średnią wartością prędkości,</li> <li>- sporządza wykres zależności <math>v(t)</math> dla ruchu jednostajnie przyspieszonego,</li> <li>- przekształca wzór <math>a = (v_k - v_p)/t</math> i oblicza każdą wielkość z tego wzoru,</li> <li>- sporządza wykres zależności <math>a(t)</math> dla ruchu</li> </ul> | opisu ruchu jednostajnie przyspieszonego |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--|

|                   |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>jednostajnie przyspieszonego,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Siły w przyrodzie |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wskazuje siły wewnętrzne i zewnętrzne w układzie ciał oddziałujących,</li> <li>- oblicza niepewność sumy i różnicy wartości dwóch sił zmierzonych z pewną dokładnością,</li> <li>- opisuje doświadczenie i przeprowadza rozumowanie, z którego wynika, że siły akcji i reakcji mają jednakową wartość,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady układów ciał wzajemnie oddziałujących,</li> <li>- oblicza wartość i określa zwrot siły równoważącej kilka sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej,</li> <li>- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej kilku sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej o zwrotach zgodnych i przeciwnych,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady oddziaływań: grawitacyjnych, elektrostatycznych, magnetycznych, elektromagnetycznych,</li> <li>- podaje przykłady statycznych i dynamicznych skutków oddziaływań,</li> <li>- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej dwóch sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej o zwrotach zgodnych i przeciwnych,</li> <li>- analizuje zachowanie się ciał na podstawie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- rozpoznaje na przykładach oddziaływania bezpośrednie i na odległość,</li> <li>- potrafi pokazać na przykładach, że oddziaływania są wzajemne,</li> <li>- podaje przykład dwóch sił równoważących się,</li> <li>- podaje przykład wypadkowej dwóch sił zwróconych zgodnie i przeciwnie,</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, że w skutek rozciągania lub ściskania ciała pojawiają się w nim siły dążące do przywrócenia początkowych rozmiarów i kształtów, czyli siły sprężystości,</li> <li>- wykazuje, że siła sprężystości jest wprost proporcjonalna do wydłużenia,</li> <li>- wyjaśnia, na czym polega sprężystość podłoża, na którym kładziemy przedmiot,</li> <li>- rozwiązuje jakościowo problemy dotyczące siły tarcia,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje doświadczenie potwierdzające pierwszą zasadę dynamiki,</li> <li>- na przykładzie opisuje zjawisko bezwładności,</li> <li>- na dowolnym przykładzie wskazuje siły wzajemnego oddziaływania, rysuje je i podaje cechy tych sił,</li> <li>- opisuje zjawisko odrzutu,</li> <li>- podaje przyczyny występowania sił tarcia,</li> <li>- wykazuje doświadczalnie, że wartość siły tarcia kinetycznego nie zależy od pola</li> </ul> | <p>pierwszej zasady dynamiki,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- wykazuje doświadczalnie, że siły wzajemnego oddziaływania mają jednakowe wartości, ten sam kierunek, przeciwne zwroty i różne punkty przyłożenia,</li> <li>- podaje przykłady świadczące o tym, że wartość siły oporu powietrza wzrasta wraz ze wzrostem szybkości ciała,</li> <li>- wykazuje doświadczalnie, że siły tarcia występujące przy toczeniu mają mniejsze wartości niż przy przesuwaniu jednego ciała po drugim,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- na prostych przykładach ciał spoczywających wskazuje siły równoważące się,</li> <li>- rozpoznaje zjawisko bezwładności w podanych przykładach,</li> <li>- objaśnia zasadę akcji i reakcji na wskazanym przykładzie.</li> </ul> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyprowadza wzór na ciśnienie słupa cieczy na dnie cylindrycznego naczynia <math>p = dgh</math></li> <li>- opisuje wykorzystanie praktyczne naczyń połączonych</li> <li>- przeprowadza rozumowanie związane z wyznaczeniem wartości siły wyporu,</li> <li>- wyprowadza wzór na wartość siły wyporu działającej na prostopadłościenny klocek zanurzony w cieczy,</li> <li>- wyjaśnia pochodzenie siły nośnej i zasadę</li> </ul> | <p>powierzchni styku ciał przesuwających się względem siebie, a zależy od rodzaju powierzchni ciał trących o siebie i wartości siły dociskającej te ciała do siebie,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- wykorzystuje prawo Pascala w zadaniach obliczeniowych,</li> <li>- wykorzystuje wzór na ciśnienie hydrostatyczne w zadaniach obliczeniowych,</li> <li>- objaśnia zasadę działania podnośnika hydraulicznego i hamulca samochodowego,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady pożytecznych i szkodliwych skutków działania sił tarcia,</li> <li>- podaje prawo Pascala,</li> <li>- wskazuje przyczyny występowania ciśnienia hydrostatycznego, - opisuje praktyczne skutki występowania ciśnienia hydrostatycznego, - wskazuje, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne,</li> <li>- podaje warunek pływania i tonięcia ciała zanurzonego w cieczy, - zapisuje wzorem drugą zasadę dynamiki i odczytuje ten zapis,</li> </ul> |  |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                              |  |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <p>unoszenia się samolotu,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- oblicza drogi przebyte w ruchu jednostajnie przyspieszonym w kolejnych jednakowych przedziałach czasu,</li> <li>- stosuje w prostych zadaniach zasadę zachowania pędu, - stosuje zasady dynamiki w skomplikowanych problemach jakościowych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje wyniki obliczeń zaokrąglone do dwóch i trzech cyfr znaczących,</li> <li>- podaje wzór na wartość siły wyporu i wykorzystuje go do wykonywania obliczeń,</li> <li>- wyjaśnia pływanie i tonięcie ciał, wykorzystując zasady dynamiki,</li> <li>- oblicza każdą z wielkości we wzorze <math>F = ma</math></li> <li>- podaje wymiar 1 niutona przez porównanie wzorów <math>F = ma</math> i <math>F_c = mg</math></li> <li>- uzasadnia, że współczynnik <math>g</math> to</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- stosuje wzór <math>a = F/m</math> do rozwiązywania zadań</li> </ul> |  |
|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | wartość przyspieszenia, z jakim spadają ciała.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Praca. Moc. Energia |  | <p>sporządza wykres zależności <math>W(s)</math> oraz <math>F(s)</math>,</p> <p>- odczytuje i oblicza pracę na podstawie tych wykresów</p> <p>wykonuje zadania wymagające stosowania równocześnie wzorów <math>W = Fs</math>, <math>F = mg</math></p> <p>- wykonuje zadania złożone, stosując wzory <math>P = </math>, <math>W = Fs</math>, <math>F = mg</math></p> <p>- wyjaśnia i zapisuje związek <math>\Delta E = Wz</math></p> <p>- oblicza każdą wielkość ze wzorów <math>E_p = mgh</math>, <math>E_k = </math></p> | <p>wyraża jednostkę pracy 1J</p> <p>- podaje ograniczenia stosowalności wzoru <math>W = Fs</math></p> <p>- oblicza każdą z wielkości we wzorze <math>W = Fs</math></p> <p>- objaśnia sens fizyczny pojęcia mocy,</p> <p>- oblicza każdą z wielkości ze wzoru <math>P = W/t</math></p> <p>- oblicza moc na podstawie wykresu zależności <math>W(t)</math>,</p> <p>- wyjaśnia pojęcia układu ciał wzajemnie</p> | <p>- podaje warunki konieczne do tego, by w sensie fizycznym była wykonywana praca,</p> <p>- oblicza pracę ze wzoru <math>W = Fs</math></p> <p>- podaje przykłady urządzeń pracujących z różną mocą,</p> <p>- oblicza moc na podstawie wzoru <math>P = W/t</math></p> <p>- podaje jednostki mocy i przelicza je,</p> <p>- podaje przykłady zmiany energii mechanicznej przez wykonanie pracy,</p> <p>- opisuje każdy z rodzajów energii mechanicznej,</p> | <p>- podaje przykłady wykonania pracy w sensie fizycznym, - podaje jednostkę pracy (1 J),</p> <p>- wyjaśnia, co to znaczy, że urządzenia pracują z różną mocą,</p> <p>- podaje jednostkę mocy 1 W,</p> <p>- wyjaśnia, co to znaczy, że ciało posiada energię mechaniczną,</p> <p>- podaje jednostkę energii 1 J,</p> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- za pomocą obliczeń udowadnia, że <math>\Delta E_k = W</math> siły wypadkowej</li> <li>- objaśnia i oblicza sprawność urządzenia mechanicznego,</li> <li>- na podstawie odpowiedniego rozumowania wyjaśnia, w jaki sposób maszyny proste ułatwiają nam wykonywanie pracy,</li> <li>- oblicza niepewność pomiaru masy metodą najmniej korzystnego przypadku</li> </ul> | <p>oddziałujących oraz sił wewnętrznych w układzie i zewnętrznych spoza układu,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- oblicza energię potencjalną ciężkości ze wzoru <math>E_p = mgh</math> i kinetyczną ze wzoru na <math>E_k</math></li> <li>- oblicza energię potencjalną względem dowolnie wybranego poziomu zerowego,</li> <li>- stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania zadań obliczeniowych,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady przemiany energii potencjalnej w kinetyczną i na odwrót, posługując się zasadą zachowania energii mechanicznej,</li> <li>- opisuje zasadę działania dźwigni dwustronnej,</li> <li>- podaje warunek równowagi dźwigni dwustronnej,</li> <li>- wyznacza doświadczalnie nieznaną masę za pomocą dźwigni dwustronnej, linijki i ciała o znanej masie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje przykłady ciał posiadających energię potencjalną ciężkości i energię kinetyczną,</li> <li>- wymienia czynności, które należy wykonać, by zmienić energię potencjalną ciała,</li> <li>- omawia przemiany energii mechanicznej na podanym przykładzie,</li> <li>- wskazuje w swoim otoczeniu przykłady dźwigni dwustronnej i wyjaśnia jej praktyczną przydatność.</li> </ul> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |                                                                                                                     |  |  |
|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  |  |  | - opisuje zasadę działania bloku nieruchomego i kołowrotu,<br>- oblicza każdą wielkość ze wzoru $F_1 r_1 = F_2 r_2$ |  |  |
|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności na ocenę bardzo dobrą

oraz

- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania nietypowe,

- uzyskał tytuł laureata lub finalisty wojewódzkiego konkursu przedmiotowego,

- osiąga sukcesy w różnych konkursach przedmiotowych szkolnych i pozaszkolnych,

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Opracowała Katarzyna Tazbir

**Wymagania edukacyjne na poszczególne śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z geografii dla klasy 7 szkoły podstawowej, zgodne z Programem nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic**

| Wymagania na poszczególne oceny <sup>1</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| konieczne<br>(ocena dopuszczająca)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | podstawowe<br>(ocena dostateczna)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | rozszerzające<br>(ocena dobra)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | dopełniające<br>(ocena bardzo dobra)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | wykraczające<br>(ocena celująca)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>1. Środowisko przyrodnicze Polski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• podaje całkowitą powierzchnię Polski</li> <li>• wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie</li> <li>• wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i></li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacialna)</i></li> <li>• wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski</li> <li>• wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>• wymienia główne rodzaje skał</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i></li> <li>• wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego</li> <li>• podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski</li> <li>• wymienia elementy klimatu</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa temperatura powietrza</i></li> <li>• wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce</li> <li>• określa przeważający kierunek wiatrów</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</li> <li>• odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy</li> <li>• wskazuje na mapie przebieg granic Polski</li> <li>• omawia proces powstawania gór</li> <li>• wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce</li> <li>• wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce</li> <li>• omawia złodowacenia na obszarze Polski</li> <li>• opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe</li> <li>• porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy</li> <li>• dokonuje podziału surowców mineralnych</li> <li>• podaje cechy klimatu Polski</li> <li>• podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li> <li>• opisuje wody powierzchniowe Europy</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski</li> <li>• opisuje dzieje Ziemi</li> <li>• wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny</li> <li>• charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy</li> <li>• opisuje cechy różnych typów genetycznych gór</li> <li>• przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata</li> <li>• charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski</li> <li>• omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski</li> <li>• opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li> <li>• omawia warunki klimatyczne w Europie</li> <li>• charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce</li> <li>• omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski</li> <li>• charakteryzuje jednostki geologiczne Polski</li> <li>• wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze</li> <li>• przedstawia proces powstawania lodowców</li> <li>• wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski</li> <li>• przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski</li> <li>• rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski</li> <li>• podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce</li> <li>• opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski</li> <li>• opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce</li> <li>• omawia ważniejsze typy jezior w Polsce</li> <li>• analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej</li> <li>• omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki</li> <li>• omawia niszczącą i budującą działalność</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy</li> <li>• wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski</li> <li>• wykazuje zależność między występowaniem złodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski</li> <li>• opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze</li> <li>• wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę</li> <li>• ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce</li> <li>• omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce</li> <li>• wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego</li> <li>• ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce</li> <li>• podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego</li> </ul> |

<sup>1</sup> Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i></li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i></li> <li>• wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i></li> <li>• wymienia przyczyny powodzi w Polsce</li> <li>• określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego</li> <li>• wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny</li> <li>• omawia linię brzegową Bałtyku</li> <li>• podaje główne cechy fizyczne Bałtyku</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i></li> <li>• wymienia typy gleb w Polsce</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i></li> <li>• wymienia różne rodzaje lasów w Polsce</li> <li>• wymienia formy ochrony przyrody w Polsce</li> <li>• wskazuje parki narodowe na mapie Polski</li> </ul> | <p>na podstawie mapy ogólnogeograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpoznaje typy ujść rzecznych</li> <li>• opisuje zjawisko powodzi</li> <li>• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią</li> <li>• wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych</li> <li>• omawia wielkość i głębokość Bałtyku</li> <li>• charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata</li> <li>• opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku</li> <li>• opisuje wybrane typy gleb w Polsce</li> <li>• przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski</li> <li>• omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski</li> <li>• omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce</li> <li>• podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu</li> <li>• charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów</li> <li>• wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry</li> <li>• opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry</li> <li>• wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce</li> <li>• określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników</li> <li>• charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku</li> <li>• omawia powstawanie gleby</li> <li>• wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych</li> <li>• omawia funkcje lasów</li> <li>• omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce</li> <li>• ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego</li> </ul> | <p>Bałtyku</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia procesy i czynniki glebotwórcze</li> <li>• opisuje typy lasów w Polsce</li> <li>• opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. Ludność i urbanizacja w Polsce

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską</li> <li>• wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolicy</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i></li> <li>• wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich</li> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej</li> <li>• omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018</li> <li>• omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie danych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.</li> <li>• oblicza współczynnik przyrostu naturalnego</li> <li>• podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce</li> <li>• omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce</li> <li>• porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia podział administracyjny Polski</li> <li>• omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy</li> <li>• omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku</li> <li>• omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski</li> <li>• analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego</li> <li>• analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce</li> <li>• ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie</li> <li>• ukazuje na wybranych</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>współczynnika przyrostu naturalnego w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i></li> <li>• odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i></li> <li>• wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i></li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i></li> <li>• wymienia przyczyny migracji wewnętrznych</li> <li>• odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski</li> <li>• wymienia główne skupiska Polonii</li> <li>• wymienia mniejszości narodowe w Polsce</li> <li>• wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i></li> <li>• odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki</li> <li>• odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i></li> <li>• wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>• wymienia funkcje miast</li> <li>• odczytuje z danych statystycznych</li> </ul> | <p>statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku</li> <li>• wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce</li> <li>• podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce</li> <li>• wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce</li> <li>• określa kierunki napływu imigrantów do Polski</li> <li>• wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności</li> <li>• charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce</li> <li>• podaje przyczyny bezrobocia w Polsce</li> <li>• porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych</li> <li>• podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce</li> <li>• podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce</li> <li>• wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady</li> <li>• wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną</li> <li>• omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich</li> </ul> | <p>podstawie danych statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski</li> <li>• opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce</li> <li>• opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce</li> <li>• porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy</li> <li>• omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce</li> <li>• wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności</li> <li>• analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego</li> <li>• porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich</li> <li>• określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach</li> <li>• porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich</li> <li>• charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce</li> <li>• omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce</li> <li>• porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy</li> <li>• analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy</li> </ul> | <p>ludności w wybranych państwach Europy i Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce</li> <li>• charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce</li> <li>• wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich</li> <li>• omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce</li> <li>• przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy</li> <li>• omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach</li> <li>• analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych</li> <li>• omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji</li> <li>• omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy</li> <li>• określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy</li> </ul> | <p>przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce</li> <li>• analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej</li> <li>• identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich</li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich</li> <li>wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>3. Rolnictwo i przemysł Polski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia funkcje rolnictwa</li> <li>wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i></li> <li>wymienia główne uprawy w Polsce</li> <li>wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i></li> <li>wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce</li> <li>wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich</li> <li>dokonyuje podziału przemysłu na sekcje i działy</li> <li>wymienia funkcje przemysłu</li> <li>wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej</li> <li>wymienia źródła energii</li> <li>wymienia typy elektrowni</li> <li>wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce</li> <li>wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim</li> <li>wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie</li> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego</li> <li>podaje przyczyny kwaśnych opadów</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce</li> <li>przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce</li> <li>prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce</li> <li>wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce</li> <li>przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce</li> <li>wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce</li> <li>omawia cechy polskiego przemysłu</li> <li>wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski</li> <li>omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim</li> <li>lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłownicze, wodne i niekonwencjonalne</li> <li>opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych</li> <li>podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju</li> <li>charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce</li> <li>przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy</li> <li>prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce</li> <li>przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju</li> <li>opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce</li> <li>omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem</li> <li>prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy</li> <li>wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim</li> <li>opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przetwórstwa w polskich portach morskich</li> <li>opisuje strukturę połowów ryb w Polsce</li> <li>charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska</li> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce</li> <li>charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce</li> <li>porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy</li> <li>porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy</li> <li>omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej</li> <li>analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu</li> <li>opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej</li> <li>omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce</li> <li>wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii</li> <li>analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem</li> <li>określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce</li> <li>omawia rozwój przemysłu stoczniowego w Polsce</li> <li>analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych</li> <li>omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej</li> <li>dokonyuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny</li> <li>wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju</li> <li>analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki</li> <li>przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce</li> <li>ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich</li> <li>omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła</li> </ul> |  |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|

#### 4. Usługi w Polsce

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i></li> <li>wyróżnia rodzaje transportu w Polsce</li> <li>wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze</li> <li>wyróżnia rodzaje łączności</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i></li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i></li> <li>wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i></li> <li>wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zróżnicowanie usług w Polsce</li> <li>omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce</li> <li>omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce</li> <li>omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce</li> <li>omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce</li> <li>omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych</li> <li>wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym</li> <li>wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego</li> <li>omawia czynniki rozwoju turystyki</li> <li>wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju</li> <li>charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków</li> <li>omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski</li> <li>podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski</li> <li>wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach</li> <li>wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych</li> <li>przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce</li> <li>charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></li> <li>charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski</li> <li>wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce</li> <li>określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski</li> <li>prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego</li> <li>określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski</li> <li>omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki</li> <li>ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki</li> <li>analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy</li> <li>ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski</li> <li>analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie</li> <li>określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju</li> <li>identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta</li> <li>podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej</li> <li>ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy</li> <li>omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 5. Mój region i moja mała ojczyzna

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i></li> <li>wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski</li> <li>wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony</li> <li>wymienia najważniejsze walory</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych</li> <li>rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania</li> <li>wyróżnia najważniejsze cechy</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie</li> <li>analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu</li> <li>prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu</li> <li>prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie</li> <li>wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>przyrodnicze regionu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i></li> <li>• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny</li> <li>• przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie</li> <li>• wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny</li> </ul> | <p>gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym</li> <li>• rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• prezentuje główne cechy gospodarki regionu</li> <li>• opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny</li> <li>• omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł</li> </ul> | <p>multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej</p> | <p>środowiska geograficznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie</li> <li>• projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności</li> <li>• podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z historii w klasie szóstej wynikające z realizowanego programu nauczania:

Tytuł programu: „Wczoraj i dziś” program nauczania historii w klasach 4–8 szkoły podstawowej

Autor: dr Tomasz Maćkowski

| <u>Ocena<br/>dopuszczająca</u>                                                                                                                                                                                                                                                                         | <u>Ocena<br/>dostateczna</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <u>Ocena<br/>dobra</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <u>Ocena<br/>bardzo<br/>dobra</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <u>Ocena celująca</u>                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty obrad kongresu wiedeńskiego;</li> <li>– potrafi wymienić najważniejsze postanowienia kongresu;</li> <li>– zna członków Świętego Przymierza</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: legitymizm, równowaga sił, restauracja;</li> <li>– zna postanowienia kongresu odnośnie do ziem polskich;</li> <li>– wymienia uczestników kongresu</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego i powołania Świętego Przymierza;</li> <li>– rozumie znaczenie postanowień kongresu wiedeńskiego dla sytuacji Polaków</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje okres napoleoński i epokę restauracji;</li> <li>– wskazuje rolę Świętego Przymierza dla utrzymania porządku w Europie</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia, że kongres wiedeński był triumfem konserwatyzmu</li> </ul>                               |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia idee polityczne początku XIX w.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: liberalizm, konserwatyzm;</li> <li>– wymienia państwa, w których doszło do ruchów wolnościowych</li> </ul>                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady obecności idei liberalizmu i konserwatyzmu w życiu politycznym Europy;</li> <li>– opisuje rewolucję lipcową we Francji jako przykład dążeń liberalnych</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postawy liberalne i konserwatywne we współczesnym świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje walkę idei liberalnych z konserwatywnymi na przykładzie pierwszej połowy XIX w.</li> </ul>  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie pojęcia: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicja, autonomia, monarchia konstytucyjna;</li> <li>– opisuje antypolskie działania cara Mikołaja I;</li> <li>– wymienia organizacje opozycyjne działające w Królestwie Polskim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicję, Rzeczpospolitą Krakowską;</li> <li>– opisuje sytuację polityczną Królestwa Polskiego;</li> <li>– wie, do jakiej nielegalnej organizacji należał Adam Mickiewicz;</li> <li>– wie, kim byli i jaki cel stawiali sobie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje autonomię Królestwa Polskiego;</li> <li>– opisuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;</li> <li>– rozumie przyczyny ukształtowania się opozycji w Królestwie Polskim;</li> <li>– wymienia twórców nielegalnej i legalnej opozycji w Królestwie Polskim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie znaczenie oświaty, kultury i gospodarki dla utrzymania polskości w zaborze rosyjskim;</li> <li>– opisuje rolę Ksawerego Druckiego-beckiegoLu gospodarczym życiu w Królestwie Polskiego</li> <li>– rozumie różnice między celami politycznymi różnych nurtów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje i analizuje różne postawy -Polaków w zaborze rosyjskim, potrafi podać ich genezę</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p> tzw. kaliszanie</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p> i charakteryzuje jej cele;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje różne postawy Polaków wobec polityki Aleksandra I i Mikołaja I</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <p> opozycji w Królestwie Polskim</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kim był Piotr Wysocki;</li> <li>– wie, kiedy wybuchło i kiedy upadło powstanie;</li> <li>– zna rezultat zmagañ powstańczych</li> </ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pierwszego dyktatora powstania;</li> <li>– opisuje wybuch powstania;</li> <li>– opisuje charakter działań wojennych w czasie powstania;</li> <li>– wskazuje miejsca największych bitew;</li> <li>– wskazuje na mapie tereny, na których rozgrywały się walki w okresie wojny polsko-rosyjskiej;</li> <li>– wymienia przywódców powstania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje przyczyny powstania;</li> <li>– rozróżnia postawy poszczególnych grup polskiego społeczeństwa wobec wybuchu powstania;</li> <li>– charakteryzuje różne postawy polskich polityków; wobec powstania i kwestii uwłaszczenia chłopów;</li> <li>– wskazuje przełomowy moment w działaniach wojennych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje międzynarodowe uwarunkowania wybuchu powstania;</li> <li>– analizuje stosunek Chłopickiego do powstania i rozumie wpływ poglądów dyktatora na podjęte przez niego decyzje;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny upadku powstania;</li> </ul>                               |                                                                                                                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie pojęcie emigracji;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, do których udali się polscy uchodźcy po powstaniu list.</li> <li>– wymienia twórców kultury polskiej na emigracji;</li> <li>– wie, jakie ugrupowania wysyłały emisariuszy do kraju i w jakim celu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia polskie obozy polityczne na emigracji;</li> <li>– rozumie, dlaczego największa liczba emigrantów osiadła we Francji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przyczyny ukształtowania się Wielkiej Emigracji;</li> <li>– charakteryzuje programy polskich obozów politycznych na emigracji</li> </ul>                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje poglądy polskich emigrantów (dostrzega i wskazuje różnice);</li> <li>– rozumie, dlaczego niektóre dzieła polskiej kultury mogły zostać upublicznione jedynie na emigracji, a nie w kraju pod zaborami</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje wpływ różnych postaw dyktatorów powstania na jego losy</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna pojęcia: noc paskiewiczowska, germanizacja, praca organiczna, powstanie krakowskie, rabacja, rzeź galicyjska;</li> <li>– pokazuje na mapie ziemie poszczególnych zaborów i je nazywa</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia represje skierowane przeciw powstańcom i mieszkańcom Królestwa Polskiego po upadku powstania listopadowego;</li> <li>– opisuje położenie Polaków w zaborze pruskim;</li> <li>– zna postacie: Hipolita Cegielskiego, Edwarda Dembowskiego</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega różnice w położeniu Polaków w trzech zaborach;</li> <li>– podaje przyczyny powstania krakowskiego;</li> <li>– podaje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wpływ powstań na politykę państw zaborczych wobec Polaków i na stosunki między zaborcami;</li> <li>– wyjaśnia różnice w sytuacji Polaków żyjących pod trzema zaborami;</li> <li>– rozumie manipulację władz austriackich prowadzącą do rzezi galicyjskiej;</li> </ul> |                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | – rozumie przyczyny niepowodzenia powstania z 1846 r.                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie pojęcie Wiosny Ludów;</li> <li>– zna datę wybuchu Wiosny Ludów (1848 r.);</li> <li>– wskazuje na mapie obszary europejskie, które zostały ogarnięte wystąpieniami rewolucyjnymi</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna postać Józefa Bema;</li> <li>– wie, czym był parlament frankfurcki;</li> <li>– zna cele, które stawiali sobie Węgrzy rozpoczynający powstanie</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny wystąpień rewolucyjnych w Europie;</li> <li>– podaje skutki Wiosny Ludów.</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega i opisuje różnice między przyczynami Wiosny Ludów na różnych obszarach europejskich;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły Rosji</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie i przedstawia długofalowe skutki różnej polityki zaborców wobec Polaków</li> </ul>                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje ziemie polskie, na których w okresie Wiosny Ludów doszło do wystąpień</li> </ul>                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna postać Józefa Bema;</li> <li>– wie, w których krajach Polacy brali udział w walkach w okresie Wiosny Ludów;</li> <li>– zna cele, które stawiali sobie Polacy biorący udział w walkach okresu Wiosny Ludów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przyczyny niepowodzenia wystąpień narodowowyzwoleńczych na ziemiach polskich</li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły ziem polskich pod zaborem rosyjskim;</li> <li>– dostrzega wpływ idei romantyzmu na wystąpienia narodowowyzwoleńcze okresu Wiosny Ludów</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje polską Wiosnę Ludów z europejską,</li> <li>– dostrzega zmiany w celach stawianych sobie przez Polaków, analizuje politykę zaborców</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne wynalazki XIX w.;</li> <li>– rozumie pojęcia: skok demograficzny, fabryka, rewolucja przemysłowa;</li> <li>– wskazuje najszybciej rozwijające się dziedziny gospodarki w XIX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje rozwój gospodarczy i demograficzny przełomu XVIII i XIX wieku</li> <li>– wskazuje kraje, w których następował najszybszy rozwój gospodarczy;</li> <li>– ocenia wpływ wynalazków na życie codzienne</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje czynniki, które doprowadziły do wzrostu demograficznego;</li> <li>– wymienia przyczyny powstawania fabryk;</li> <li>– dostrzega skutki rozwoju komunikacji;</li> <li>– wskazuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków uprzemysłowienia dla środowiska naturalnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie znaczenie wprowadzania maszyn dla rozwoju gospodarczego i demograficznego;</li> <li>– porównuje gospodarkę europejską XVIII i XIX w.;</li> <li>– omawia znaczenie rewolucji przemysłowej dla pozycji i rozwoju wybranych państw</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje długofalowe skutki rewolucji przemysłowej</li> </ul>                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy była wojna krymska;</li> <li>– potrafi wskazać na mapie: Piemont, Austrię, Rzym;</li> <li>– wie, kiedy nastąpiło zjednoczenie Włochy</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna tapy wojny krymskiej;</li> <li>– zna postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldiego;</li> <li>– omawia etapy jednoczenia Włoch</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje konsekwencje wojny krymskiej;</li> <li>– wskazuje przyczyny zjednoczenia Włoch;</li> <li>– wie, jak doszło do włączenia terytorium Państwa Kościelnego do Królestwa Włoch oraz ograniczenia obszaru znajdującego się pod władzą papieża do Watykanu</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie konsekwencje wojny krymskiej dla Rosji i Zjednoczenia Włoch</li> <li>– uzasadnia, dlaczego Piemont stał się liderem zjednoczenia Włoch;</li> <li>– rozumie, dlaczego Francja stała się sojusznikiem Piemontu;</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje rolę Garibaldiego i Cavoura w Zjednoczeniu Włoch</li> </ul>                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna postać Ottona von Bismarcka;</li> <li>– wie, co wydarzyło się w roku: 1866, 1871;</li> <li>– wskazuje na mapie obszar cesarstwa niemieckiego</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje państwa pokonane przez Królestwo Pruskie dążące do zjednoczenia Niemiec;</li> <li>– wskazuje na mapie większe kraje, które weszły w skład cesarstwa niemieckiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Prusy z Austrią i Francją;</li> <li>– uzasadnia, dlaczego Bismarcka nazywano ojcem zjednoczonych Niemiec</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego właśnie Prusy stały się państwem, które zjednoczyło Niemcy;</li> <li>– wyjaśnia przyczyny niechęć-nego stosunku Francji do procesu jednoczenia Niemiec;</li> <li>– rozumie znaczenie warunków pokoju między Francją a Prusami (1871 r.) dla dalszego rozwoju Niemiec</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia dlaczego zjednoczenie Niemiec zakłóciło równowagę europejską</li> </ul>                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie obszar USA w XIX w.;</li> <li>– rozumie znaczenie pojęć: abolicja, secesja, wojna secesyjna, segregacja rasowa;</li> <li>– zna postać Abrahama Lincolna;</li> <li>– wie, kto wygrał wojnę secesyjną</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Północ i Południe USA oraz opisuje różnice pomiędzy tymi obszarami;</li> <li>– wie, kiedy rozgrywała się wojna secesyjna</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przyczyny różnic między Południem a Północą USA;</li> <li>– podaje przyczyny wybuchu wojny secesyjnej;</li> <li>– wymienia przyczyny zwycięstwa Północy w wojnie secesyjnej;</li> <li>– wskazuje punkt zwrotny w wojnie secesyjnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia wpływ wojny secesyjnej na rozwój USA;</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego pod koniec XIX w. USA stały się mocarstwem</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje trwające do dziś konsekwencje amerykańskiego niewolnictwa oraz wojny secesyjnej</li> </ul>      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie obszary, które były w XIX w. obiektem ekspansji kolonialnej;</li> <li>– wymienia mocarstwa kolonialne;</li> <li>– zna pojęcie kolonializmu;</li> <li>– zna określenie „perła w koronie”;</li> <li>– wie, kiedy trwała wojna ro-syjsko-japońska, i zna jej wynik</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje politykę kolonizatorów wobec ludności kolonizowanych obszarów;</li> <li>– wskazuje na mapie kolonie brytyjskie</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia europejski wyścig o kolonie;</li> <li>– podaje przyczyny i skutki kolonializmu;</li> <li>– uzasadnia, że Wielka Brytania była mocarstwem kolonialnym;</li> <li>– opisuje politykę USA na obszarze Chin</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje pozytywne i negatywne skutki kolonializmu;</li> <li>– uzasadnia przyczyny, dla których Niemcy późno włączyły się w wyścig o kolonie;</li> </ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie i analizuje konsekwencje wyścigu o zdobycie jak najcenniejszych obszarów kolonialnych</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje kraje europejskie, które zjednoczyły się w drugiej połowie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje zmiany, które w XIX stuleciu zaszły w funkcjonowaniu przemysłu i</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wpływ XIX-wiecznych przemian gospodarczych na</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje przyczyny i skutki kolonializmu dla kolonizowanych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega i przedstawia skutki kolonializmu we współczesnym</li> </ul>                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>w XIX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne mocarstwa kolonialne;</li> <li>– wskazuje na mapie pozaeuropejskie obszary zajęte przez kolonizatorów;</li> <li>– wymienia wynalazki, które zmieniły życie codzienne w XIX w.;</li> <li>– zna postacie: Abrahama Lincolna, Ottona Bismarcka</li> </ul> | <p>życiu społecznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje społeczeństwo drugiej połowy XIX w.;</li> <li>– przedstawia politykę kolonizatorów wobec kolonizowanych państw i obszarów</li> </ul>                                       | <p>funkcjonowanie systemów władzy oraz kształtowanie się nowych grup społecznych</p>                                                                                                                         | <p>i kolonizatorów</p>                                                                                                                                                                                      | <p>świecie</p>                                                                                                               |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– krótko opisuje położenie Polaków w zaborze rosyjskim przed powstaniem styczniowym;</li> <li>– rozumie pojęcia: manifestacja, Biali, Czerwoni</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, na czym polegała tzw. odwilż posewastowska;</li> <li>– opisuje przebieg manifestacji patriotycznych;</li> <li>– zna postać Aleksandra Wielopolskiego;</li> <li>– zna programy Białych i Czerwonych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy rozgrywała się wojna krymska;</li> <li>– wyjaśnia cele manifestacji patriotycznych;</li> <li>– przedstawia politykę Aleksandra Wielopolskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia działania Wielopolskiego;</li> <li>– wyjaśnia genezę różnic w poglądach polskich ugrupowań politycznych w Królestwie Kongresowym</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcia: branka, wojna partyzancka;</li> <li>– wie, kiedy wybuchło powstanie styczniowe;</li> <li>– wskazuje na mapie tereny ogarnięte działaniami zbrojnymi w czasie powstania</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, w jaki sposób rząd powstańczy próbował zachęcić chłopów do poparcia powstania;</li> <li>– opisuje formy walki powstańczej</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia genezę i znaczenie branki;</li> <li>– opisuje dekret rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje znaczenie dekretu rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów;</li> <li>– porównuje walki z okresu dwóch powstań – listopadowego i styczniowego</li> </ul> |                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kim był Romuald Traugutt;</li> <li>– zna pojęcie katorgi; wymienia główne represje rosyjskie wobec Polaków</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia represje carskie wobec Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny i skutki carskich represji wobec Polaków;</li> <li>– podaje przyczyny klęski powstania styczniowego</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia znaczenie działalności Romualda Traugutta jako dyktatora powstania</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia carską politykę wobec Polaków po powstaniu</li> </ul>                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna pojęcia: rusyfikacja, Uniwersytet Łatający;</li> <li>– wskazuje na mapie obszar zaboru rosyjskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia formy rusyfikacji Polaków stosowane przez carat;</li> <li>– podaje formy oporu Polaków wobec rusyfikacji</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postawy Polaków po powstaniu styczniowym;</li> <li>– opisuje funkcjonowanie szkolnictwa zaboru rosyjskiego w okresie nasilonej</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w kulturze polskiej;</li> <li>– rozumie znaczenie rusyfikacji dla</li> </ul>                                  |                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | rusyfikacji                                                                                                                                                                                                                                 | zmian zachodzących w społeczeństwie zab.rosyjskiego                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie obszar zaboru pruskiego;</li> <li>– rozumie pojęcia: germanizacja, Kulturkampf, rugi pruskie, strajk szkolny;</li> <li>– wie, gdzie wybuchł najślawniejszy strajk szkolny w zaborze pruskim;</li> <li>– zna postacie: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przejawy germanizacji w dziedzinach kultury, gospodarki i struktur społecznych;</li> <li>– przedstawia formy oporu Polaków wobec germanizacji;</li> <li>– opisuje walkę w obronie języka polskiego w zaborze pruskim;</li> <li>– opisuje niemiecką kolonizację w zaborze pruskim</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia rolę Kościoła katolickiego w walce z germanizacją;</li> <li>– opisuje wpływ polsko-niemieckiej walki ekonomicznej na rozwój gospodarki w Wielkopolsce</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega wpływ zjednoczenia Niemiec na politykę władz pruskich wobec Polaków;</li> <li>– porównuje sytuację Polaków w zaborze pruskim i rosyjskim w dziedzinach gospodarki i kultury;</li> <li>– dostrzega wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków w Wielkopolsce</li> </ul> |                                                                                                                                               |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na Austro–Węgry i Galicję, rozumie pojęcia: autonomia, monarchia dualistyczna, nędza galicyjska;</li> <li>– wymienia narodowości w Galicji</li> </ul>                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o funkcjonowaniu monarchii dualistycznej;</li> <li>– wskazuje przejawy autonomii galicyjskiej w różnych dziedzinach</li> </ul>                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o wpływie autonomii na szkolnictwo i kulturę w Galicji;</li> <li>– charakteryzuje życie polityczne w Galicji;</li> <li>– przedstawia sytuację gospod. zab.austr.</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje polityczne aspekty wprowadzenia autonomii w Galicji;</li> <li>– opisuje konflikty narodowościowe w Galicji</li> </ul>                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wpływ sytuacji międzynarodowej Austrii na wprowadzenie autonomii</li> </ul>                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna określenie „epoka pary”;</li> <li>– wskazuje na mapie państwa najlepiej rozwinięte pod względem gospodarczym;</li> <li>– wymienia najważniejsze wynalazki przełomu XIX i XX stulecia</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia trafność określenia „epoka stali, pary i węgla”;</li> <li>– opisuje znaczenie osiągnięć technicz.: elektryczności, telefonu, samochodu;</li> <li>– wie, dlaczego w XIX stuleciu wydłużyła się średnia długość życia;</li> <li>– zna postacie: Th.Edisona, braci Lumière, Al.Grahama Bella</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wpływ rozwoju nauk ścisłych na przemiany w technice i gospodarce;</li> <li>– analizuje wpływ wynalazków na rozwój produkcji masowej i coraz większą dostępność różnych towarów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia prymat Niemiec i USA w gospodarce światowej początku XX w.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega współczesne konsekwencje powstania potęg przemysłowych na przełomie XIX i XX w.</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, co oznacza określenie „piękna epoka”;</li> <li>– zna wynalazki, które uczyniły kulturę masową</li> </ul>                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje życie codzienne w „pięknej epoce”;</li> <li>– wymienia dziedziny życia społecznego, które rozwinęły się na przełomie XIX i XX w.;rozpoznaje dzieła reprezentujące secesję i impresjonizm</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje cechy charakterystyczne dzieł impresjonistycznych i secesyjnych;</li> <li>– opisuje masowość kultury przełomu XIX i XX w.</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega wpływ przemian polityczno-gospodarczych na tematykę dzieł literackich;</li> <li>– analizuje wpływ rozwoju kina, fotografii i prasy na kształtowanie się nowych poglądów</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje źródła przemian obyczajowych</li> </ul>                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia grupy, które walczyły o swoje prawa;</li> <li>– wie, dlaczego o swoje prawa walczyli robotnicy</li> </ul>                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna poglądy socjalistów i narodowców,</li> <li>– wie, na czym polega sprawowanie władzy w monarchii konstytucyjnej i republice</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega znaczenie konstytucji;</li> <li>– zna twórców socjalizmu;</li> <li>– rozumie przyczyny pojawienia się ruchu związkowego i socjalistycznego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– dostrzega wpływ przemian w gospodarce na sposoby sprawowania władzy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje wpływ ideologii narodowej na wydarzenia w Europie w II poł. XIX w.</li> </ul>                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, co to jest nowoczesna świadomość narodowa Polaków;</li> <li>– wymienia główne nurty polityczne na ziemiach polskich;</li> <li>– rozumie skróty: PPS, endecja;</li> <li>– przyporządkowuje postacię Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego do odpowiednich partii politycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków</li> <li>– wymienia najważniejsze partie polityczne działające na ziemiach polskich i przedstawia główne punkty ich programów;</li> <li>– wie, kiedy powstały Narodowa Demokracja i Polska Partia Socjalist.</li> <li>– dostrzega różnice programowe wewnątrz polskiego ruchu socjalistycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przyczyny ukształtowania się nowoczesnej świadomości Polaków</li> <li>– wskazuje przyczyny powstawania partii o charakterze narodowym, ludowym i socjalistycznym;</li> <li>– przedstawia poglądy najważniejszych przywódców polskich partii, z uwzględnieniem stosunku do dążeń niepodległościowych;</li> <li>– przedstawia formy działalności polskich partii</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia na czym polegało kształtowanie się nowoczesnej świadomości Polaków</li> <li>– potrafi wskazać specyfikę polskich ruchów politycznych na tle światowym;</li> <li>– wskazuje dzisiejsze polskie partie polityczne, które odwołują się do tradycji ugrupowań powstałych na przełomie XIX i XX w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoswiatowymi</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: 1905 r.;</li> <li>– zna pojęcie strajk generalny; i określenie „krwawa niedziela”;</li> <li>– wymienia miasta zab.rosyjskiego, w których w 1905 r. były demonstracje</li> </ul>                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje formy walki o swobody w Rosji oraz na ziemiach polskich pod zaborem rosyjskim;</li> <li>– opisuje strajki w Łodzi</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny wystąpień w Rosji i na ziemiach zaboru rosyjskiego;</li> <li>– wskazuje skutki rewolucji dla Rosji i zaboru rosyjskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia związek i powiązania między rewolucją 1905 r. w Rosji a rewolucją na ziemiach polskich,</li> <li>– wskazuje różne cele uczestników rewolucji i tłumaczy różnice</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoswiatowymi</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia i wskazuje na mapie członków trojporozumienia i trójprzymierza</li> <li>– rozumie pojęcia: ententa, państwa centralne</li> </ul>                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy powstały trójprzymierze i trójporozumienie;</li> <li>– podaje przyczyny napięć w stosunkach międzynarodowych w Europie na początku XX w.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przyczyny powstania dwóch sojuszy wojskowych, charakteryzuje ich działania;</li> <li>– podaje przyczyny nawiązania współpracy między Francją i Wielką Brytanią i jak doszło do konfliktów zbroj. na Bałkanach</li> </ul>                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje i omawia działania, dzięki którym Niemcy stały się najsilniejszym państwem w Europie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie założenia polityki Bismarcka wobec Francji</li> </ul>                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia orientacje polityczne kształtujące się na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej;</li> <li>– wskazuje przywódców poszczególnych orientacji;</li> <li>– wymienia polskie organizacje</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje orientacje prorosyjską i proaustriacką;</li> <li>– opisuje działalność polskich organizacji paramilitarnych przed I wojną światową</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przyczyny podziału społeczeństwa polskiego na dwie orientacje przed wybuchem I wojny światowej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia znaczenie polskich organizacji paramilitarnych;</li> <li>– uzasadnia poparcie udzielone zaborcom przez Dmowskiego i Piłsudskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia konsekwencje różnego podejścia do kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę</li> </ul>                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| paramilitarne, które powstały przed I wojną światową                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy wybuchła I wojna światowa;</li> <li>– wymienia kraje walczące w I wojnie światowej i wskazuje je na mapie;</li> <li>– podaje bezpośrednią przyczynę wybuchu wojny;</li> <li>– rozumie pojęcia wojny pozycyjne i wojna manewrowa; wymienia nowe rodzaje broni z I wojny św.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej;</li> <li>– opisuje wojnę pozycyjną;</li> <li>– zna postać arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i wie, gdzie dokonano na niego zamachu</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje wpływ techniki wojennej na przebieg działań militarnych;</li> <li>– uzasadnia światowy charakter działań wojennych w latach 1914–1917</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wpływ położenia geograficznego Niemiec na ich sytuację strategiczną;</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych</li> </ul>                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Rosję;</li> <li>– wie, kiedy doszło do rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego;</li> <li>– zna postaci Mikołaja II, Lenina</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sposób przejścia władzy w Rosji przez bolszewików;</li> <li>– rozumie pojęcie obcej interwencji;</li> <li>– wymienia państwa, które wysłały siły interwencyjne do Rosji;</li> <li>– podaje cechy rządów Mikołaja II i rządów bolszewickich, dostrzega różnice</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji;</li> <li>– przedstawia poglądy Włodzimierza Lenina;</li> <li>– podaje warunki zawarcia pokoju w Brześciu w 1918 r.</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje metody sprawowania władzy przez Mikołaja II, Rząd Tymczasowy oraz bolszewików;</li> <li>– rozumie znaczenie rewolucji rosyjskiej dla przebiegu I wojny światowej;</li> <li>– podaje przyczyny interwencji państw zachodnich w Rosji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje zmiany w Rosji spowodowane rewolucją</li> </ul>                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej;</li> <li>– zna postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego;</li> <li>– wie czym był <i>Akt 5 listopada</i></li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, dlaczego I wojna światowa oznaczała dla Polaków konieczność udziału w bratobójczych walkach;</li> <li>– opisuje działalność Legionów;</li> <li>– wskazuje stanowisko zaborców wobec sprawy polskiej i omawia założenia orędzia Wilsona w sprawie polskiej</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– prezentuje postawy aktywistów i pasywistów;</li> <li>– rozumie, dlaczego państwa zaborcze próbowały pozyskać przychylność Polaków</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie znaczenie <i>Aktu 5 listopada</i> oraz orędzia prezydenta Wilsona dla sytuacji Polaków</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na sprawę polską w okresie I wojny światowej</li> </ul>                |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwo, które przyłączyło się do wojny w 1917 r.;</li> <li>– wie, kiedy zakończyła się I wojna światowa;</li> <li>– wymienia państwa, które należały do obozu zwycięzców I wojny światowej</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy i dlaczego USA przystąpiły do działań wojennych;</li> <li>– omawia przebieg wojny w ostatnim roku jej trwania;</li> <li>– wie, gdzie zostało podpisane zawieszenie broni</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia skutki militarne przystąpienia USA do wojny;</li> <li>– zna poglądy Woodrowa Wilsona odnośnie do problemu zakończenia wojny;</li> <li>– wymienia warunki, które Niemcy przyjęły w akcie zawieszenia broni</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia rolę USA w pokonaniu państw centralnych;</li> <li>– rozumie znaczenie klęski państw centralnych dla sprawy polskiej</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny klęski państw centralnych, wskazuje czynniki militarne, gospodarcze i demograficzne</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość;</li> <li>– wie, kto został naczelnikiem państwa polskiego w 1918 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia sytuację w państwach zaborczych w chwili zakończenia I wojny św.</li> <li>– wymienia miejsca, w których kształtowały się ośrodki władzy niepodległej Polski;</li> <li>– wie, dlaczego 11 listopada 1918 r. uważamy za dzień odzyskania niepodległości</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna postacie: Wincentego Witosa, Józefa Hallera, Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego i omawia ich wpływ na kształtowanie się polskich ośrodków władzy w 1918 r.;</li> <li>– zna postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich</li> </ul>                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wpływ sytuacji międzynarodowej na możliwości odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje postawy Polaków i sposób wykorzystania sytuacji międzynarodowej do odzyskania niepodległości przez Polskę;</li> <li>– rozumie wpływ interesów państw E. Zach. na postanowienia konferencji odnośnie ziem polskich</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazują na mapie kraje ententy i państwa centralne;</li> <li>– wie, które państwa należały do obozu zwycięzców I wojny światowej;</li> <li>– wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej;</li> <li>– wie, co wydarzyło się w roku: 1914, 1917, 1918;</li> <li>– wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość; zna postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wł. Lenina, Woodrowa Wilsona;</li> <li>– wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje przebieg I wojny światowej;</li> <li>– charakteryzuje formy prowadzenia działań militarnych w okresie I wojny światowej;</li> <li>– opisuje przemiany zachodzące w Rosji w 1917 r.;</li> <li>– wie, w jakich okolicznościach doszło do odzyskania niepodległości przez Polskę;</li> <li>– przedstawia zmiany w technice i sztuce wojennej, które zaszły w czasie I wojny światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny i skutki powstania dwóch bloków polityczno-militarnych na przełomie XIX i XX w.;</li> <li>– charakteryzuje postawy Polaków przed wybuchem I wojny światowej – przedstawia różne poglądy polityczne;</li> <li>– opisuje stosunek poszczególnych państw do sprawy polskiej w okresie I wojny światowej;</li> <li>– podaje przyczyny i skutki rewolucji lutowej oraz przewrotu bolszewickiego w Rosji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na odzyskanie niepodległości przez Polskę;</li> <li>– przedstawia bezpośrednie i pośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej;</li> <li>– charakteryzuje zmiany polityczne, które zaszły w Rosji w wyniku rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej</li> <li>– wymienia powstania i wojny, które doprowadziły do ostatecznego kształtu granic państwa polskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, kiedy wybuchła wojna polsko-bolszewicka, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, zna ich rezultaty;</li> <li>– zna poglądy Dmowskiego i Piłsudskiego w sprawie polskich granic;</li> <li>– zna pojęcia: Orlęta Lwowskie, Bitwa Warszawska, „cud nad Wisłą”, plebiscyt</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, w jaki sposób Wilno znalazło się w granicach Polski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny i skutki powstań oraz plebiscytów;</li> <li>– rozumie znaczenie wojny z bolszewikami dla kształtowania się granicy wschodniej</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozumie, dlaczego Bitwa Warszawska, jest jedną z bitew, które decydowały o losach Europy</li> </ul>                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia powstania i wojny, który doprowadziły do ukształtowania się granic II RP;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia prezydentów Polski;</li> <li>– porównuje główne założenia konstytucji marcowej z kwietniową;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje trudności Polski po zaborach na różnych płaszczyznach, podaje sposoby jakimi władze II RP z nimi walczyły;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przyczyny i skutki powstań i wojny bolszewickiej;</li> <li>– ocenia osiągnięcia II RP;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy;</li> </ul>                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                |                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje główne dokumenty ustrojowe;</li> <li>– zna postać J. Piłsudskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze osiągnięcia II RP gospodarcze, naukowe, kulturalne</li> <li>– wymienia kraje, z którymi Polska zawarła sojusze i traktaty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje działania, które wzmocniły Polskę gospodarczo;</li> <li>– opisuje zamach majowy i zmiany, które po nim zaszły, opisuje sytuację międzynarodową RP</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje cechy polskiego państwa autorytarne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje i ocenia polską politykę zagraniczną</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **informatyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania informatyki w szkole podstawowej. Lubię to!**

Autor programu: **Michał Kęska**

| Tytuł w podręczniku                        | Numer i temat lekcji                      | Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca).<br>Uczeń:                                                                                                                                    | Wymagania podstawowe (ocena dostateczna).<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                          | Wymagania rozszerzające (ocena dobra).<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra).<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Wymagania wykraczające (ocena celująca).<br>Uczeń:                                                   |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. KOMPUTER I SIECI KOMPUTEROWE 5 h</b> |                                           |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                      |
| <b>1.1. Komputer w życiu człowieka</b>     | <b>1. i 2. Komputer w życiu człowieka</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputer</li> <li>wymienia dwa zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery</li> <li>wymienia cztery zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne</li> <li>przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze</li> <li>kompresuje i dekompresuje pliki i foldery</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery</li> <li>wymienia sześć zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne</li> <li>omawia podstawowe jednostki pamięci masowej</li> <li>wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII</li> <li>zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery</li> <li>wymienia osiem zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne</li> <li>wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany do zapisywania danych w komputerze</li> <li>wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>zamienia liczby z systemu dziesiętnego na dwójkowy</li> </ul> |

|                                                   |                                                 |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                   |                                                 |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                          |
| <b>1.2. Budowa i działanie sieci komputerowej</b> | <b>3. Budowa i działanie sieci komputerowej</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych</li> <li>•wyjaśnia, czym jest internet</li> </ul>                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>•omawia podział sieci ze względu na wielkość</li> <li>•opisuje działanie i budowę domowej sieci komputerowej</li> <li>•opisuje działanie i budowę szkolnej sieci komputerowej</li> </ul>                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>•sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>•zmienia ustawienia sieci komputerowej w systemie Windows</li> </ul>                              |
| <b>1.3. Sposoby wykorzystania internetu</b>       | <b>4. i 5. Sposoby wykorzystania internetu</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia dwie usługi dostępne w internecie</li> <li>•otwiera strony internetowe w przeglądarce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia cztery usługi dostępne w internecie</li> <li>•wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa</li> <li>•wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania prostego</li> <li>•szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia sześć usług dostępnych w internecie</li> <li>•umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej</li> <li>•wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania zaawansowanego</li> <li>•opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości</li> <li>•dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu</li> <li>•przestrzega zasad netykiety,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia osiem usług dostępnych w internecie</li> <li>•współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową</li> <li>•opisuje licencje na zasoby w internecie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•publikuje własne treści w internecie, przydzielając im licencje typu Creative Commons</li> </ul> |

|                                                  |                                                   |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  |                                                   |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             | komunikując się przez internet                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |
| <b>2. STRONY WWW 3 h</b>                         |                                                   |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |
| <b>2.1. Zasady tworzenia stron internetowych</b> | <b>6. Zasady tworzenia stron internetowych</b>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wyjaśnia, czym jest strona internetowa</li> <li>•opisuje budowę witryny internetowej</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>•omawia budowę znacznika HTML</li> <li>•wymienia podstawowe znaczniki HTML</li> <li>•tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej</li> <li>•korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej</li> <li>•otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•do formatowania wyglądu strony wykorzystuje znaczniki nieomawiane na lekcji</li> </ul>            |
| <b>2.2. Tworzymy własną stronę WWW</b>           | <b>7. i 8. Tworzymy własną stronę WWW</b>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>•tworzy stronę internetową w języku HTML</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>•planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>•umieszcza na stronie obrazy, tabele i listy punktowane oraz numerowane</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>•umieszcza na tworzonej stronie hiperłącza do zewnętrznych stron internetowych</li> <li>•tworzy kolejne podstrony i łączy je za pomocą hiperłączy</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>•tworząc stronę internetową, wykorzystuje dodatkowe technologie, np. CSS lub JavaScript</li> </ul> |
| <b>3. GRAFIKA KOMPUTEROWA 7 h</b>                |                                                   |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |
| <b>3.1. Tworzenie i modyfikowanie obrazów</b>    | <b>9. i 10. Tworzenie i modyfikowanie obrazów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku</li> <li>•zaznacza fragmenty obrazu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP</li> <li>•tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>•używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP</li> <li>•zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>•łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP</li> <li>•wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>•tworząc rysunki w programie GIMP, wykorzystuje narzędzia nieomówione na lekcji</li> </ul>         |



|                                                               |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>4.1. Opracowywanie tekstu</b>                              | <b>16. i 17. Opracowywanie tekstu</b>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>•tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach</li> <li>•otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe</li> <li>•tworzy dokumenty tekstowe, wykorzystując szablony dokumentów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad</li> <li>•dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia</li> <li>•korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach</li> <li>•ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego</li> <li>•ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów</li> <li>•sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą <b>Statystyki wyrazów</b></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z <b>Malarza formatów</b></li> <li>•sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego</li> <li>•wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów</li> <li>•zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji <b>Znajdź i zamień</b></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•przygotowuje estetyczne projekty dokumentów tekstowych do wykorzystania w życiu codziennym, takie jak: zaproszenia na uroczystości, ogłoszenia, podania, listy</li> </ul> |
| <b>4.2. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu</b> | <b>18. i 19. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wstawia obrazy do dokumentu tekstowego</li> <li>•wstawia tabele do dokumentu tekstowego</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>•zmienia położenie obrazu względem tekstu</li> <li>•formatuje tabele w dokumencie tekstowym</li> <li>•wstawia symbole do dokumentu tekstowego</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>•zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym</li> <li>•wstawia grafiki <b>SmartArt</b> do dokumentu tekstowego</li> <li>•umieszcza w dokumencie tekstowym pola</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>•osadza obraz w dokumencie tekstowym</li> <li>•wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego</li> <li>•rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wstawia do dokumentu tekstowego inne, poza obrazami, obiekty osadzone, np. arkusz kalkulacyjny</li> </ul>                                                                 |

|                                                          |                                                            |                                                                                                           |                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                        |
|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          |                                                            |                                                                                                           |                                                                                                                              | tekstowe i zmienia ich formatowanie                                                                                                                                                                             | •wstawia równania do dokumentu tekstowego                                                                                                                                                                            |                                                                                        |
| <b>4.3. Praca nad dokumentem wielostronicowym</b>        | <b>20. i 21. Praca nad dokumentem wielostronicowym</b>     | •wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu                                             | •wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu                                                                           | •tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych<br>•dzieli dokument na logiczne części                                                                                                                 | •łączy ze sobą dokumenty tekstowe<br>•tworzy przypisy dolne i końcowe                                                                                                                                                | •przygotowuje rozbudowane dokumenty tekstowe, takie jak referaty i wypracowania        |
| <b>4.4. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe</b> | <b>22–24. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe</b> | •współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę                                                           | •planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom                                               | •wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki<br>•przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu                                                    | •wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki                                                                                                                         | •planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt  |
| <b>5. PREZENTACJE MULTIMEDIALNE I FILMY 4 h</b>          |                                                            |                                                                                                           |                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                        |
| <b>5.1. Praca nad prezentacją multimedialną</b>          | <b>25. i 26. Praca nad prezentacją multimedialną</b>       | •przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku<br>•zapisuje prezentację jako pokaz slajdów | •planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ<br>•umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści<br>•uruchamia pokaz slajdów | •projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji<br>•dodaje do slajdów obrazy, grafiki <b>SmartArt</b><br>•dodaje do elementów na slajdach animacje i zmienia ich parametry | •wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów<br>•dodaje do slajdów dźwięki i filmy<br>•dodaje do slajdów efekty przejścia<br>•dodaje do slajdów hiperłącza i przyciski akcji | •przygotowuje prezentacje multimedialne, wykorzystując narzędzia nieomówione na lekcji |

|                                        |                                             |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        |                                             |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>•przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów</li> <li>•nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji</li> </ul>                                                                          |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                            |
| <b>5.2. Tworzenie i obróbka filmów</b> | <b>27. i 28. Tworzenie i obróbka filmów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•nagrywa film kamerą cyfrową lub z wykorzystaniem smartfona</li> <li>•tworzy projekt filmu w programie Shotcut</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•przestrzega zasad poprawnego nagrywania filmów wideo</li> <li>•dodaje nowe klipy do projektu filmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia rodzaje formatów plików filmowych</li> <li>•dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu</li> <li>•usuwa fragmenty filmu</li> <li>•zapisuje film w różnych formatach wideo</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•dodaje napisy do filmu</li> <li>•dodaje filtry do scen w filmie</li> <li>•dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•przygotowuje projekt filmowy o przemyślanej i zaplanowanej fabule, z wykorzystaniem różnych możliwości programu Shotcut</li> </ul> |

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

*Tomasz Gorzkowski*

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka angielskiego** w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Teen Explorer new, klasa7, Nowa Era

Autor programu: Angela Bandis, Diana Shotton, Katarzyna Kłopska

| <b>Materiał</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Ocena celująca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Ocena bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Ocena dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Ocena dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Ocena dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>WIEDZA</b><br><b>Słownictwo</b> - zakres tematyczny: <ul style="list-style-type: none"> <li>– człowiek</li> <li>– edukacja</li> <li>– życie prywatne</li> <li>– praca</li> <li>– kultura</li> <li>– nauka i technika</li> <li>– miejsce zamieszkania</li> <li>– żywienie</li> <li>– zakupy i usługi</li> <li>– podróżowanie i turystyka</li> <li>– świat przyrody</li> <li>– życie społeczne</li> <li>– sport</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• doskonale zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia,</li> <li>• bezbłędnie je zapisuje i wymawia,</li> <li>• zna i stosuje wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne,</li> <li>• nie popełnia błędów leksykalno-gramatycznych.</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia,</li> <li>• poprawnie je zapisuje i wymawia,</li> <li>• zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne,</li> <li>• popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna większość wprowadzonych słów i wyrażen,</li> <li>• zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia,</li> <li>• zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne,</li> <li>• popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna część wprowadzonych słów i wyrażen,</li> <li>• popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie,</li> <li>• zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych,</li> <li>• popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażen,</li> <li>• popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie,</li> <li>• zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela,</li> <li>• popełnia liczne błędy leksykalno-</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Gramatyka:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Present Simple</li> <li>– adverbs of frequency</li> <li>– Present Continuous</li> <li>– Past Simple, Past Continuous</li> <li>– Future Simple, <i>be going to</i></li> <li>– countable and uncountable nouns</li> <li>– quantifiers</li> <li>– Present Perfect</li> <li>– articles</li> <li>– conditionals</li> <li>– modal verbs</li> <li>– prepositions</li> <li>– gerunds and infinitives</li> </ul> |                                                                                                                                              | poprawić.                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                            | trudniejszych zadaniach.                                                                                                            | gramatyczne we wszystkich typach zadań.                                                                                                           |
| <b>UMIEJĘTNOŚCI</b><br>czytanie<br>pisanie<br>słuchanie<br>mówienie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• doskonale rozumie polecenia nauczyciela,</li> <li>• bezbłędnie wykonuje ćwiczenia</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie polecenia nauczyciela,</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie polecenia nauczyciela,</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie polecenia nauczyciela,</li> <li>• częściowo poprawnie rozwiązuje</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie polecenia nauczyciela,</li> <li>• w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>na czytanie i słuchanie w wyżej wymienionym zakresie, wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne, bezbłędne i mają odpowiednią długość,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uczeń wyczerpująco przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje,</li> <li>• wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne, uczeń bezbłędnie stosuje bogate słownictwo i struktury,</li> <li>• uczeń stosuje odpowiednią formę i styl w wyżej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.</li> <li>• wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość,</li> <li>• uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje,</li> <li>• wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne,</li> <li>• uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury,</li> <li>• uczeń popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne,</li> <li>• uczeń stosuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiedzi ucznia są dość płynne, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość,</li> <li>• uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje,</li> <li>• wypowiedzi ucznia są logiczne i w miarę spójne,</li> <li>• uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury,</li> <li>• uczeń popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, nie zakłócające komunikacji,</li> </ul> | <p>zadania na czytanie i słuchanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiedzi ucznia nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość,</li> <li>• uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji,</li> <li>• wypowiedzi ucznia są częściowo nielogiczne i niespójne,</li> <li>• uczeń stosuje słownictwo i struktury</li> </ul> | <p>słuchanie – rozumie pojedyncze słowa,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie,</li> <li>• wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, pojedyncze zdania, w formie pisemnej dwa - trzy zdania,</li> <li>• uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych</li> </ul> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                       |                           |                                                                                             |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-----------------------|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | wymienionym zakresie. | odpowiednią formę i styl. | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.</li> </ul> | <p>odpowiednie do formy wypowiedzi,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uczeń popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.</li> </ul> | <p>informacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiedzi ucznia są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne,</li> <li>• uczeń stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur,</li> <li>• uczeń popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.</li> </ul> |
|--|-----------------------|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Przygotowała: Ewa Kasprzyk

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka hiszpańskiego** w klasie **szóstej** wynikające z realizowanego programu nauczania:

Tytuł programu: *Program nauczania języka hiszpańskiego EXPLORA*

Autor programu: Karolina Hadło, Katarzyna Palonka

| Dział tematyczny | Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:                                                                                                                   | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Rozdział 1       | Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością a pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności. | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne: <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ czasowniki <i>gustar, encantar, odiar, detestar</i></li> <li>◦ zaimki dopełnienia dalszego</li> <li>◦ struktury</li> </ul> </li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• stosuje regularne oraz nieregularne struktury porównawcze – samodzielnie lub z pomocą nauczyciela lub plansz czy „wzorów”.</li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku)</li> <li>• stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne;</li> <li>• wyraża swoje</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku)</li> <li>• z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne,</li> <li>• potrafi podać podstawowe informacje o sobie,</li> <li>• mówi o swoich preferencjach,</li> </ul> |

|            |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            |                                                                                                                                                                | <p>porównawcze</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ porównania nieregularne;</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje;</li> <li>• samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie.</li> </ul>                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>preferencje, a także preferencje innych osób, stosuje formy <i>gustar, encantar, detestar</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi nazwać odczucia i stany emocjonalne;</li> <li>• zna i stara się poprawnie stosować struktury porównawcze;</li> <li>• odpowiednio reaguje na polecenia.</li> </ul>                                                                                                          | <p>korzystając z poznanych form gramatycznych (<i>gustar, encantar</i>).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Rozdział 2 | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością a pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.</p> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne z rozdziału;</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje;</li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• w większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z</li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ wyrażanie opinii,</li> <li>◦ zapraszanie na wydarzenie;</li> </ul> </li> <li>• stara się samodzielnie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (ubrania, kolory, formy płatności, sklepy i produkty),</li> <li>• zna liczebniki w zakresie 2 000 000,</li> <li>• zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów z podręcznika:</li> </ul> |

|            |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            |                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie;</li> <li>• potrafi wcielić się w rolę sprzedawcy lub klienta (scenki w sklepie).</li> </ul>                                                                                                                                                                     | rozdziału: <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ czasowniki <i>llevar, ponerse i vestirse</i>,</li> <li>◦ przymiotniki i zaimki wskazujące,</li> <li>◦ zgodność rodzaju i liczby.</li> </ul>                                                                                                                                                                         | rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa położenie przedmiotu.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ opis ubioru,</li> <li>◦ dialog w sklepie,</li> <li>◦ wyrażanie opinii;</li> <li>• z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.</li> </ul>                                                                                                                                                                    |
| Rozdział 3 | Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością a pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności. | Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.</li> </ul> | Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z rozdziału,</li> <li>• opowiada o swoim codziennym dniu: czynności, obowiązki.</li> </ul> | Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału</li> <li>• zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ czas teraźniejszy <i>presente de indicativo</i>,</li> <li>◦ struktura <i>soler + bezokol</i>;</li> <li>◦ czas przeszły <i>pretérito perfecto</i> i określniki tego</li> </ul> </li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: czynności dnia codziennego, miejsce pracy, zawody, obowiązki domowe.</li> <li>• stara się konstruować zdania w czasie teraźniejszym;</li> <li>• stara się (z pomocą nauczyciela lub wzorów odmiany) tworzyć zdania z wykorzystaniem czasu przeszłego <i>pret. perfecto</i>;</li> <li>• z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać</li> </ul> |

|            |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>czasu;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ imiesłowy regularne i nieregularne;</li> <li>• stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     | <p>zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Rozdział 4 | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością a pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.</p> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie poznane formy gramatyczne;</li> <li>• poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.</li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna formy i zasady użycia form gramatycznych wymienionych ww wymaganiach na oceny niższe, stara się je poprawnie stosować;</li> <li>• potrafi odegrać scenkę na stacji kolejowej, kupić bilet;</li> <li>• odmienia i poprawnie używa czasownika nieregularnego <i>preferir</i>.</li> </ul> | <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału;</li> <li>• zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych;</li> <li>• opowiada o swoich preferencjach, stosuje formę <i>prefiero [wolę]</i>;</li> <li>• stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: środki transportu, turystyka i podróżowanie, miejsca w mieście,</li> <li>• zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów z podręcznika: <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ czasownik <i>ir</i>,</li> <li>◦ przyimki A, DE, EN,</li> <li>◦ porównania,</li> <li>◦ struktura <i>ir a +</i></li> </ul> </li> </ul> |

|  |  |  |  |                            |                                                                                                                                                                                                    |
|--|--|--|--|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | wybrane informacje ogólne. | bezokolicznik;<br><ul style="list-style-type: none"> <li>z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.</li> </ul> |
|--|--|--|--|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ocenę niedostateczną semestralną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Przedmiotowe zasady oceniania

opracowała: Izabela Kantor

- Uczeń otrzymuje plusa za:
  - aktywność na zajęciach (za 5 plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą)
  - odrabianie pracy domowej (za 5 plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą)
- Uczeń otrzymuje minusa za:
  - brak pracy domowej,
  - brak pracy na lekcji, niezgłoszone nieprzygotowanie do zajęć,
  - brak materiałów potrzebnych na zajęciach (zeszyt, karty pracy w skoroszycie).

Za minusy nie ma ocen niedostatecznych, ale ich liczba wpływa na ocenę semestralną/ roczną.

- Ocenę celującą na koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który:
  - otrzymuje oceny celujące z testów (min. 96% możliwych do uzyskania punktów),
  - chętnie angażuje się w wykonywanie zadanych prac/projektów, a także wykazuje się samodzielnością w ich realizacji.
- Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji 2 razy w semestrze bez żadnych konsekwencji. Nieprzygotowanie uczeń zgłasza przed lekcją.
- Za przeszkadzanie w prowadzeniu zajęć uczeń otrzymuje uwagę.
- Wszystkie sprawdziany i kartkówki są zapowiadane, a uczniowie są informowani o zakresie materiału.

Ocenę CELUJĄCĄ [6] otrzymuje uczeń, który:

- chętnie i z zaangażowaniem wykonuje zapowiedziane projekty/prace/zadania;
- stara się posługiwać się językiem hiszpańskim w trakcie całego toku zajęć, także w sytuacjach nietypowych;
- swobodnie posługuje się poznanymi strukturami leksykalno-gramatycznymi;
- otrzymał 96-100% punktów na sprawdzianie;
- wykazuje się samodzielnością przy realizacji powierzonych mu zadań.

Ocenę BARDZO DOBRĄ [5] otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres materiału programowego z zakresu języka hiszpańskiego;
- potrafi wykorzystać poznaną wiedzę w praktyce (w sytuacjach typowych oraz nietypowych): odpowiednio reaguje na polecenia nauczyciela, wypowiada się pełnymi zdaniami, umie zastosować poznane struktury leksykalne i gramatyczne;
- ma duży zasób słownictwa;
- na sprawdzianie otrzymał od 86 do 95% punktów.

Ocenę DOBRĄ [4] otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość materiału programowego z zakresu języka hiszpańskiego;
- potrafi zastosować zdobyte umiejętności w praktyce z pomocą nauczyciela;
- potrafi posługiwać się językiem hiszpańskim w sytuacjach typowych, a przy wsparciu nauczyciela – także w nietypowych;
- na sprawdzianie otrzymał od 71 do 85% punktów.

Ocenę DOSTATECZNĄ [3] otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał programowy jedynie w zakresie treści podstawowych (powyżej 50%);
- ma trudności z zastosowaniem poznanych wiadomości w praktyce (odpowiednim reagowaniem na polecenia nauczyciela, formułowaniem wypowiedzi pisemnych/ustnych);
- stosuje poznane wiadomości w sytuacjach typowych z pomocą nauczyciela;
- ma trudności z nazywaniem osób/obiektów/zjawisk w swoim najbliższym otoczeniu;
- na sprawdzianie otrzymał od 51 do 70% punktów.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ [2] otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości konieczne do kontynuowania nauki;
- odtwarza poznane wiadomości bez umiejętności ich wyjaśniania (reaguje na polecenia formułowane w języku hiszpańskim w obrębie wyuczonych zwrotów);
- ma ubogi zasób słownictwa, trudności z nazwaniem obiektów w najbliższym otoczeniu oraz odmianą czasowników;
- na sprawdzianie otrzymał od 31 do 50% punktów.

Ocenę NIEDOSTATECZNĄ [1] otrzymuje uczeń, który:

nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą;

nie opanował wiadomości koniecznych do kontynuowania nauki;

nie wykorzystuje szans na uzupełnienie wiedzy,

na sprawdzianie otrzymał poniżej 30% punktów.

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka niemieckiego w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu: **Program nauczania języka obcego w klasach I-III oraz IV-VIII**

Autor programu: **Sylwia Rapacka, Katarzyna Wójcik**

| Umiejętność                 | Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Rozumienie ze słuchu</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• bez trudu rozumie wypowiedzi niemieckojęzyczne na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo-skutkowych, nawet jeśli zawarte są w nich nowe struktury</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bez trudu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne</li> <li>• rozumie sens sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje</li> <li>• sprawnie wyszukuje informacje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w znacznym stopniu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne</li> <li>• rozumie sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie dużą część prostych wypowiedzi w języku niemieckim formułowanych przez różne osoby, zawierających znane mu słownictwo i struktury gramatyczne</li> <li>• przeważnie rozumie ogólny sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz przeważnie prawidłowo na nie reaguje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie niewielką część wypowiedzi w języku niemieckim, zawierających słownictwo i struktury gramatyczne ujęte w programie nauczania</li> <li>• rozumie ogólny sens tylko niektórych wypowiedzi oraz często reaguje na nie nieprawidłowo</li> <li>• wyszukuje jedynie niektóre informacje</li> </ul> |

|                 |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | leksykalno-gramatyczne.                                                                                                                         | szczegółowe w wypowiedziach, dialogach i komunikatach<br>• w pełni rozumie instrukcje nauczyciela, formułowane w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje. | • sprawnie wyszukuje informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach, komunikatach<br>• rozumie instrukcje nauczyciela w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje. | • wyszukuje większość szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach<br>• rozumie większą część prostych instrukcji nauczyciela, formułowanych w języku niemieckim i zazwyczaj prawidłowo na nie reaguje. | szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach<br>• rozumie niektóre proste instrukcje i polecenia nauczyciela w języku niemieckim oraz nie zawsze prawidłowo na nie reaguje. |
| <b>Mówienie</b> | • spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą<br>• tworzy wypowiedzi ustne, jakościowo wykraczające poza zakres programu nauczania (zakres | • swobodnie zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nie popełniając przy tym błędów językowych i gramatycznych                 | • zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji<br>• wyraża swoje zdanie na dany temat, używa                  | • z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zadaje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi, używa przy tym prostego słownictwa i prostych form gramatycznych,                                                                                 | • potrafi w ograniczonym stopniu zadawać pytania i udzielać odpowiedzi, ma przy tym znaczne problemy z ich trafnością, poprawnością                                                                     |

|  |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu).</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• swobodnie wyraża swoje zdanie na jakiś temat, używając bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych</li> <li>• bezbłędnie reaguje na zaistniałą sytuację komunikacyjną</li> <li>• potrafi bezbłędnie i płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne przewidziane w programie nauczania</li> <li>• płynnie inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji</li> <li>• potrafi stosować środki leksykalne i</li> </ul> | <p>dość bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi dość płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne</li> <li>• inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji, a nieliczne błędy językowe nie utrudniają komunikacji</li> <li>• prawie zawsze stosuje środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji</li> <li>• jego wypowiedzi pod względem fonetycznym</li> </ul> | <p>jednak nie zawsze poprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi wyrazić w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, choć widoczne są błędy leksykalne i gramatyczne</li> <li>• potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania</li> <li>• potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma jednak problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem</li> <li>• przeważnie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych,</li> </ul> | <p>gramatyczną, leksykalną i fonetyczną</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jedynie ze znaczną pomocą nauczyciela wyraża w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, popełniając przy tym liczne błędy językowe</li> <li>• potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania</li> <li>• tylko częściowo potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem</li> <li>• podczas formułowania</li> </ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                 |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                                      | <p>gramatyczne adekwatne do sytuacji</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są całkowicie poprawne, bez błędów w wymowie i intonacji.</li> </ul>                       | <p>są poprawne, bez istotnych błędów w wymowie i intonacji.</p>                                                                                                                                                            | <p>popołnia jednak błędy językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi w ograniczonym stopniu stosować środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji</li> <li>• błędy leksykalne, gramatyczne w nieznacznym stopniu utrudniają komunikację.</li> </ul> | <p>wypowiedzi posługuje się schematami</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma znaczne problemy ze stosowaniem poznanych środków leksykalnych i gramatycznych adekwatnie do sytuacji</li> <li>• błędy leksykalne, gramatyczne i fonetyczne utrudniają komunikację.</li> </ul> |
| <b>Czytanie ze zrozumieniem</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• bez problemu rozumie na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo-skutkowych teksty</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bez trudu rozumie proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne</li> <li>• bez trudu potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie ogólnie większość prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych</li> <li>• potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie ogólnie dużą część prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych</li> <li>• przeważnie potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumie nieliczne proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne</li> <li>• ma problemy z określeniem głównej myśli tekstu/wypowiedzi, jej kontekstu i intencji autora</li> </ul>                                                               |

|                |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                | użytkowe i informacyjne, nawet jeśli występują w nich struktury gramatyczno-leksykalne wykraczające poza program nauczania.                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sprawnie znajduje potrzebne informacje szczegółowe w tekście.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi znaleźć większość potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• znajduje część potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi odnaleźć nieliczne potrzebne informacje w tekście.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Pisanie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą</li> <li>• tworzy wypowiedzi pisemne wykraczające poza zakresy ujęte w programie nauczania: leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bez trudu dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje poznane słowa i wyrażenia</li> <li>• bezbłędnie odpowiada pisemnie na zawarte w ćwiczeniach polecenia</li> <li>• bez trudu pisze proste wypowiedzi pisemne, przewidziane w programie nauczania, stosując urozmaicone</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje większość poznanych słów i wyrażen</li> <li>• poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia</li> <li>• pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując dość</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisie poznanych słów i wyrażen</li> <li>• przeważnie poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia</li> <li>• pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując proste</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma znaczące trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisywaniu poznanych słów i wyrażen, nie potrafi często poprawnie uzupełnić brakujących liter w poznanych wcześniej wyrazach</li> <li>• odpowiada na zawarte w ćwiczeniach</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi przedstawiać rozbudowane dialogi w formie pisemnej</li> <li>• w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej</li> <li>• tworzy wypowiedzi bezbłędne.</li> </ul> | <p>urozmaicone słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej</li> <li>• w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej</li> <li>• tworzy wypowiedzi z niewielką liczbą błędów, jednak nie ma to wpływu na obniżenie jakości wypowiedzi pisemnej.</li> </ul> | <p>słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej, ale charakteryzują się one częściowym brakiem płynności</li> <li>• w sposób niepełny i nieprecyzyjny przekazuje informacje w formie pisemnej</li> <li>• tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami błędów leksykalnych, ortograficznych i gramatycznych, które powodują częściowe zakłócenie komunikacji.</li> </ul> | <p>polecenia w sposób niepełny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ma trudności z pisanem prostych wypowiedzi pisemnych, stosuje przy tym ubogie słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi, są to jednak wypowiedzi niespójne i nielogiczne</li> <li>• ma problem z konstrukcją logiczną dialogów w formie pisemnej</li> <li>• nie przekazuje informacji w formie pisemnej w sposób wyczerpujący</li> <li>• tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami</li> </ul> |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |                                                                                      |
|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | błędów, które<br>umożliwiają<br>przekazanie informacji<br>w ograniczonym<br>stopniu. |
|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------|

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

### Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Nowe słowa na start*, klasa 7.

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącym propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *Nowe słowa na start* w klasie 7. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

| Numer i temat lekcji                                                                            | Wymagania konieczne<br>(ocena dopuszczająca)<br><br>Uczeń:                                                                                                                                                                              | Wymagania podstawowe<br>(ocena dostateczna)<br><br>Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:                                                                                                                              | Wymagania rozszerzające<br>(ocena dobra)<br><br>Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:                                                                                                                                | Wymagania dopełniające<br>(ocena bardzo dobra)<br><br>Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:                                                                                                                                        | Wymagania wykraczające<br>(ocena celująca)<br><br>Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2.</b><br>Oblicza miłości                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje obraz</li> <li>• podaje nazwy barw użytych przez malarza</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego bohaterowie przedstawieni na obrazie mają zasłonięte twarze</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia skojarzenia związane z obrazem</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje znaczenie barw</li> <li>• wyraża swoją opinię na temat obrazu</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat komentarza artysty odnoszącego się do jego dzieł</li> <li>• porównuje obraz z innymi tekstami kultury poruszającymi temat miłości</li> </ul>           |
| <b>3.</b><br>Twórca i jego czasy – Antoine de Saint-Exupéry                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia najważniejsze elementy biografii Antoine’a de Saint-Exupéry’ego</li> <li>• umiejscawia powstanie <i>Małego Księcia</i> w czasie</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje twórczość Antoine’a de Saint-Exupéry’ego</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje elementy autobiograficzne w książce</li> </ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat specyfiki <i>Małego Księcia</i> jako książki dla każdego</li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat wydarzeń historycznych współczesnych autorowi</li> </ul>                                                                                                    |
| <b>4., 5., 6., 7., 8.</b><br>Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Księżę</i> (lektura obowiązkowa) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść utworu</li> <li>• określa rodzaj literacki utworu</li> <li>• wskazuje wydarzenia i sytuacje o charakterze baśniowym i realistycznym</li> <li>• wyjaśnia znaczenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wydarzenia w punktach</li> <li>• wypowiada się na temat narracji w utworze</li> <li>• charakteryzuje tytułowego bohatera</li> <li>• charakteryzuje mieszkańców danych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje wewnętrzną przemianę pilota</li> <li>• wskazuje w utworze cechy przypowieści</li> <li>• omawia relację pomiędzy Małym Księciem a różą</li> <li>• wyjaśnia symbolikę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odnosi zachowania mieszkańców danych planet do świata dorosłych</li> <li>• omawia symbolikę podróży w odniesieniu do utworu oraz w sensie ogólnym</li> <li>• wypowiada się na temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat obecności zachowań przedstawionych w utworze w świecie współczesnym</li> <li>• omawia sposób przedstawienia relacji międzyludzkich w innych</li> </ul> |

|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                  | terminu <i>przypowieść</i>                                                                                                                                                          | planet<br>• wskazuje przyczyny wyruszenia Małego Księcia w podróż                                                                                                                        | danych mieszkańców planet<br>• interpretuje znaczenie aforyzmów znajdujących się w utworze<br>• interpretuje decyzję Małego Księcia o odejściu                                              | relacji międzyludzkich w odniesieniu do utworu<br>• wypowiada się na temat znaczenia dzieciństwa w odniesieniu do utworu                                         | tekstach kultury<br>• porównuje utwór z jego ekranizacją w reżyserii Marka Osborne'a                                                                                 |
| <b>9.</b><br>Miłość i śmierć                                                                     | • referuje treść wiersza<br>• określa rodzaj literacki utworu<br>• wskazuje podmiot liryczny w utworze                                                                              | • określa funkcję zwrotów do adresata                                                                                                                                                    | • interpretuje znaczenie wiersza<br>• wyjaśnia sens puenty utworu                                                                                                                           | • wypowiada się na temat sprzeczności zaprezentowanych w utworze                                                                                                 | • podejmuje dyskusję na temat przyczyn i sensu lęku przed miłością                                                                                                   |
| <b>10.</b><br>To też miłość                                                                      | • relacjonuje treść danych fragmentów<br>• przyporządkowuje tekst do właściwego rodzaju literackiego i uzasadnia swój wybór                                                         | • określa rodzaj narracji<br>• charakteryzuje główną bohaterkę<br>• wskazuje w utworze cechy literatury fantastycznej                                                                    | • omawia funkcję elementów fantastycznych dla wymowy danych fragmentów                                                                                                                      | • interpretuje znaczenie danych fragmentów                                                                                                                       | • podejmuje dyskusję na temat skutków zetknięcia z cierpieniem<br>• wypowiada się na temat różnych rodzajów miłości, wskazując przykłady z wybranych tekstów kultury |
| <b>11.</b><br>Twórca i jego czasy – Juliusz Słowacki                                             | • wymienia najważniejsze elementy biografii Juliusza Słowackiego<br>• umiejscawia romantyzm w czasie                                                                                | • wymienia najważniejsze cechy epoki romantyzmu                                                                                                                                          | • charakteryzuje twórczość Juliusza Słowackiego                                                                                                                                             | • wskazuje powiązania pomiędzy twórczością Juliusza Słowackiego a światopoglądem epoki                                                                           | • analizuje obraz Friedricha pod kątem cech romantycznych                                                                                                            |
| <b>12., 13., 14., 15., 16.</b><br>Juliusz Słowacki,<br><i>Balladyna</i><br>(lektura obowiązkowa) | • relacjonuje treść dramatu<br>• wskazuje cechy dramatu<br>• określa czas i miejsce zdarzeń<br>• dokonuje podziału bohaterów na bohaterów realistycznych i bohaterów fantastycznych | • zapisuje w punktach historię zbrodni Balladyny<br>• charakteryzuje Balladynę<br>• charakteryzuje Goplanę<br>• wskazuje sceny komiczne i tragiczne<br>• omawia cechy gatunkowe tragedii | • określa funkcję świata fantastycznego w utworze<br>• charakteryzuje różne sposoby sprawowania władzy przedstawione w utworze<br>• określa funkcję ironii w dramacie<br>• opisuje ewolucję | • wyjaśnia, na czym polega tragizm tytułowej bohaterki<br>• wyjaśnia symboliczne znaczenie korony Popielów<br>• opisuje scenę sądu i śmierci tytułowej bohaterki | • analizuje wskazany plakat teatralny<br>• formułuje na podstawie dramatu uniwersalne prawdy o ludzkiej psychice<br>• omawia nawiązania kulturowe obecne w dramacie  |

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Balladyny                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>17.</b><br>Prawdziwa miłość                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> <li>• określa rodzaj literacki fragmentów utworu</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat narracji fragmentów utworu</li> <li>• wypowiada się na temat uczucia łączącego bohaterów</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia emocje bohaterów</li> <li>• interpretuje tytuł</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje sposób, w jaki bohaterowie mówią o chorobie</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat opłacalności emocjonalnego angażowania się, w sytuacji gdy istnieje ryzyko utraty kochanej osoby</li> </ul>                                                   |
| <b>18.</b><br>Jak budować akapity i skomponować tekst | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia elementy kompozycji wypowiedzi argumentacyjnej</li> <li>• wskazuje cechy dobrze skomponowanego tekstu</li> <li>• wymienia cechy składające się na wewnętrzną spójność wypowiedzi</li> <li>• organizuje tekst, nie zawsze zachowując logikę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje plan wypowiedzi argumentacyjnej</li> <li>• porządkuje podaną wypowiedź</li> <li>• wskazuje w podanym tekście zdanie główne akapitu</li> <li>• tworzy wewnętrznie uporządkowane wypracowanie o umiarkowanym stopniu spójności</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koryguje dane wypracowanie</li> <li>• formułuje wstęp do wypracowania</li> <li>• tworzy wewnętrznie uporządkowane, na ogół spójne wypracowanie</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy wewnętrznie uporządkowane, spójne wypracowanie</li> </ul>                                      |                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>19.</b><br>Jak uzasadniać swoje zdanie             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odróżnia argument od przykładu</li> <li>• w podanym tekście wskazuje tezę, argumenty i przykłady</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje argumenty do podanej tezy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady do argumentów</li> </ul>                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje wypowiedź o wnikliwej i konsekwentnej argumentacji, popartą trafnymi przykładami</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>20., 21.</b><br>Teatr                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia specyfikę teatru starożytnej Grecji</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>przedstawienie realistyczne</i></li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje zmiany, jakie zaszły w rozwoju teatru</li> <li>• rozpoznaje elementy języka teatru w przedstawieniu</li> <li>• omawia specyfikę teatru elżbietańskiego</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy teatru antycznego obecnie</li> <li>• omawia relacje pomiędzy dramatem a teatrem</li> <li>• omawia specyfikę teatru współczesnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje wybrane przedstawienie teatralne</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat roli reżysera w interpretacji tekstu dramatycznego</li> <li>• podejmuje dyskusję na temat granic wolności reżysera w interpretacji tekstu dramatycznego</li> </ul> |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                 |                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>przedstawienie awangardowe</i></li> </ul>                                                                                                      |                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze recenzję przedstawienia teatralnego</li> </ul> |
| <b>22.</b><br>Fonetyka –<br>przypomnienie i<br>uzupełnienie wiadomości | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>głoska, spółgłoska, samogłoska, litera</i></li> <li>• dokonuje podziału wyrazu na głoski</li> <li>• wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję głoski <i>i</i> w podanych wyrazach</li> <li>• zapisuje wymowę wyrazu i wskazuje różnice pomiędzy wymową a pisownią</li> <li>• na ogół poprawnie wymawia wyrazy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje poprawnego podziału wyrazu</li> <li>• poprawnie wymawia wyrazy</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koryguje błędną wymowę wyrazów</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• układa zdania ćwiczące wymowę</li> </ul>             |
| <b>23.</b><br>Upodobnienia i<br>uproszczenia fonetyczne                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>upodobnienia fonetyczne, ubezdźwięcznienia, udźwięcznienia, upodobnienia wsteczne i postępowe, upodobnienia wewnątrzwyrazowe, upodobnienia międzywyrazowe, utrata dźwięczności w wygłosie, uproszczenie grupy spółgłoskowej</i></li> <li>• wskazuje spółgłoski powodujące upodobnienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje kierunek upodobnienia w podanych wyrazach</li> <li>• wskazuje upodobnienia międzywyrazowe w podanym tekście</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje wyrazy, w których wolno lub należy upraszczać grupy spółgłoskowe</li> <li>• wskazuje wyrazy, w których nie wolno upraszczać grup spółgłoskowych</li> </ul>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koryguje błędy w wymowie i wyjaśnia ich przyczynę</li> </ul>                           |                                                                                               |
| <b>24.</b><br>Kiedy pisać <i>q</i> oraz <i>ę</i>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>samogłoski nosowe</i></li> <li>• referuje zasady pisowni samogłosek <i>q</i> i <i>ę</i> w zakończeniach wyrazów</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przyczynę problemu z zapisem samogłosek <i>q</i> i <i>ę</i></li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje przykłady wyrazów kończących się na <i>q</i> i <i>ę</i></li> <li>• wskazuje słowa, w których <i>q</i> wymienia się na <i>ę</i> oraz <i>ę</i> na <i>q</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezbłędnie stosuje zasady pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> w wypowiedzi pisemnej</li> </ul> |                                                                                               |
| <b>25.</b><br>Podsumowanie                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyciąga wnioski</li> <li>• określa własne</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje bogate konteksty</li> </ul>             |

|                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                     |                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| wiadomości                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• posługuje się terminami i pojęciami: <i>paradoks, ironia, tragedia, akapit, argument, przykład, wypowiedź argumentacyjna, kompozycja, wewnętrzna spójność, głoska, samogłoska, spółgłoska, upodobnienia i uproszczenia fonetyczne</i></li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                       | stanowisko                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• właściwie argumentuje</li> <li>• uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul>                   |
| 27.<br>Pochwała życia                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje, co zostało przedstawione na obrazie</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podział obrazu na części tematyczne</li> <li>• opisuje postacie przedstawione na obrazie</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia kolorystykę dzieła</li> <li>• przedstawia na podstawie wybranych źródeł cechy impresjonizmu</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat wyjątkowego charakteru dzieła Renoira</li> <li>• wskazuje cechy impresjonizmu na obrazie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wybrany obraz impresjonistyczny</li> </ul>                     |
| 28.<br>Twórca i jego czasy – Jan Kochanowski                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>renesans, humanizm</i></li> <li>• wymienia najważniejsze etapy życia Jana Kochanowskiego</li> <li>• umiejscawia renesans w czasie</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje twórczość Jana Kochanowskiego</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje charakterystyczne cechy renesansu</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia związek twórczości Jana Kochanowskiego ze światopoglądem epoki</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy renesansowe na obrazie Mantegny</li> </ul>             |
| 29.<br>Przepis na szczęście (Jan Kochanowski – poeta wymieniony w podstawie programowej) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>fraszka, apostrofa, archaizm</i></li> <li>• relacjonuje treść fraszek</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny we fraszkach</li> <li>• wskazuje adresata lirycznego fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i></li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego w każdej z fraszek</li> <li>• wskazuje apostrofę i wyjaśnia jej funkcję</li> <li>• przedstawia współczesną formę wskazanych archaizmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia stosunek Jana Kochanowskiego do natury na podstawie fraszki <i>Na lipę</i></li> <li>• wskazuje kontekst biograficzny we fraszce <i>Na dom w Czarnolesie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia renesansowy charakter fraszek</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat najważniejszych aspektów życia</li> </ul> |

|                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                              |                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje archaizmy w utworach</li> </ul>                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                              |                                                                                                                                                    |
| <b>30.</b><br>Na scenie życia<br>(Jan Kochanowski – poeta wymieniony w podstawie programowej) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>fraszka, wiersz sylabiczny, rym, powtórzenie, archaizm</i></li> <li>• relacjonuje treść fraszek</li> <li>• wskazuje archaizmy w utworach</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia obraz młodości zawarty w utworze <i>Na młodość</i></li> <li>• dokonuje podziału podanych fraszek na fraszki filozoficzne i fraszki obyczajowe</li> <li>• przedstawia układ rymów we fraszkach</li> <li>• przedstawia współczesną formę wskazanych archaizmów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia funkcję powtórzenia na początku fraszki <i>O żywocie ludzkim</i></li> <li>• omawia funkcję środków stylistycznych użytych w utworach</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia refleksję o człowieku zawartą we fraszce <i>O żywocie ludzkim</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat aktualności fraszki <i>Na młodość</i></li> </ul>                              |
| <b>31.</b><br>Sztuka życia<br>(Jan Kochanowski – poeta wymieniony w podstawie programowej)    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pieśń, cnota, pytanie retoryczne</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny utworu</li> <li>• wskazuje adresata lirycznego utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• podaje nazwy rodzajów rymów występujących w wierszu</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia postawę życiową, do której przekonuje podmiot liryczny</li> <li>• omawia funkcję zdań rozkazujących w pieśni</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje ostatnie zdanie wiersza</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat cech, którymi należy się wykazać w celu osiągnięcia „dobrej sławy”</li> </ul> |
| <b>32.</b><br>Radość życia<br>(Jan Kochanowski – poeta wymieniony w podstawie programowej)    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pieśń, rym gramatyczny, apostrofa, personifikacja</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny utworu</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• podaje nazwy rodzajów rymów występujących w wierszu</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje metafory zawarte w wierszu</li> <li>• omawia funkcję apostrofów pojawiającej się w ostatniej strofie wiersza</li> <li>• omawia funkcję personifikacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przesłanie wiersza</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odnajduje w dowolnych źródłach informacje na temat filozofii epikurejskiej</li> </ul>                     |
| <b>33.</b><br>Szczęście poety                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Skamander, metafora, słowa potoczne, optymizm</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• wskazuje sformułowania, które wiążą się z radością życia</li> </ul>                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje przeżycia, których doświadcza podmiot liryczny</li> <li>• interpretuje metaforę powstałą na bazie związku</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje zakończenie wiersza</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat sposobów okazywania zadowolenia z życia i optymizmu</li> </ul>                     |

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje podmiot liryczny utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                              | frazeologicznego <i>mieć zielono w głowie</i>                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>34.</b><br>Być szczęśliwym            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• dokonuje podziału wiersza na części tematyczne</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia symbolikę ogrodu, przywołując kontekst biblijny</li> <li>• określa funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu</li> <li>• interpretuje tytuł</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje przyjęcie przez podmiot liryczny postawy wyprostowanej</li> <li>• omawia postrzeganie szczęścia przez podmiot liryczny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat życia i twórczości Czesława Miłosza</li> </ul>                                                                                                                              |
| <b>35.</b><br>Chwytaj dzień              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>carpe diem</i>, <i>sententja</i></li> <li>• referuje fragment powieści</li> <li>• omawia świat przedstawiony danego fragmentu utworu</li> <li>• określa przynależność danego fragmentu do rodzaju literackiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje bohaterów występujących w danym fragmencie utworu</li> <li>• opisuje nastroje uczniów po wejściu do klasy</li> <li>• określa typ narracji występującej w danym fragmencie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób zacytowany na lekcji wiersz łączy się z łacińską sentencją</li> <li>• opisuje przeżycia wewnętrzne wybranego uczestnika lekcji</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przesłanie prowadzonej przez nauczyciela lekcji</li> <li>• wypowiada swoją opinię na temat przeczytanego fragmentu</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• referuje treść całego utworu na podstawie książki lub filmu</li> <li>• omawia rolę, jaką odegrał Keating w życiu uczniów</li> <li>• wypowiada się na temat sposobów osiągania szczęścia</li> </ul> |
| <b>36.</b><br>Odważnym szczęście sprzyja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• referuje fragment powieści</li> <li>• określa przynależność fragmentu do rodzaju literackiego</li> </ul>                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje każdą z bohaterek</li> <li>• wyjaśnia przyczynę sporu pomiędzy bohaterkami</li> <li>• przytacza argumenty wysuwane przez bohaterki</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje tytuł utworu</li> <li>• omawia argumentację bohaterek</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża swoją opinię na temat sporu zaprezentowanego we fragmencie</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy pracę pisemną związaną z tematem lekcji</li> </ul>                                                                                                                                          |
| <b>37.</b><br>Wiedzieć, czego się chce   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sumo</i>, <i>motto</i></li> <li>• referuje fragment powieści</li> <li>• określa przynależność danego fragmentu do rodzaju literackiego</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa typ narracji występującej w danym fragmencie utworu</li> <li>• charakteryzuje bohaterów danego fragmentu utworu</li> <li>• dokonuje podziału treści</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie słów: <i>Widzę w tobie grubego gościa</i></li> <li>• wylicza cechy, które wskazują na to, że Shomintu jest dobrym trenerem</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie mądrości życiowej przekazanej przez trenera</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze opowiadanie, którego mottem są słowa: <i>Celem nie jest koniec drogi, tylko posuwanie się naprzód</i></li> </ul>                                                                             |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                   | na części ze względu na poruszane problemy                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                     |
| <b>38., 39.</b><br>Opis sytuacji, przeżyć wewnętrznych i dzieła sztuki | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki</i></li> <li>• wymienia elementy składające się na opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach</li> <li>• opisuje emocje postaci przedstawionych na ilustracjach</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje opis sytuacji na podstawie podanego planu</li> <li>• opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów podanej sytuacji</li> <li>• odnajduje w dowolnych źródłach symboliczne znaczenia wskazanych elementów występujących na obrazach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji</li> <li>• redaguje pogłębiony opis przeżyć wewnętrznych, trafnie nazywając uczucia oraz stany psychiczne i posługując się bogatym słownictwem</li> <li>• wnikliwie przedstawia przy opisie dzieła sztuki elementy charakterystyczne, w sposób kompetentny omawia cechy artyzmu, ocenia i interpretuje dzieło sztuki, ujawniając wrażliwość</li> </ul> |                                                                                                                     |
| <b>40.</b><br>Akcent wyrazowy                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia zasady stosowania akcentu wyrazowego</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie akcentuje przeczytane wyrazy</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje rzeczowniki, w których akcent pada na 3. sylabę od końca</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje w wypowiedzi wyrazy, w których akcent pada na 3. i 4. sylabę od końca</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                     |
| <b>41.</b><br>Kiedy pisać <i>i</i> , a kiedy <i>j</i>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• referuje zasady pisowni wyrazów, w których litera <i>i</i> oznacza spółgłoskę <i>j</i></li> <li>• referuje zasady pisowni zakończeń <i>-i</i>, <i>-ji</i> oraz <i>-ii</i></li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na ogół poprawnie stosuje zasady pisowni <i>i</i> i <i>j</i> w podanych wyrazach</li> <li>• na ogół poprawnie stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i</i>, <i>-ji</i> oraz <i>-ii</i> w podanych wyrazach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie stosuje zasady pisowni <i>i</i> i <i>j</i> w podanych wyrazach</li> <li>• poprawnie stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i</i>, <i>-ji</i> oraz <i>-ii</i> w podanych wyrazach</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy własny tekst, wykorzystując w nim wyrazy z zakończeniami <i>-i</i>, <i>-ji</i> oraz <i>-ii</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                     |
| <b>42.</b><br>Podsumowanie wiadomości                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>• posługuje się terminami</li> </ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyciąga wnioski</li> <li>• określa własne stanowisko</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>• właściwie argumentuje</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>• formułuje i rozwiązuje</li> </ul> |

|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                 |                                                                                           |                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                  | i pojęciami: <i>fraszka, archaizm, pieśń, wiersz sylabiczny, rymy gramatyczne, opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki, akcent wyrazowy</i>                                          |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                 | • uogólnia, podsumowuje i porównuje                                                       | problemy badawcze                                                                                                                                                                                       |
| <b>44.</b><br>Charaktery                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plan pierwszy, plan drugi, tło, portret</i></li> <li>• opisuje, co przedstawia obraz</li> </ul>                                  | • omawia sposób przedstawienia Napoleona                                                                                                                                                                             | • wskazuje cechy Napoleona podkreślone na portrecie                                                                                             | • interpretuje wymowę obrazu                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przybliża sylwetkę Napoleona</li> <li>• wyjaśnia znaczenie napisów znajdujących się na obrazie i analizuje ich znaczenie w kontekście wymowy obrazu</li> </ul> |
| <b>45.</b><br>Twórca i jego czasy – Ignacy Krasicki                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia najważniejsze etapy życia Ignacego Krasickiego</li> <li>• umiejscawia epokę oświecenia w czasie</li> </ul>                                              | • charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego                                                                                                                                                                      | • wskazuje cechy charakterystyczne oświecenia                                                                                                   | • omawia związek twórczości Ignacego Krasickiego ze światopoglądem epoki                  | • omawia obraz Jana Matejki                                                                                                                                                                             |
| <b>46.</b><br>W krzywym zwierciadle (Ignacy Krasicki – poeta wymieniony w podstawie programowej) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>satyra</i></li> <li>• relacjonuje treść satyry</li> <li>• określa rodzaj literacki utworu</li> <li>• wskazuje narratora</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje podziału utworu na części tematyczne</li> <li>• charakteryzuje szlachcica oraz jego żonę</li> <li>• wskazuje na podstawie tekstu cechy gatunkowe satyry</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia problem poruszony w satyrze</li> <li>• omawia związek satyry ze światopoglądem epoki</li> </ul> | • podejmuje dyskusję nad celowością ośmieszania postaw i zachowań w procesie dydaktycznym | • podejmuje dyskusję na temat zalet i wad obcych wpływów kulturowych                                                                                                                                    |
| <b>47.</b><br>Twórca i jego czasy – Aleksander Fredro                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>romantyzm, komedia</i></li> <li>• wymienia najważniejsze etapy życia Aleksandra Fredry</li> <li>• umiejscawia epokę</li> </ul>   | • charakteryzuje twórczość Aleksandra Fredry                                                                                                                                                                         | • wskazuje cechy charakterystyczne romantyzmu                                                                                                   | • wyjaśnia, na czym polegała wyjątkowość Aleksandra Fredry na tle epoki                   | • omawia genezę <i>Zemsty</i>                                                                                                                                                                           |

|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | romantyzmu w czasie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 48., 49., 50., 51.<br>Aleksander Fredro,<br><i>Zemsta</i><br>(lektura obowiązkowa) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komedia</i>, <i>komizm charakterów</i>, <i>komizm sytuacyjny</i>, <i>komizm słowny</i>, <i>akt</i>, <i>scena</i>, <i>didaskalia</i>, <i>karykatura</i>, <i>bohaterowie pierwszoplanowi</i>, <i>bohaterowie drugoplanowi</i>, <i>bohaterowie epizodyczni</i>, <i>motto</i></li> <li>• relacjonuje treść dramatu</li> <li>• przyporządkowuje utwór do rodzaju literackiego</li> <li>• określa czas i miejsce akcji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy gatunkowe utworu</li> <li>• dokonuje podziału bohaterów na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych</li> <li>• charakteryzuje bohaterów utworu</li> <li>• wskazuje wątek główny i wątki poboczne utworu</li> <li>• podaje przykłady różnych rodzajów komizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega komizm charakterów, komizm sytuacyjny i komizm słowny w dramacie</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega karykaturalne przedstawienie bohaterów</li> <li>• interpretuje tytuł dramatu</li> <li>• wyjaśnia sens motto</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje scenę oświadczyn Papkina pod względem stosowności stylu do sytuacji</li> <li>• analizuje zakończenie dramatu i omawia jego przesłanie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady przedstawienia motywu zemsty w innych tekstach kultury</li> <li>• wskazuje w dramacie elementy kultury sarmackiej</li> <li>• porównuje treść dramatu z ekranizacją Andrzeja Wajdy</li> </ul> |
| 52.<br>Silny charakter                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> <li>• określa rodzaj narracji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje bohatera danych fragmentów utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób przedstawienia przeżyć wewnętrznych bohatera</li> <li>• interpretuje słowa bohatera: <i>Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać</i></li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje sposób przedstawienia rekinów</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat sentencji: <i>Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać</i> i odnosi ją do wybranych tekstów kultury</li> </ul>                                                                  |
| 53.<br>Przejąć próbę                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>wywiad</i></li> <li>• relacjonuje treść wywiadu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób bohater wywiadu definiuje ból</li> <li>• opisuje powód założenia fundacji i jej cele</li> <li>• wymienia cechy charakteru bohatera wywiadu</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia różnice między dzieciństwem a dorosłością według Jana Meli</li> </ul>                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze charakterystykę Jana Meli</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje postać rzeczywistą lub fikcyjną, która musiała zmagać się z przeciwnościami losu</li> </ul>                                                                                                    |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 54.<br>Panować nad życiem     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> <li>• określa rodzaj narracji</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia świat przedstawiony</li> <li>• wskazuje problem, z którym musi się zmierzyć bohaterka fragmentów</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia funkcję narracji pierwszoosobowej we fragmentach</li> <li>• wypowiada się na temat relacji pomiędzy bohaterką a doktorem</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje słowa bohaterki mówiące o tym, że największym jej przeciwnikiem jest ona sama</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia na wybranych przykładach z tekstów kultury, co to oznacza sformułowanie <i>przejąć kontrolę nad własnym życiem</i></li> </ul>                                 |
| 55.<br>Na przekór stereotypom | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść danego fragmentu</li> <li>• określa czas i miejsce akcji fragmentu</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat sposobu narracji</li> <li>• charakteryzuje bohaterów</li> <li>• wskazuje, co zaskoczyło Kubę podczas spotkania z Magdą</li> <li>• przedstawia reakcje otoczenia na związek Magdy i Kuby</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego Kuba zainteresował się niepełnosprawną koleżanką</li> <li>• wyjaśnia, w jakim celu Magda posługuje się ironią</li> <li>• wyjaśnia sens tytułu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia reakcje otoczenia na związek Magdy i Kuby</li> <li>• omawia przyczyny wzajemnego dystansu pomiędzy osobami pełno- i niepełnosprawnymi</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat sposobu postępowania wobec osób niepełnosprawnych</li> <li>• przedstawia tekst kultury podejmujący temat osób niepełnosprawnych</li> </ul> |
| 56.<br>Czarny charakter       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>czarny charakter, komiks, wyraz dźwiękonaśladowczy</i></li> <li>• relacjonuje treść komiksu</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia znane sobie przykłady „czarnych charakterów” z wybranych tekstów kultury</li> </ul>                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat sposobu prezentacji Lorda Vadera w podanym fragmencie komiksu</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje funkcję „czarnego charakteru” w wybranym tekście kultury</li> <li>• przedstawia swoją opinię na temat komiksu</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia fabułę <i>Gwiezdnych wojen</i></li> <li>• omawia rodzaj rysunku zastosowanego w podanym komiksie</li> </ul>                                                |
| 57.<br>Charakterystyka        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>charakterystyka, charakterystyka postaci, autocharakterystyka, charakterystyka porównawcza</i></li> <li>• wskazuje elementy składające się na charakterystykę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia różnice pomiędzy charakterystyką statyczną a charakterystyką dynamiczną</li> </ul>                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy plan charakterystyki wybranej postaci literackiej bądź filmowej</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze charakterystykę zawierającą opis wyglądu zewnętrznego postaci i wnikliwy opis cech charakteru, konsekwentnie poparty trafnie dobranymi przykładami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy charakterystykę porównawczą dwóch postaci literackich lub filmowych</li> </ul>                                                                                  |
| 58., 59.<br>Malarstwo         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia etapy rozwoju malarstwa</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje najważniejsze cechy malarstwa na</li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia elementy języka malarstwa na wybranym</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia dzieło sztuki według podanych</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada opinię na temat sztuki abstrakcyjnej</li> </ul>                                                                                                              |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | poszczególnych etapach<br>• rozróżnia najważniejsze typy dzieł malarskich ze względu na temat                                                                                                                                                                                                                                               | dziele                                                                                                                                                                                                           | kryteriów                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przygotowuje prezentację na temat wybranego artysty</li> <li>• tworzy pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki</li> </ul>        |
| <b>60.</b><br>Czasownik – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>czasownik osobowy, czasownik nieosobowy, czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane</i></li> <li>• wymienia, przez co odmienia się czasownik</li> <li>• odróżnia formy nieosobowe czasownika od form osobowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa formy gramatyczne czasownika</li> <li>• uzupełnia zdania czasownikami w odpowiedniej formie</li> </ul>                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje zdania z nieosobowymi formami czasownika zakończonymi na <i>-no, -to</i></li> <li>• przekształca zdania, używając odpowiedniej formy czasownika</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• modyfikuje wypowiedź za pomocą zmiany aspektu</li> <li>• sporządza notatkę z zastosowaniem nieosobowych form czasownika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje instrukcję, w której wykorzystuje czasowniki w trybie rozkazującym</li> <li>• odmienia czasowniki kłopotliwe</li> </ul> |
| <b>61.</b><br>Strony czynna i bierna czasownika                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>strona czynna, strona bierna, wykonawca czynności, obiekt czynności, czasownik przechodni, czasownik nieprzechodni</i></li> <li>• przedstawia zasadę tworzenia strony biernej czasownika</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca zdania ze strony czynnej na bierną i odwrotnie</li> <li>• odróżnia czasowniki przechodnie od czasowników nieprzechodnich</li> <li>• wskazuje wypowiedzi, w których najważniejszą rolę odgrywa wykonawca czynności oraz te, w których najistotniejszy jest obiekt czynności</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje, w jakich okolicznościach używamy strony biernej</li> <li>• odnajduje w tekście czasowniki w stronie biernej i wyjaśnia, w jakim celu zostały użyte</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• używa strony biernej w tekstach oficjalnych, np. w stylu urzędowym</li> </ul>                                                      |                                                                                                                                                                           |
| <b>62.</b><br>Imiesłowy – nietypowe formy czasownika              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia klasyfikację imiesłów</li> <li>• wskazuje imiesłowy w tekście</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy imiesłowy od podanych czasowników</li> <li>• odmienia imiesłowy przymiotnikowe</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca zdania podrzędne w imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe z określeniami</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłów</li> <li>• redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów</li> </ul>           |                                                                                                                                                                           |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształca wskazane zdania na konstrukcje z imiesłowami przysłówkowymi</li> </ul>      | imiesłowów                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                       |
| <b>63.</b><br>Pisownia <i>nie</i> z imiesłowami     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami</li> <li>• tworzy imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zastępuje określenia oznaczające cechy z imiesłowami z przeczeniem <i>nie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• redaguje tekst z użyciem imiesłowów z przeczeniem <i>nie</i></li> </ul>                                                           |                                                                                                                                       |
| <b>64.</b><br>Podsumowanie wiadomości               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>• posługuje się terminami i pojęciami:<br/> <i>charakterystyka, karykatura, komiks, strona czynna czasownika, strona bierna czasownika, aspekt, formy osobowe czasownika, formy nieosobowe czasownika, imiesłowy</i> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyciąga wnioski</li> <li>• określa własne stanowisko</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>• właściwie argumentuje</li> <li>• uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>• formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul> |
| <b>66.</b><br>Ojczyzna                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierwszy plan, drugi plan, symbol, ciepła paleta barw</i></li> <li>• opisuje obraz, uwzględniając podział na plany</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie czasu, w jakim powstał obraz Jacka Malczewskiego <i>Ojczyzna</i>, dla jego wymowy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje symbolikę kajdan przedstawionych na obrazie</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje wpływ barw na wymowę obrazu</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia podobny sposób przedstawiania ojczyzny w innych tekstach kultury</li> </ul>      |
| <b>67.</b><br>Twórca i jego czasy – Adam Mickiewicz | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>romantyzm</i></li> <li>• wymienia najważniejsze etapy życia Adama Mickiewicza</li> <li>• umiejscawia epokę romantyzmu w czasie</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje twórczość Adama Mickiewicza</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy charakterystyczne romantyzmu</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia związki pomiędzy twórczością Adama Mickiewicza a ideami epoki</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wskazane obrazy pod kątem ich związku z epoką</li> </ul>                              |

|                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>68.</b><br>Poświęcić się dla ojczyzny<br>(Adam Mickiewicz – poeta wymieniony w podstawie programowej) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>powstanie narodowowyzwoleńcze</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje bohaterkę wiersza Adama Mickiewicza <i>Śmierć Pułkownika</i></li> <li>• wymienia wartości istotne dla bohaterki wiersza</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>romantyczna legenda bohatera</i></li> <li>• interpretuje ostatnią strofę utworu</li> <li>• omawia funkcję porównania bohaterki wiersza do Czarnieckiego</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat klimatu dominującego w wierszu</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia sylwetkę Emilii Plater na podstawie dowolnych źródeł</li> </ul>                       |
| <b>69., 70.</b><br>Walczyć za ojczyznę<br>(Adam Mickiewicz – poeta wymieniony w podstawie programowej)   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść utworu Adama Mickiewicza <i>Reduta Ordona</i></li> <li>• określa rodzaj literacki utworu</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat narratora</li> <li>• wskazuje przykłady animizacji</li> <li>• wskazuje wyrazy dźwiękonaśladowcze</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób przedstawienia wydarzeń</li> <li>• porównuje sposób przedstawienia napastników i obrońców</li> <li>• omawia sposób przedstawienia cara</li> <li>• określa funkcję animizacji</li> <li>• określa funkcję nagromadzenia wyrazów dźwiękonaśladowczych w utworze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje przesłanie <i>Reduty Ordona</i></li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia sylwetkę Juliana Konstantego Ordona na podstawie dowolnych źródeł</li> </ul>          |
| <b>71.</b><br>Tęsknota za ojczyzną                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hierarchia wartości, neologizm</i></li> <li>• referuje treść wiersza</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat adresata lirycznego</li> <li>• nazywa uczucia podmiotu lirycznego</li> <li>• opisuje kraj przedstawiony przez podmiot liryczny</li> <li>• wskazuje w wierszu neologizmy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia znaczenie refrenu dla wymowy wiersza</li> <li>• interpretuje znaczenie określenia <i>światło-cień</i> w kontekście wiersza</li> <li>• omawia funkcję neologizmów w wierszu</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat hierarchii ważności podmiotu lirycznego</li> <li>• analizuje sposób osiągnięcia nostalgicznego nastroju wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia obraz Józefa Chełmońskiego <i>Bociany</i></li> </ul>                                       |
| <b>72.</b><br>Twórca i jego czasy – Henryk Sieniewicz                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, emigracja</i></li> <li>• wymienia najważniejsze</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie hasła: <i>dla pokrzepienia serc</i></li> <li>• charakteryzuje</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy charakterystyczne pozytywizmu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia genezę <i>Latarnika</i></li> <li>• wypowiada się na temat wyjątkowości twórczości</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia hasło <i>dla pokrzepienia serc</i> w kontekście twórczości Henryka Sienkiewicza</li> </ul> |

|                                                                                    |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                         |                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | etapy życia Henryka Sienkiewicza<br>• umiejscawia epokę pozytywizmu w czasie                                                                        | twórczość Henryka Sienkiewicza                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                            | Henryka Sienkiewicza na tle epoki                                                                                                                       |                                                                                                                        |
| <b>73., 74.</b><br>Henryk Sienkiewicz,<br><i>Latarnik</i><br>(lektura obowiązkowa) | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nowela, punkt kulminacyjny, emigrant, symbol</i><br>• relacjonuje treść noweli<br>• podaje nazwę rodzaju narracji | • omawia świat przedstawiony noweli<br>• wskazuje cechy gatunkowe noweli<br>• charakteryzuje głównego bohatera                                          | • przedstawia przemianę głównego bohatera<br>• omawia przyczyny tułaczki Skawińskiego, także te niewyrażone bezpośrednio<br>• omawia sposób, w jaki bohater reaguje na pierwsze wersy <i>Pana Tadeusza</i> | • wypowiada się na temat sposobu postrzegania ojczyzny przez Skawińskiego<br>• interpretuje symbolikę latarni morskiej<br>• formułuje przesłanie utworu | • wypowiada się na temat problemów, z jakimi borykają się emigranci i uchodźcy<br>• omawia kontekst historyczny noweli |
| <b>75.</b><br>Wielokulturowość                                                     | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dwukulturowość, stereotyp</i><br>• relacjonuje treść artykułu                                                     | • wymienia cechy artykułu wskazujące na jego przynależność do publicystyki<br>• wymienia zaprezentowane w tekście stereotypy dotyczące Polski i Polaków | • przedstawia zjawisko społeczne opisane przez autorkę                                                                                                                                                     | • omawia obraz Polski wyłaniający się z przywołanych w tekście wypowiedzi                                                                               | • podejmuje dyskusję na temat stereotypów dotyczących Polski i Polaków                                                 |
| <b>76.</b><br>Mała ojczyzna                                                        | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wiersz biały, wiersz wolny, mała ojczyzna</i><br>• referuje treść wiersza                                         | • przedstawia obraz ojczyzny wyłaniający się z wiersza<br>• podaje nazwy środków stylistycznych użytych w wierszu<br>• wskazuje cechy wiersza wolnego   | • określa funkcję środków stylistycznych zawartych w wierszu<br>• omawia język wiersza                                                                                                                     | • wypowiada się na temat własnego pojmowania pojęcia „małej ojczyzny”                                                                                   | • opracowuje mapę myśli dotyczącą ojczyzny<br>• tworzy samodzielną wypowiedź pisemną pt. „Moja mała ojczyzna”          |
| <b>77.</b><br>Odnaleźć swoje korzenie                                              | • relacjonuje treść danych fragmentów utworu<br>• podaje nazwę rodzaju narracji                                                                     | • wypowiada się na temat narratora<br>• opisuje świat przedstawiony                                                                                     | • omawia relację pomiędzy narratorem a światem przedstawionym<br>• interpretuje gest kobiet z                                                                                                              | • analizuje relacje pomiędzy głównym bohaterem a utraconą ojczyzną                                                                                      | • podejmuje dyskusję na temat sensu poszukiwania własnych korzeni<br>• wypowiada się na temat                          |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat roli opowieści w życiu narratora</li> </ul>                                                                                                                                                                           | <p>plemienia Kinte wobec przybysza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje tytuł utworu</li> </ul>                   |                                                                                                                                                                               | kontekstu historycznego danych fragmentów                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>78.</b><br>Opuścić ojczyznę              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>fantastyka</i>, <i>symbol</i></li> <li>relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> <li>podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia świat przedstawiony we fragmentach utworu</li> <li>wypowiada się na temat bohaterów występujących w danych fragmentach</li> <li>wskazuje cechy świadczące o tym, że podany fragment nie należy do literatury realistycznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje symbolikę pierścienia</li> <li>omawia rozważania Froda dotyczące domu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje symbolikę podróży Froda</li> <li>przedstawia własne refleksje na temat postrzegania domu z perspektywy podróży</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia inne, znane sobie teksty kultury należące do fantastyki (literatura, film, komiks)</li> <li>wskazuje różnice pomiędzy fantastyką a science fiction</li> <li>przedstawia swoje zdanie na temat fantastyki</li> </ul> |
| <b>79., 80.</b><br>Wypowiedź argumentacyjna | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teza</i>, <i>argument</i>, <i>wnioski</i></li> <li>wymienia etapy przygotowywania wypowiedzi argumentacyjnej</li> <li>odnajduje tezę i argumenty w podanym tekście</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia chwyt argumentacyjne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w tekście argumenty nierzeczowe</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>formułuje wnikliwą, przekonującą i konsekwentną argumentację do podanej tezy</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>odróżnia wypowiedź argumentacyjną od takiej, która wskazuje jedynie związek przyczynowo-skutkowy</li> </ul>                                                                                                                |
| <b>81.</b><br>Rzeźba                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia etapy rozwoju rzeźby</li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje najważniejsze cechy rzeźby na poszczególnych etapach</li> <li>rozdziela najważniejsze typy dzieł rzeźbiarskich ze względu na temat</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia elementy języka rzeźby na wybranym dziele</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia dzieło sztuki według podanych kryteriów</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada swoją opinię na temat rzeźby abstrakcyjnej</li> <li>przygotowuje prezentację na temat wybranego artysty</li> <li>tworzy pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki</li> </ul>                                      |
| <b>82.</b><br>Zdanie złożone –              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje zdania złożone</li> <li>odróżnia zdania złożone</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje pytanie, na które odpowiadają dane</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>przyporządkowuje wykresy do zdań</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza wykresy zdań złożonych</li> </ul>                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| przypomnienie wiadomości                                            | współrzędnie od zdań złożonych podrzędnie                                                                                                                                                                                                                                                                   | zдания podrzędne<br>• podaje nazwy rodzajów zdań złożonych                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                   |
| <b>83., 84.</b><br>Rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje zdań złożonych</li> <li>wskazuje spójniki, przed którymi należy postawić przecinek w zdaniu złożonym współrzędnie</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje zdania złożone współrzędnie i określa ich typy</li> <li>przyporządkowuje zdania współrzędne stosownie do podanego wykresu</li> <li>wskazuje zdania podrzędne przydawkowe i formułuje do nich pytania</li> <li>wskazuje zdania podrzędne dopełnieniowe i formułuje do nich pytania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza wykresy zdań złożonych współrzędnie</li> <li>przyporządkowuje zdania podrzędne stosownie do podanego wykresu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>sporządza wykresy zdań złożonych i podaje nazwy typów zdań podrzędnych</li> </ul>                                             |                                                                                                                                   |
| <b>85.</b><br>Przecinek w zdaniu złożonym                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zasady stosowania przecinków w zdaniach złożonych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje zdania złożone współrzędnie, w których brakuje przecinków</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>formułuje zdania podrzędne i stawia przecinki w odpowiednich miejscach</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>przekształca tekst, stawiając przecinki w odpowiednich miejscach</li> </ul>                                                   |                                                                                                                                   |
| <b>86.</b><br>Podsumowanie wiadomości                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>posługuje się terminami i pojęciami: <i>wypowiedź argumentacyjna, neologizm, nowela, opowiadanie, wiersz biały, wiersz wolny, fantastyka, zdania złożone współrzędnie, zdania złożone podrzędnie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyciąga wnioski</li> <li>określa własne stanowisko</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>właściwie argumentuje</li> <li>uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul> |
| <b>88.</b><br>Wyobrażenia                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>realizm</i>,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa temat dzieła</li> <li>wskazuje elementy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia funkcję palety barw zastosowanej przez</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje znaczenie kształtu znajdującego się</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie wybranych źródeł wyjaśnia znaczenie</li> </ul>                                |

|                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |                                                                                                        |                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                | <i>fantastyka, paleta barw</i><br>• opisuje, co widzi na obrazie                                                                                                                                                  | realistyczne i fantastyczne na obrazie                                                                                                                                                            | malarza<br>• interpretuje tytuł dzieła                                                                                                             | w centrum obrazu                                                                                       | terminu <i>surrealizm</i>                                                                              |
| <b>89.</b><br>Twórca i jego dzieło – Adam Mickiewicz                                           | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ballada, manifest, egzotyka, orient, romantyzm</i><br>• wymienia podróże odbyte przez Adama Mickiewicza                                                                         | • omawia znaczenie podróży na Krym dla poety                                                                                                                                                      | • wypowiada się na temat znaczenia podróży dla romantyków                                                                                          | • wyjaśnia, na czym polegał przełomowy charakter <i>Ballad i romansów</i>                              | • omawia obraz Juliusza Kossaka <i>Adam Mickiewicz z Sadykiem Paszą w Turcji</i>                       |
| <b>90.</b><br>Wyobraźnia ludowa (Adam Mickiewicz – poeta wymieniony w podstawie programowej)   | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ballada, realizm, fantastyka, punkt kulminacyjny, nauka moralna</i><br>• relacjonuje treść ballady <i>Świtezianka</i><br>• określa przynależność utworu do rodzaju literackiego | • ustala, jaką wiedzę na temat świata przedstawionego ma narrator<br>• wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne utworu<br>• wskazuje punkt kulminacyjny<br>• charakteryzuje bohaterów utworu | • omawia stosunek narratora do opowiadanych zdarzeń<br>• objaśnia sens nauki moralnej sformułowanej w utworze<br>• wskazuje cechy gatunkowe utworu | • podejmuje dyskusję na temat nauki moralnej wyrażonej w balladzie                                     | • wskazuje elementy estetyki romantycznej na obrazie Johna Williama Waterhouse’a <i>Pani z Shalott</i> |
| <b>91.</b><br>Natura i wyobraźnia (Adam Mickiewicz – poeta wymieniony w podstawie programowej) | • wyjaśnia znaczenie terminu <i>sonet</i><br>• relacjonuje treść wiersza <i>Stepy akemańskie</i><br>• ustala przynależność utworu do rodzaju literackiego<br>• wskazuje podmiot liryczny                          | • wypowiada się na temat podmiotu lirycznego<br>• dokonuje podziału utworu na dwie części<br>• wskazuje zastosowane środki stylistyczne                                                           | • określa funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu<br>• omawia sposób przedstawienia ciszy w końcu utworu                                  | • określa nastrój wiersza i wyjaśnia, jakimi środkami jest on budowany<br>• interpretuje puentę utworu | • omawia sposób przedstawienia natury w wybranym tekście kultury                                       |
| <b>92.</b><br>Strach i wyobraźnia                                                              | • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>punkt kulminacyjny, nastrój grozy</i>                                                                                                                                           | • wypowiada się na temat narratora danych fragmentów utworu<br>• charakteryzuje                                                                                                                   | • omawia relacje pomiędzy bohaterami<br>• interpretuje wydarzenia symboliczne zawarte w                                                            | • analizuje sposób tworzenia atmosfery grozy                                                           | • wskazuje środki filmowe przydatne do przedstawienia atmosfery danych fragmentów                      |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> </ul>                                                                                                                                      | bohaterów danych fragmentów <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje punkt kulminacyjny</li> </ul>                                                                              | danych fragmentach                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób tworzenia atmosfery grozy w wybranym tekście kultury popularnej</li> </ul>                                           |
| <b>93.</b><br>Na skrzydłach wyobraźni   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sonet</i>, <i>personifikacja</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• wskazuje środki stylistyczne</li> <li>• ustala przynależność gatunkową wiersza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu</li> <li>• wyjaśnia metaforyczny sens ostatniej strofy wiersza</li> <li>• wyjaśnia metaforyczne znaczenie związków frazeologicznych, w których znajduje się słowo <i>skrzydła</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje przesłanie utworu</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje konteksty i nawiązania</li> </ul>                                                                                         |
| <b>94.</b><br>Baśniowa wyobraźnia       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>puenta</i>, <i>neologizm</i>, <i>symbol</i></li> <li>• relacjonuje treść utworu</li> <li>• określa przynależność utworu do rodzaju literackiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat narratora</li> <li>• charakteryzuje bohaterów utworu</li> <li>• omawia kompozycję utworu</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa nastrój utworu</li> <li>• omawia funkcję neologizmów zastosowanych w wierszu</li> <li>• interpretuje symbolikę Dusiołka</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na podstawie puenty podejmuje rozważania na temat pochodzenia zła w świecie</li> </ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat popularności baśni</li> </ul>                                                                          |
| <b>95.</b><br>Życie w świecie wyobraźni | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu</li> <li>• podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa czas i miejsce akcji</li> <li>• charakteryzuje bohaterów danych fragmentów utworu</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia relacje między bohaterkami</li> <li>• wypowiada się na temat reakcji narratorki na przyjaźń Liliany z Kasią</li> <li>• omawia funkcję wyrazów potocznych w danych fragmentach</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje ostatnią wypowiedź bohaterki</li> <li>• wskazuje wady i zalety życia w świecie wyobraźni</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat ludzkiej potrzeby fantazjowania</li> <li>• interpretuje obraz Salvadora Dalego <i>Miraż</i></li> </ul> |
| <b>96., 97.</b><br>Rozprawka            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teza</i>, <i>hipoteza</i>, <i>argumenty</i></li> <li>• referuje trzy możliwe</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje argumenty do podanego zagadnienia</li> <li>• tworzy plan rozprawki na podstawie podanej</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy</li> </ul>                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• pisze rozprawkę w której:               <ul style="list-style-type: none"> <li>- zawarta została właściwa teza bądź hipoteza</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy prezentację na temat wybranej subkultury</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>kontrkultura</i> i</li> </ul>             |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | schematy pisania<br>rozprawki                                                                                                                                                                                | dyskusji                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                             | - argumentacja jest<br>wnikliwa, przekonująca i<br>konsekwentna<br>- przedstawiona została<br>własna opinia dotycząca<br>zadanego tematu,<br>ujawniająca szczególną<br>wrażliwość/wnikliwość<br>piszącego | podaje przykłady                                                                                                            |
| <b>98.</b><br>Grafika                               | • wymienia etapy rozwoju<br>grafiki                                                                                                                                                                          | • wskazuje najważniejsze<br>cechy grafiki na<br>poszczególnych etapach<br>• odróżnia grafikę<br>artystyczną od grafiki<br>użytkowej                                                    | • wymienia i opisuje<br>najważniejsze techniki<br>graficzne                                                                                 | • ocenia dzieło sztuki<br>według podanych<br>kryteriów                                                                                                                                                    | • przygotowuje<br>prezentację na temat<br>wybranego artysty grafika<br>• tworzy pisemną recenzję<br>wybranego dzieła sztuki |
| <b>99.</b><br>Wypowiedzenie<br>wielokrotnie złożone | • wyjaśnia znaczenie<br>terminów: <i>wypowiedzenie</i><br><i>wielokrotnie złożone</i> ,<br><i>zdanie główne</i><br>• dokonuje podziału<br>wypowiedzeń<br>wielokrotnie złożonych na<br>wypowiedzenia składowe | • wskazuje zdanie główne<br>w wypowiedzeniu<br>złożonym<br>• stosuje odpowiednią<br>interpunkcję w zdaniach<br>wielokrotnie złożonych                                                  | • sporządza wykres zdania<br>wielokrotnie złożonego<br>• przekształca grupy zdań<br>pojedynczych w<br>wypowiedzenia<br>wielokrotnie złożone | • dokonuje opisu<br>składniowego<br>sporządzonego wykresu<br>• koryguje zbyt długie<br>wypowiedzenia<br>wielokrotnie złożone                                                                              |                                                                                                                             |
| <b>100.</b><br>Mowa niezależna i<br>zależna         | • wyjaśnia znaczenie<br>terminów: <i>mowa zależna</i> ,<br><i>mowa niezależna</i><br>• wyjaśnia różnice<br>pomiędzy mową<br>niezależną a mową<br>zależną                                                     | • w podanym tekście<br>wskazuje mowę zależną i<br>mowę niezależną<br>• zapisuje dowolny dialog<br>w formie mowy zależnej<br>• przy zapisie dialogu<br>stosuje poprawną<br>interpunkcję | • redaguje tekst, w którym<br>wypowiedzi bohaterów<br>zapisuje w formie mowy<br>niezależnej                                                 | • przekształca mowę<br>zależną na niezależną i<br>odwrotnie                                                                                                                                               |                                                                                                                             |
| <b>101.</b><br>Zasady cytowania<br>cudzych tekstów  | • wyjaśnia znaczenie<br>terminów: <i>cytat</i> , <i>prawo</i><br><i>autorskie</i> , <i>plagiat</i> , <i>źródło</i> ,                                                                                         | • stosuje odpowiednie<br>słownictwo przy<br>wprowadzaniu cytatów                                                                                                                       | • poprawnie zapisuje<br>przypis bibliograficzny                                                                                             | • opracowuje bibliografię<br>dotyczącą podanego<br>tematu                                                                                                                                                 |                                                                                                                             |

|                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                   | <i>przypis bibliograficzny</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia zasady cytowania cudzych tekstów</li> </ul>                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wplata cytaty w wypowiedź, stosując odpowiednie zwroty wprowadzające i znaki interpunkcyjne</li> </ul>                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                   |
| <b>102.</b><br>Podsumowanie wiadomości                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>posługuje się terminami i pojęciami: <i>rozprawka, ballada, sonet, mowa niezależna, mowa zależna, cytat, przypis bibliograficzny</i></li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyciąga wnioski</li> <li>określa własne stanowisko</li> </ul>                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>właściwie argumentuje</li> <li>uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul> |
| <b>104.</b><br>Dobro i zło                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>realizm, źródło światła</i></li> <li>opisuje, co dzieje się na obrazie Caravaggia</li> <li><i>Powołanie św. Mateusza</i></li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje głównych bohaterów obrazu</li> <li>wypowiada się na temat strojów bohaterów</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>interpretuje gesty bohaterów obrazu</li> <li>omawia rolę światła na obrazie</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia kontekst biblijny</li> <li>interpretuje wymowę dzieła</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia inny wybrany obraz Caravaggia</li> </ul>                                            |
| <b>105.</b><br>Twórca i jego czasy – Charles Dickens                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia najważniejsze etapy życia Charlesa Dickensa</li> <li>umiejscawia epokę wiktoriańską w czasie</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje twórczość Charlesa Dickensa</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje cechy charakterystyczne epoki wiktoriańskiej</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia związek pomiędzy twórczością Charlesa Dickensa a problemami epoki</li> </ul>                                                                                                                                                  |                                                                                                                                   |
| <b>106., 107., 108., 109.</b><br>Charles Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura obowiązkowa) | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ironia, symbol, problemy społeczne, realizm, fantastyka</i></li> <li>relacjonuje treść utworu</li> <li>określa przynależność utworu do rodzaju literackiego</li> <li>podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia świat przedstawiony utworu</li> <li>przedstawia realia społeczne przedstawione w utworze</li> <li>wymienia problemy społeczne zaprezentowane w utworze</li> <li>charakteryzuje głównego bohatera</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia stosunek narratora do bohatera</li> <li>omawia sposób przedstawienia duchów</li> <li>nazywa emocje towarzyszące Scrooge'owi w czasie podróży w czasie i przestrzeni</li> <li>wyjaśnia, na czym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wypowiada się na temat symbolicznego znaczenia świąt Bożego Narodzenia w naszym kręgu kulturowym</li> <li>analizuje sposób przedstawienia Bożego Narodzenia w <i>Opowieści wigilijnej</i></li> <li>wypowiada się na temat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia wybraną adaptację <i>Opowieści wigilijnej</i></li> </ul>                            |

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje elementy fantastyczne w utworze</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>polega wewnętrzna przemiana bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa funkcję elementów fantastycznych w utworze</li> </ul>                                                                                                                                                  | hierarchii ważności Ebeneza Scrooge'a                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                            |
| <b>110.</b><br>Twórca i jego dzieło – Adam Mickiewicz                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folklor, lud, dziady</i></li> <li>• opisuje obrzęd dziadów</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje rodzimy folklor jako główne źródło inspiracji we wczesnej twórczości Adama Mickiewicza</li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia powiązania pomiędzy biografią poety a tematem jego wczesnych dzieł</li> </ul>                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat sposobu postrzegania ludu przez romantyków</li> </ul>                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                            |
| <b>111., 112., 113., 114.</b><br>Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. II (lektura obowiązkowa) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dramat romantyczny, dziady, guślarz, motto, wierzenia ludowe, nauka moralna</i></li> <li>• relacjonuje treść utworu</li> <li>• opisuje miejsce i czas wydarzeń</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat obrzędu dziadów</li> <li>• wskazuje elementy obrzędów pogańskich i chrześcijańskich</li> <li>• charakteryzuje bohaterów występujących w dramacie</li> <li>• omawia role danych uczestników obrzędu</li> <li>• przedstawia rodzaj kary właściwy poszczególnym duchom</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia funkcję czasu i sposobu przywołania danych duchów</li> <li>• wyjaśnia, na czym polegała wina danych duchów</li> <li>• opisuje nastrój dramatu</li> <li>• wyjaśnia znaczenie motta utworu</li> <li>• wskazuje cechy dramatu romantycznego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje sposoby uzyskania odpowiedniego nastroju w dramacie</li> <li>• wypowiada się na temat aktualności prawd moralnych przedstawionych w utworze</li> <li>• interpretuje zakończenie dramatu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wybiera dwie adaptacje dramatu i dokonuje ich analizy porównawczej</li> <li>• omawia elementy wiary ludowej funkcjonujące współcześnie</li> </ul> |
| <b>115.</b><br>Przebaczenie                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powieść historyczna, archaizm</i></li> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu Henryka Sienkiewicza <i>Krzyżacy</i></li> <li>• określa przynależność fragmentów do rodzaju literackiego</li> <li>• podaje nazwę rodzaju</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje bohaterów fragmentów</li> <li>• wskazuje archaizmy i wyjaśnia ich znaczenie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy powieści historycznej</li> <li>• omawia funkcję archaizmów w utworze</li> </ul>                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje postawę Zygryda i Juranda wobec cierpienia</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje treść fragmentów z analogicznymi scenami z filmu Aleksandra Forda</li> </ul>                                                            |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | narracji                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>116.</b><br>Między dobrem a złem | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>puenta</i></li> <li>• relacjonuje treść wiersza Jana Twardowskiego <i>Podziękowanie</i></li> <li>• określa przynależność utworu do rodzaju literackiego</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego i wskazuje adresata wiersza</li> <li>• wskazuje użyte środki stylistyczne</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób, w jaki został opisany świat przyrody</li> <li>• interpretuje fragment mówiący o naturze człowieka</li> <li>• omawia funkcję użytych środków stylistycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje przesłanie wiersza</li> <li>• podejmuje dyskusję na temat znaczenia różnorodności świata</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wybrane teksty kultury podejmujące problem odmienności</li> </ul>                                                                                                                               |
| <b>117.</b><br>Ulec złu             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dyskryminacja</i>, <i>hejt</i></li> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu Ewy Barańskiej <i>Zapomnieć Różę</i></li> <li>• określa przynależność utworu do rodzaju literackiego</li> <li>• podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia świat przedstawiony w utworze</li> <li>• wypowiada się na temat narratorki danych fragmentów</li> <li>• wymienia zasady, którymi kierowali się ważniacy rządzący klasą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia relacje panujące w klasie</li> <li>• wskazuje przyczyny zachowania narratorki po przeczytaniu powieści</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia sposób, w jaki bohaterka ocenia samą siebie z perspektywy czasu</li> <li>• podejmuje dyskusję na temat mechanizmu dyskryminacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wybrane teksty kultury podejmujące temat dyskryminacji</li> <li>• przygotowuje prezentację multimedialną dotyczącą przyczyn i mechanizmów dyskryminacji</li> </ul>                              |
| <b>118.</b><br>Ukarąć zło           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>powieść kryminalna</i></li> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu Agathy Christie <i>Morderstwo w Orient Expressie</i></li> <li>• określa przynależność utworu do rodzaju literackiego</li> <li>• podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje czas i miejsce akcji</li> <li>• wskazuje morderców i ich motyw</li> <li>• charakteryzuje Herkulesa Poirot</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia cechy decydujące o przynależności gatunkowej utworu</li> <li>• omawia wpływ czasu oraz miejsca dokonania zbrodni na sposób prowadzenia śledztwa</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia, w jaki sposób detektyw odkrył prawdę</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat wymierzania sprawiedliwości z pominięciem sądów</li> <li>• wypowiada się na temat innych słynnych detektywów poznanych za pośrednictwem różnych tekstów kultury</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 119.<br>Zło przeciw naturze        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>reportaż</i></li> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje miejsce, w którym doszło do opisanej katastrofy ekologicznej</li> <li>• wyjaśnia, jak doszło do wyschnięcia Morza Aralskiego</li> <li>• omawia skutki wysychania morza</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje podziału tekstu na części i nadaje im tytuły</li> <li>• wskazuje cechy reportażu</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia funkcję opisu życia mieszkańców starej rybackiej osady dla wymowy danych fragmentów</li> <li>• podejmuje dyskusję na temat skutków zbytnej ingerencji człowieka w naturę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyraża opinię na temat ekologii i ruchów ekologicznych</li> <li>• wskazuje inne teksty kultury opisujące niszczenie natury przez człowieka</li> </ul> |
| 120.<br>Jak czynić dobro           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>wywiad</i></li> <li>• relacjonuje treść wywiadu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje przyczyny podjęcia decyzji o nakręceniu filmu</li> <li>• przedstawia stanowisko reżysera dotyczące obowiązków Zachodu wobec Syrii</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia tytuł wywiadu</li> <li>• wskazuje fragmenty nacechowane emocjonalnie</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przyczyny zachowania polityków</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat winy tych, którzy nie reagują na zło</li> </ul>                                                                           |
| 121.<br>Jak prowadzić dyskusję     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dyskusja</i>, <i>stanowisko (teza)</i>, <i>argument</i>, <i>kontrargument</i>, <i>sofizmat</i></li> <li>• wskazuje cele podjęcia dyskusji</li> <li>• wymienia cechy dobrego dyskutanta</li> <li>• wymienia nieuczciwe chwytły stosowane w dyskusji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w podanym tekście argumenty i kontrargumenty</li> <li>• wskazuje w podanej dyskusji nieuczciwe chwytły</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bierze udział w debacie</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób rozpoznaje się sofizmaty</li> </ul>                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 122.<br>Tworzenie i budowa wyrazów | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wyraz podstawowy</i>, <i>wyraz pochodny</i>, <i>temat słowotwórczy</i>, <i>formant</i>, <i>przedrostek</i>, <i>przyrostek</i>,</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie podanych wyrazów pochodnych</li> <li>• tworzy przymiotniki od rzeczowników</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny</li> <li>• wskazuje formant w wyrazie pochodnym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje analizy słowotwórczej podanych wyrazów</li> </ul>                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                |

|                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | <i>wrostek, formant zerowy</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
| <b>123.</b><br>O wyrazach pochodnych               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kategoria słowotwórcza, czasowniki dokonane, stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz przysłówków</i></li> <li>• wymienia kategorie słowotwórcze</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przyporządkowuje wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy czasowniki dokonane poprzez dodanie przedrostków</li> <li>• tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników i przysłówków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy wyrazy należące do konkretnych kategorii słowotwórczych</li> </ul>                                                         |                                                                                                                                       |
| <b>124.</b><br>Rodzina wyrazów                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność</i></li> </ul>                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny</li> <li>• wskazuje wyraz podstawowy w parze wyrazów pokrewnych</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podkreśla rdzeń i wskazuje oboczności w rodzinie wyrazów</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• sporządza wykresy rodziny wyrazów</li> </ul>                                                                                      |                                                                                                                                       |
| <b>125.</b><br>Kłopotliwe przedrostki i przyrostki | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje cechy decydujące o pisowni przedrostków z-, s-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wyrazy, stosując odpowiednie przedrostki</li> <li>• zapisuje wyrazy z odpowiednimi przyrostkami -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w podanym tekście poprawia błędy wynikające z błędnego zapisu przedrostków z-, s- oraz przyrostków -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy własny tekst z użyciem wyrazów z przedrostkami s-, z- oraz przyrostkami -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki</li> </ul>              |                                                                                                                                       |
| <b>126.</b><br>Podsumowanie wiadomości             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>• posługuje się terminami i pojęciami: <i>dyskusja, reportaż, wyraz pochodny, formant, typy formantów, rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, rdzeń, przedrostki z-, s-, przyrostki -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyciąga wnioski</li> <li>• określa własne stanowisko</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>• właściwie argumentuje</li> <li>• uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>• formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul> |
| <b>128.</b><br>Nadzieja                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>graffiti, symbol</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje otoczenie, w którym artysta namalował</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje symbolikę danych elementów dzieła</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje tytuł dzieła w odniesieniu do jego</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• na podstawie wybranych źródeł przygotowuje</li> </ul>                                        |

|                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje, co przedstawia graffiti Banksy’ego <i>There is always hope...</i></li> </ul>                                                                                | graffiti                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                             | treści                                                                                                                                                                                     | prezentację na temat twórczości Banksy’ego                                                                                                                                                                                    |
| <b>129.</b><br>Dawać nadzieję | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wywiad</i>, <i>frazeologizm</i></li> <li>• relacjonuje treść wywiadu</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, dlaczego Zbigniew Religa został chirurgiem</li> <li>• referuje odczucia lekarza podczas przeszczepu serca</li> <li>• charakteryzuje Zbigniewa Religę jako lekarza</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia emocje, jakie Zbigniew Religa odczuwał w czasie pierwszej operacji</li> <li>• przedstawia romantyczną stronę zawodu lekarza, którą dostrzegł Religa</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje znaczenie przekształconego frazeologizmu w tytule wywiadu</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat filmu <i>Bogowie</i> w reżyserii Łukasza Palkowskiego</li> </ul>                                                                                              |
| <b>130.</b><br>Sens nadziei   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• relacjonuje treść wiersza Jerzego Lieberta <i>Nadzieja</i></li> <li>• przyporządkowuje utwór do rodzaju literackiego</li> <li>• wskazuje podmiot liryczny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat podmiotu lirycznego</li> <li>• wskazuje wszystkie metaforyczne określenia nadziei</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, na czym polega dramat podmiotu lirycznego przedstawiony w dwóch pierwszych wersach utworu</li> <li>• określa funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia przesłanie wiersza</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat szkód i korzyści płynących z nadziei</li> </ul>                                                                                                          |
| <b>131.</b><br>Potęga nadziei | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>niepełnosprawność</i></li> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów utworu</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje osiągnięcia Stephena Hawkinga, o których jest mowa w tekście</li> <li>• przedstawia stosunek narratora tekstu do życia</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia, w jaki sposób naukowiec postrzega swoją niepełnosprawność</li> </ul>                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje przesłanie, które może wynikać z relacji Hawkinga na temat jego życia</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odszukuje informacje na temat ludzi, którzy osiągnęli sukces pomimo różnego rodzaju ograniczeń</li> </ul>                                                                            |
| <b>132.</b><br>Brak nadziei   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompleksy</i></li> <li>• relacjonuje treść fragmentów utworu</li> <li>• podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje bohaterów danych fragmentów utworu</li> <li>• wskazuje temat przewodni danych fragmentów</li> <li>• wskazuje źródła kompleksów bohaterki</li> <li>• wskazuje w tekście</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje opinie bohaterki o sobie samej ze zdaniem osób postronnych</li> <li>• wyjaśnia przyczyny zachowania Kai</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia reakcję Kai na kpiny i szyderstwa</li> <li>• przedstawia swoją opinię na temat przyczyn agresywnego zachowania innych wobec Kai</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmuje dyskusję na temat obiegowego powiedzenia, że <i>kpina boli najbardziej</i></li> <li>• formułuje wskazówki mówiące o tym, jak radzić sobie z przemocą psychiczną</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                    |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                 | sformułowania pochodzące z języka młodzieżowego                                                                                                                                    |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                    |
| <b>133.</b><br>Nie tracić nadziei  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>niepełnosprawność</i></li> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów</li> <li>• podaje nazwę rodzaju narracji</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat narratora</li> <li>• charakteryzuje narratora – bohatera</li> <li>• określa czas i miejsce akcji utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia funkcję zmian, jakie zaszły w życiu bohatera</li> <li>• interpretuje wymowę przedstawienia</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przyczyny wzruszenia po występie Fochatej Ady</li> <li>• interpretuje wymowę danych fragmentów utworu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wypowiada się na temat filmu <i>Chce się żyć</i> w reżyserii Macieja Pieprzycy</li> </ul> |
| <b>134.</b><br>Wola przetrwania    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sztuka przetrwania, paradoks</i></li> <li>• relacjonuje treść danych fragmentów</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia kompozycję tekstu</li> <li>• wymienia wskazówki dotyczące przetrwania w trudnych warunkach</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• formułuje główne przesłanie tekstu</li> <li>• omawia funkcję przytoczonych przez autora przykładów</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje różnice pomiędzy tekstem Gryllsa a literaturą piękną</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wybrany tekst kultury opisujący przetrwanie w trudnych warunkach</li> </ul>        |
| <b>135.</b><br>Wywiad              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>wywiad</i></li> <li>• wymienia etapy tworzenia wywiadu</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• układa pytania do autora podanego tekstu</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zbiera informacje na temat wybranej postaci, wymyśla temat wywiadu i układa pytania</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przeprowadza wywiad z kolegą/koleżanką</li> <li>• wskazuje błędy w podanym wywiadzie</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia i ocenia wskazany przez siebie wywiad</li> </ul>                              |
| <b>136.</b><br>Prezentacja         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>prezentacja, mowa ciała, font, trema</i></li> <li>• wymienia etapy tworzenia prezentacji</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opracowuje plan prezentacji</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia funkcję mowy ciała podczas wygłaszania prezentacji</li> <li>• gromadzi materiały do prezentacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wygłasza prezentację na forum klasy</li> </ul>                                                                            |                                                                                                                                    |
| <b>137.</b><br>Skrótownce i skróty | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skrótowniec, skrót</i></li> <li>• wymienia rodzaje skrótownców</li> <li>• przedstawia zasady odmiany skrótownców i używania ich w zdaniach</li> <li>• wymienia zasady stosowania skróconego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odnajduje skrótownce w tekście</li> <li>• wyjaśnia znaczenie skrótownców</li> <li>• wyjaśnia znaczenia podanych skrótów</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie stosuje skrótownce w zdaniu</li> <li>• poprawnie zapisuje skróty podanych wyrażeń</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zastępuje podane nazwy właściwymi skrótowncami</li> </ul>                                                                 |                                                                                                                                    |

|                                                 |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                 | zapisu                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
| <b>138.</b><br>Wyrazy złożone                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wyraz złożony, złożenie, zrost</i></li> <li>• referuje zasady tworzenia wyrazów złożonych i wymienia ich typy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• objaśnia znaczenie wskazanych wyrazów złożonych</li> <li>• odróżnia zrosty od złożzeń</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy poprawne przymiotniki złożone</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• używa wyrazów złożonych w odpowiednim kontekście</li> </ul>                                                                       |                                                                                                                                       |
| <b>139.</b><br>Pisownia przymiotników złożonych | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia zasady pisowni przymiotników złożonych z łącznikiem i bez łącznika</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapisuje wyrazy, stosując zasady pisowni przymiotników złożonych z łącznikiem i bez łącznika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w podanym tekście poprawia błędy wynikające z błędnego zapisu przymiotników złożonych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzy własny tekst z użyciem wyrazów z przymiotnikami złożonymi</li> </ul>                                                       |                                                                                                                                       |
| <b>140.</b><br>Podsumowanie wiadomości          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie</li> <li>• posługuje się terminami: <i>wywiad, prezentacja, skrótowce, skróty, wyrazy złożone</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje najważniejsze konteksty</li> </ul>                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyciąga wnioski</li> <li>• określa własne stanowisko</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawnie interpretuje wymagany materiał</li> <li>• właściwie argumentuje</li> <li>• uogólnia, podsumowuje i porównuje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykorzystuje bogate konteksty</li> <li>• formułuje i rozwiązuje problemy badawcze</li> </ul> |

# **Matematyka**

**rok szkolny 2021/2022**

**Wymagania na poszczególne oceny w klasie 7.**

**nauczyciel:**

**Andżelika Najda**

**Wanda Matusiak**

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **matematyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu **Matematyka z plusem. Program nauczania matematyki w klasach 4–8 w szkole podstawowej**

Autor programu **M. Jucewicz, M. Karpiński, J. Lech**

| Dział tematyczny          | Uczeń otrzymuje ocenę <b>celującą</b> jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Liczby i działania</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>umie znajdować liczby spełniające określone</li> <li>umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość</li> <li>umie obliczać wartości ułamków pięťrowych</li> <li>umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej</li> <li>umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>umie porządkować liczby wymierne</li> <li>umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego</li> <li>umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych</li> <li>umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych</li> <li>umie zamieniać jednostki długości na mikrony i jednostki masy na karaty</li> <li>umie obliczać wartości wyrażań arytmetycznych zawierających większą liczbę działań</li> <li>umie obliczać wartości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>umie znajdować liczby spełniające określone warunki</li> <li>zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony</li> <li>umie porządkować liczby wymierne</li> <li>umie szacować wyniki działań</li> <li>umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych postaciach</li> <li>umie zamieniać jednostki długości, masy</li> <li>zna przedrostki <i>mili</i> i <i>kilo</i></li> <li>umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość</li> <li>umie wykonywać działania łączne na</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>umie porównywać liczby wymierne</li> <li>umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej</li> <li>umie zamieniać ułamek zwykły na dziesiętny i odwrotnie</li> <li>umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych</li> <li>umie porównywać liczby wymierne</li> <li>umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną</li> <li>rozumie potrzebę zaokrąglania liczb</li> <li>umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne</li> <li>umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej</li> <li>zna pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres</li> <li>zna sposób zaokrąglania liczb</li> <li>zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich</li> <li>zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich</li> <li>umie podać odwrotność liczby</li> <li>umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną</li> <li>umie obliczać ułamek danej liczby naturalnej</li> <li>zna kolejność wykonywania działań</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>wyrażeń arytmetycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik</li> <li>• umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności</li> <li>• umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby</li> </ul> | <p>liczbach wymiernych dodatnich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie stosować prawa działań</li> <li>• umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu tak, by otrzymać ustalony wynik</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu</li> <li>• umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednakowej postaci</li> <li>• umie mnożyć i dzielić liczby wymierne dodatnie</li> <li>• umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka</li> <li>• umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich</li> <li>• umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych</li> <li>• umie obliczać kwadraty i sześciany i liczb wymiernych</li> <li>• umie stosować prawa działań</li> <li>• umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby</li> <li>• zna pojęcie liczb przeciwnych</li> <li>• umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek</li> <li>• umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności</li> <li>• zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej</li> <li>• umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami</li> </ul> |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru</li> <li>• umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>PROCENTY</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                                   | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba</li> <li>• umie zastosować powyższe obliczenia w zdaniach tekstowych</li> <li>• umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować</li> <li>• potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby</li> <li>• umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent</li> <li>• umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu</li> <li>• umie rozwiązywać zadania związane z procentami</li> <li>• umie rozwiązać</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie promila</li> <li>• umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie</li> <li>• umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba</li> <li>• umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu</li> <li>• umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zamienić ułamek na procent</li> <li>• umie zamienić liczbę wymierną na procent</li> <li>• umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury</li> <li>• rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji</li> <li>• umie z diagramów odczytać potrzebne informacje</li> <li>• zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba</li> <li>• umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba</li> <li>• umie obliczyć procent danej liczby</li> <li>• umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie procentu</li> <li>• rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym</li> <li>• umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym</li> <li>• umie zamienić procent na ułamek</li> <li>• zna pojęcie diagramu procentowego</li> <li>• rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) o pewien procent</li> <li>• wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent</li> </ul> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej</li> <li>• procentu umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu</li> <li>• umie rozwiązywać zadania związane z procentami</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych</li> <li>• umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi</li> <li>• umie obliczać pola wielokątów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów</li> <li>• umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt</li> <li>• umie konstruować trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe</li> <li>• umie uzasadniać przystawanie trójkątów</li> <li>• umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie</li> <li>• umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów w</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt</li> <li>• umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi</li> <li>• umie sprawdzić współliniowość trzech punktów</li> <li>• umie kreślić geometryczną sumę i różnicę kątów</li> <li>• umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów</li> <li>• rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów</li> <li>• umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty</li> <li>• umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów w trójkącie</li> <li>• umie rozpoznawać</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt</li> <li>• umie podzielić odcinek na połowy</li> <li>• wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi</li> <li>• zna warunek współliniowości trzech punktów</li> <li>• zna rodzaje kątów</li> <li>• zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi</li> <li>• umie obliczyć miary kątów przyległych (wierzchołkowych,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek</li> <li>• zna pojęcie prostych prostopadłych i równoległych</li> <li>• umie konstruować odcinek przystający do danego</li> <li>• zna pojęcie kąta</li> <li>• zna pojęcie miary kąta</li> <li>• umie konstruować kąt przystający do danego</li> <li>• zna definicję figur przystających</li> <li>• umie wskazać figury przystające</li> <li>• zna definicję prostokąta i kwadratu</li> <li>• umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów</li> <li>• umie rysować przekątne czworokątów</li> <li>• umie rysować</li> </ul> |

|  |  |                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | układzie współrzędnych | <p>trójkąty przystające</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie konstruować trójkąt o danych dwóch bokach i kącie między nimi zawartym</li> <li>• rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów</li> <li>• umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty</li> <li>• umie zamieniać jednostki</li> <li>• umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta</li> <li>• umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta</li> </ul> | <p>odpowiadających, naprzemianległych), gdy dana jest miara jednego z nich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie wielokąta Zn</li> <li>• a sumę miar kątów wewnętrznych</li> <li>• umie kreślić szczególne rodzaje trójkątów</li> <li>• zna nierówność trójkąta <math>AB+BC \geq AC</math></li> <li>• umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt</li> <li>• zna cechy przystawania trójkątów</li> <li>• umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach</li> <li>• umie podać własności czworokątów</li> <li>• umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach</li> <li>• umie obliczać obwody narysowanych czworokątów</li> <li>• rozumie własności wielokątów foremnych</li> <li>• umie konstruować sześciokąt i ośmiokąt foremny</li> <li>• umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego</li> </ul> | <p>wysokości czworokątów zna pojęcie wielokąta foremnego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna jednostki miary pola</li> <li>• zna zależności pomiędzy jednostkami p</li> <li>• zna wzór na pole prostokąta</li> <li>• zna wzór na pole kwadratu</li> <li>• zna wzory na obliczanie pól powierzchni wielokątów</li> <li>• umie obliczać pola wielokątów</li> <li>• umie narysować układ współrzędnych</li> <li>• zna pojęcie układu współrzędnych</li> <li>• umie odczytać współrzędne punktów</li> <li>• umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych</li> <li>• umie rysować odcinki w układzie współrzędnych</li> </ul> |
|--|--|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | wielokąta foremnego <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zamieniać jednostki</li> <li>• umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach i różnych jednostkach</li> <li>• umie rysować wielokąt w układzie współrzędnych</li> <li>• umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu</li> </ul>                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>WYRAŻENIA<br/>ALGEBRAICZNE</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu</li> <li>• umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych</li> <li>• umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy</li> <li>• umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiennych</li> <li>• umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych</li> <li>• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiennych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej</li> <li>• umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiennych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń</li> <li>• umie mnożyć sumy algebraiczne</li> <li>• umie interpretować geometrycznie iloczyn sum algebraicznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiennych</li> <li>• umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych</li> <li>• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiennych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń</li> <li>• umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu</li> <li>• umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych</li> <li>• umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy</li> <li>• umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb</li> </ul> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek</li> <li>• umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian</li> <li>• umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych</li> </ul>                                                                                    | <p>spełniało podany warunek</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian</li> <li>• umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych</li> </ul>                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>RÓWNANIA</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                      | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>•umie zapisać problem w postaci równania</li> <li>•umie wyrazić treść zadania za pomocą równania</li> <li>•umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania</li> <li>•umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania spreczne</li> <li>• umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania spreczne i tożsamościowe</li> <li>• umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych</li> <li>• umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe z</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisać zadanie w postaci równania</li> <li>• umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu</li> <li>• umie stosować metodę równań równoważnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcia: równania równoważne, tożsamościowe, spreczne</li> <li>•umie rozpoznać równania równoważne</li> <li>• umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu</li> <li>•umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych</li> <li>• umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji</li> <li>•umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie równania</li> <li>• umie zapisać zadanie w postaci równania</li> <li>• zna pojęcie rozwiązania równania</li> <li>• rozumie pojęcie rozwiązania równania</li> <li>• umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie</li> <li>• zna metodę równań równoważnych</li> <li>• umie stosować metodę równań równoważnych</li> <li>• umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania spreczne i tożsamościowe</li> </ul> |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji</li> <li>• umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania</li> <li>• umie przekształcać proste wzory</li> <li>• umie wyznaczyć z prostego wzoru określoną wielkość</li> </ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>POTĘGI</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli: <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami</li> <li>• umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgi</li> <li>• umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi</li> <li>• umie porównywać potęgi o różnych podstawach i różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach</li> </ul> | Ocena <b>bardzo dobra</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi</li> <li>• umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</li> <li>• umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami</li> <li>• umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</li> <li>• umie doprowadzić</li> </ul> | Ocena <b>dobra</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych</li> <li>• umie podać cyfrę jedności liczby podanej w postaci potęgi</li> <li>• umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach</li> <li>• umie porównać potęgi sprowadzając je do tej samej podstawy</li> <li>• umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia</li> </ul> | Ocena <b>dostateczna</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</li> <li>• rozumie powstanie wzoru na potęgowanie potęgi</li> <li>• umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi</li> <li>• umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</li> <li>• rozumie powstanie wzoru na potęgowanie iloczynu i ilorazu</li> </ul> | Ocena <b>dopuszczająca</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym</li> <li>• umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym</li> <li>• umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych dodatnich podstawach</li> <li>• zna wzór na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach</li> <li>• umie mnożyć i dzielić</li> </ul> |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej</li> <li>• umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej</li> <li>• umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek</li> <li>• umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej</li> <li>• umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia</li> </ul> | <p>arytmetycznego, stosując działania na potęgach</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie stosować działania na potęgach w zadaniach tekstowych</li> <li>• rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce</li> <li>• umie zapisać daną liczbę w notacji wykładniczej</li> <li>• rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce</li> <li>• umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej</li> <li>• umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki</li> <li>• umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka</li> <li>• umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach</li> <li>• umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach</li> <li>• umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej</li> <li>• umie zapisać bardzo małą liczbę w notacji wykładniczej, wykorzystując potęgi liczby 10 o ujemnych wykładnikach</li> <li>• umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby</li> <li>• umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki</li> <li>• umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki</li> <li>• umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka</li> <li>• umie stosować wzory</li> </ul> | <p>potęgi o tych samych podstawach</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wzór na potęgowanie potęgi</li> <li>• umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi</li> <li>• umie potęgować potęgę</li> <li>• zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu</li> <li>• umie potęgować iloczyn i iloraz</li> <li>• umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi</li> <li>• zna pojęcie notacji wykładniczej dla danych liczb</li> <li>• zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym</li> <li>• zna pojęcia pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby</li> <li>• zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej</li> <li>• umie obliczyć</li> </ul> |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | <p>arytmetycznego zawierającego pierwiastki</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie oszacować liczbę niewymierną</li> <li>• umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych</li> <li>• umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka</li> <li>• umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych</li> <li>• umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci</li> <li>• umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach</li> <li>• umie porównać liczby niewymierne</li> </ul> |  | <p>na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń</p> | <p>pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z sześciangu dowolnej liczby</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu</li> <li>• umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia oraz pierwiastki III stopnia</li> </ul> |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| GRANIASTOSŁUPY | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                 | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena <b>dobra</b>                                                                                      | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                | <ul style="list-style-type: none"> <li>•umie rozwiązać nietypowe zadanie związane</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi</li> <li>• umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta</li> <li>• umie rozpoznać siatkę graniastosłupa</li> <li>• umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego</li> <li>• umie zamieniać jednostki objętości</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu</li> <li>• umie obliczyć objętość graniastosłupa</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie graniastosłupa pochyłego</li> <li>• umie wskazać na rysunku graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe</li> <li>• umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa</li> <li>• umie rysować graniastosłup prosty w rzucie równoległym</li> <li>•umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa</li> <li>• rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki</li> <li>• umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego</li> <li>• umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego</li> <li>• rozumie zasady zamiany jednostek objętości</li> <li>• umie zamieniać jednostki objętości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie prostopadłościanu</li> <li>• zna pojęcie graniastosłupa prostego</li> <li>• zna pojęcie graniastosłupa prawidłowego</li> <li>• zna budowę graniastosłupa</li> <li>• rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów</li> <li>• umie wskazać na modelu graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe</li> <li>• zna pojęcie siatki graniastosłupa</li> <li>• zna pojęcie pola powierzchni graniastosłupa</li> <li>• zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa</li> <li>• rozumie pojęcie pola figury</li> <li>• rozumie zasadę kreślenia siatki</li> <li>• umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta</li> </ul> |

|                   |                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu</li> <li>• umie obliczyć objętość graniastosłupa</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu</li> <li>• zna jednostki objętości</li> <li>• rozumie pojęcie objętości figury</li> <li>• zna pojęcie wysokości graniastosłupa</li> <li>• zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa</li> </ul>                                                                                                                                             |
| <b>STATYSTYKA</b> | Ocena <b>celująca</b> jeśli:                                                                   | Ocena <b>bardzo dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                           | Ocena <b>dobra</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | Ocena <b>dostateczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena <b>dopuszczająca</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie prezentować dane w korzystnej formie</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną</li> <li>• umie opracować dane statystyczne</li> <li>• umie prezentować dane statystyczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie interpretować prezentowane informacje</li> <li>• umie obliczyć średnią arytmetyczną</li> <li>• zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego</li> <li>• umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• umie ułożyć pytania do prezentowanych danych</li> <li>• umie obliczyć średnią arytmetyczną</li> <li>• umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią</li> <li>• umie opracować dane statystyczne</li> <li>• umie prezentować dane statystyczne</li> <li>• umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu</li> <li>• umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego</li> <li>• zna pojęcie wykresu</li> <li>• rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji</li> <li>• umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu</li> <li>• zna pojęcie średniej arytmetycznej</li> <li>• zna pojęcie danych statystycznych</li> <li>• umie zebrać dane statystyczne</li> <li>• zna pojęcie zdarzenia losowego</li> </ul> |

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Andżelika Najda

Wanda Matusiak

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z muzyki w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania ogólnego muzyki w klasach 4-7 szkoły podstawowej "Lekcja muzyki"**

Autor programu: **Monika Gromek, Grazyna Kilbach**

Wystawianie ocen jest zadaniem trudnym, podlega bowiem wielu uwarunkowaniom. Ustalając wymagania na poszczególne oceny, należy brać pod uwagę, że za oceną kryje się informacja zarówno o poziomie osiągnięć, jak i o postępach ucznia. Dlatego kryteria ocen powinny być na tyle elastyczne, aby można było uwzględnić zdolności danego ucznia i odnieść ocenę do nich, a nie do średniego poziomu klasy. Zatem przy wystawianiu oceny z muzyki należy brać pod uwagę przede wszystkim wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Ocena powinna być więc relatywna, uzależniona od potencjału uczniów i prezentowanej przez nich postawy. Wystawiając konkretną ocenę z muzyki, trzeba koniecznie pamiętać o tym, że jednym z podstawowych celów tego przedmiotu jest przygotowywanie uczniów do świadomego korzystania z dorobku rodzimej i światowej kultury muzycznej oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu muzycznym kraju. Przy ocenie powinno się uwzględniać przede wszystkim zaangażowanie i wkład pracy, znajomość literatury muzycznej i związaną z tym wiedzę, a także umiejętność śpiewania i gry na instrumentach. Głośne czytanie nut oraz podawanie wiadomości z zakresu teorii i historii muzyki

nie mogą stanowić podstawy do oceny ucznia. Stosowanemu dotychczas systemowi oceniania zarzuca się niespójność wynikającą z dowolności doboru kryteriów.

Ocenie powinny podlegać następujące elementy:

- śpiew,
- gra (na instrumencie melodycznym, np. na flecie, dzwonkach, flażolecie, oraz na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych),
- wypowiedzi ucznia na temat utworów muzycznych,
- działania twórcze,
- znajomość terminów i wiedza muzyczna,
- aktywność na lekcjach,

**Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli:**

prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,

- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodie z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,

- samodzielnie odczytuje i wykonuje dowolny utwór,
- potrafi rozpoznać budowę utworu muzycznego, posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- jest bardzo aktywny muzycznie,
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki,

**Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli:**

prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,

- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych

większość melodii przewidzianych w programie nauczania,

- umie bezbłędnie wykonywać rytmy – gestodźwiękami

i na instrumentach perkusyjnych,

- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy,
- podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu danej klasy.

**Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli:**

poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej

klasy i wie, co one oznaczają,

**Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:**

niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa

niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,

- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,

- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,

**Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:**

niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka

najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie

melodycznym gamę i kilka najprostszych utworów

przewidzianych w programie nauczania,

- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą,
- najprostsze polecenia – ćwiczenia rytmiczne – wykonuje

z pomocą nauczyciela.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Opracowała: Marta Kiepura

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych  
z PLASTYKI w klasie SIÓDMEJ rok szkolny 2021/2022 wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu Program nauczania plastyki „Do dzieła!” Klasa VII

Autor programu

Bożena Ozga-Morawska

Adaptacja do podstawy programowej z 2014 r.: Ewa Kozyra

Adaptacja do podstawy programowej z 2017 r.: Marta Ipczyńska, Natalia Mrozkowiak

| Dział tematyczny            | Uczeń otrzymuje<br>ocena celująca<br>jeśli:                                                                                                                                                                                                                                         | Ocena bardzo<br>dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena<br>dostateczna                                                                                                                                                                      | Ocena<br>dopuszczająca                                                                                                                                                    |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ABC SZTUKI                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- określa, co odróżnia sztukę współczesną od sztuki tradycyjnej,</li> <li>- wyjaśnia, na czym polega rola artysty w kulturze współczesnej,</li> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- charakteryzuje sztukę współczesną, - wymienia przykładowe formy dzieł sztuki współczesnej,</li> <li>- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową,</li> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową,</li> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z małą pomocą nauczyciela</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną i ludową,</li> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z pomocą nauczyciela</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z dużą pomocą nauczyciela</li> </ul>                                              |
| NOWOCZESNE DZIEDZINY SZTUKI | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia terminy związane z poznanymi nurtami,</li> <li>- rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki poszczególnych nurtów i wskazuje różnice między nimi,</li> <li>-Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- sytuuje sztukę nowoczesną w czasie,</li> <li>- wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami,</li> <li>- podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów,</li> <li>- wymienia twórców i przykłady dzieł sztuki z poszczególnych kierunków,</li> <li>- opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów,</li> <li>- wykonuje w wybranej technice plastycznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami,</li> <li>- podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów,</li> <li>- opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów,</li> <li>- wykonuje w dowolnej technice z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów,<br/>=Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zna pojęcie sztuka współczesna</li> <li>-Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela</li> </ul> |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | pracę inspirowaną<br>twórczością artystów z<br>początku XX w.                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                   |
| NOWOCZESNE DZIEDZINY<br>SZTUKI – FILM, –<br>FOTOGRAFIA | <ul style="list-style-type: none"> <li>- charakteryzuje fotografię jako dziedzinę sztuk wizualnych,</li> <li>- omawia rodzaje fotografii i wskazuje różnice między nimi,</li> <li>- wyjaśnia, kim jest fotografik,</li> <li>- charakteryzuje film jako dziedzinę sztuk audiowizualnych,</li> <li>- wskazuje przykład zastosowania środków wyrazu filmu w dziele omówionym na lekcji lub w podręczniku,</li> <li>Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę fotograficzną</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>-- wyjaśnia podstawowe terminy związane z fotografią,</li> <li>- wylicza rodzaje fotografii,</li> <li>- wymienia zastosowania fotografii,</li> <li>- podaje tematy fotografii,</li> <li>- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia podstawowe terminy związane z fotografią,</li> <li>- wylicza rodzaje fotografii,</li> <li>- wymienia zastosowania fotografii,</li> <li>- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia zastosowania fotografii,</li> <li>- podaje tematy fotografii,</li> </ul> <p>Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podaje tematy fotografii,</li> </ul> <p>Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela</p> |
| ASAMBLAŻ I INSTALACJA                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, w jaki sposób artyści nadają nowe znaczenie przedmiotom codziennego użytku,</li> <li>- omawia sposoby aranżowania przestrzeni na potrzeby działań artystycznych,</li> <li>-Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną</li> </ul>                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja,</li> <li>- wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej,</li> <li>- opisuje wybrany asamblaż lub wskazaną instalację,</li> <li>- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja,</li> <li>- wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej,</li> <li>- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja,</li> </ul> <p>Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela</p>               | <p>wyjaśnia, czym są asamblaż, Nie potrafi jednak samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela</p>                                            |
| HAPPENING I<br>PERFORMANCE                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>- omawia różnice między happeningiem, performance’em i teatrem,</li> <li>-Kreatywnie, według</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, czym są happening i performance,</li> <li>- podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach</li> </ul>                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>-- wyjaśnia, czym są happening i performance,</li> <li>- podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>--- wyjaśnia, czym są happening i performance,</li> </ul> <p>-Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela</p>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>--- wyjaśnia, czym są happening i performance,</li> </ul>                                                                  |

|                                      |                                                               |                                                                                                                                                   |                                                                                                                        |                                            |                                                                              |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną                    | happeningu i performance'u,<br>- omawia role artysty i odbiorcy w happeningu i performansie,<br>- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat. | happeningu i performance'u,<br>- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat. |                                            |                                                                              |
| NOWE MEDIA W SZTUCE                  | Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną | - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.                                                                                                 | - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.                                | Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela | Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela |
| ANALIZA DZIEŁ SZTUKI                 | Kreatywnie, własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną        | - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.                                                                                                 | - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.                                | Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela | Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela |
| TWORZENIE Z NATURY-<br>MARTWA NATURA | Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną | - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.                                                                                                 | - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.                                | Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela | Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela |
| PEJZAŻ                               | Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną | - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.                                                                                                 | - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.                                | Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela | Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela |
| PORTRET                              | Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną | - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.                                                                                                 | - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.                                | Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela | Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela |

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA – wychowanie fizyczne**  
**DLA KLAS 7-8**  
**ROK SZKOLNY 2021/2022**

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sprawność fizyczna                  | <p>1.W całym cyklu kształcenia, sprawność fizyczna uczniów podlega ocenie</p> <p>2.Ocena sprawności polega na przeprowadzeniu standardowych pomiarów umiejętności nauczanych na lekcjach w-f.</p> <p>3. Uczeń, który nie uczestniczył w pomiarze umiejętności (nieobecność, złe samopoczucie), zobowiązany jest do jego uzupełnienia w ciągu 2 tygodni.</p> <p>4.Z pomiarów umiejętności zwolnione są osoby posiadające przeciwwskazania do wykonywania określonego wysiłku fizycznego (potwierdzone przez lekarza bądź rodzica ucznia )</p> <p>5. Uczeń, który przystąpił do testu otrzymuje co najmniej ocenę dobrą.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Umiejętności ruchowe                | <p>1.Ocenie podlegają umiejętności ruchowe nabywane w cyklu kształcenia na podstawie obserwacji i pomiarów umiejętności.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Wiadomości                          | <p>1.Nauczyciel ma prawo kontrolować zdobyte w trakcie kształcenia wiadomości z zakresu kultury fizycznej w formie obserwacji, przydzielania zadań (np. sędziowanie, przeprowadzanie rozgrzewek) oraz w formie pisemnej)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Uczestnictwo w zajęciach            | <p>1. Aktywnie w lekcji w-f uczestniczyć mogą jedynie osoby odpowiednio przygotowane do zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- posiadające sportowe obuwie zmienne</li> <li>- przebrane w strój sportowy (koszulka typu T – Shirt, krótkie spodenki, getry, dres )</li> <li>- nie posiadające na sobie żadnej biżuterii (typu kolczyki, łańcuszki, zegarki itp.)</li> </ul> <p>1.Z aktywnego uczestnictwa w lekcji zwolniony jest uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- posiadający zwolnienie lekarskie (jeśli jest na dłuższy okres 1 miesiąca musi być potwierdzone przez Dyrektora szkoły i na odpowiednim druku)</li> <li>- posiadający zwolnienie od rodziców</li> <li>- nieprzygotowany do zajęć (brak odpowiedniego stroju lub obuwia) lub zgłaszający nieprzygotowanie do zajęć z dowolnego powodu (nie więcej niż 2 razy w półroczu)</li> </ul> <p>2.Za każde kolejne nieprzygotowanie do zajęć uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.</p> |
| Aktywność i społeczne zaangażowanie | <p>1.Uczeń może być dodatkowo oceniany za:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-szczegółne zaangażowanie podczas zajęć obowiązkowych (prowadzenie rozgrzewek, zwycięstwo w konkursach, itp.)</li> <li>-udział w rozgrywkach sportowych na terenie szkoły</li> <li>-reprezentowanie szkoły w rozgrywkach na terenie miasta</li> <li>-uczęszczanie na ponadobowiązkowe zajęcia sportowe</li> <li>-propagowanie kultury fizycznej i zdrowego trybu życia (udział w konkursach itp.)</li> <li>-pełnienie funkcji kapitana</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## SYSTEM OCENINIA Z WF

### OBSZARY OCENIANIA:

#### a) frekwencja - **wysiętek ucznia**

(wskaźnik - procent obecności na lekcjach )

ocena celująca 90 % i powyżej

ocena bardzo dobra 80-89%

ocena dobra 70-79%

ocena dostateczna 60-69%

ocena dopuszczająca 50-59%

#### b) aktywność podczas i poza lekcjami WF - **wysiętek ucznia**

(wskaźnik – ilość otrzymanych „plusów”)

ocena celująca – 6 i więcej plusów

ocena bardzo dobra 5 plusów

ocena dobra 4 plusy

ocena dostateczna 3 plusy

ocena dopuszczająca 2 plusy

Plusy otrzymać można za:

- przeprowadzenie rozgrzewki (jeden plus)
  - sędziowanie (jeden plus)
  - zwycięstwo w grach, konkursach (jeden plus),
  - przygotowanie sprzętu sportowego do zajęć (jeden plus)
  - pełnienie funkcji organizacyjnych na lekcji (jeden plus)
  - udział w zawodach międzyszkolnych (trzy plusy)
  - udział w zawodach wewnątrzszkolnych (dwa plusy)
- 
- uprawianie sportu wyczynowo w sekcjach i klubach pozaszkolnych (trzy plusy)

c) poziom opanowania treści programowych - **ocena nabytych**

**umiejętności**

(wskaźnik – średnia ocen ze pomiaru umiejętności )

Uczeń ma prawo 2 razy w semestrze zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Za każde następne będzie otrzymywał ocenę niedostateczną. Może być ona anulowana – zamieniona na 3 plusy z aktywności.

**OCENA ŚRÓDROCZNA LUB KOŃCOWA JEST ŚREDNIĄ (PO ZAOKRĄGLENIU DO CAŁOŚCI) OCEN UZYSKANYCH PRZEZ UCZNIA WE WSZYSTKICH OBSZARACH**

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **religii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu „KIM JESTEM JAKO CZŁOWIEK, KIM CHCĘ BYĆ JAKO CHRZEŚCIJANIN”

NR AZ-3-01/13

Autor programu: ks.Krzysztof Mielnicki , Elżbieta Kondrak , Bogusław Nosek

## I PÓŁROCZE

| DZIAŁ                             | OCENA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                             |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | celująca                                                                                                                    |
| <b>I. Otwarcie na Bożą miłość</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia, co jest dla niego ważne</li> <li>podaje prawdę, że Bóg kocha miłością bezwarunkową</li> <li>wskazuje teksty biblijne mówiące o powszechności grzechu</li> <li>wskazuje na Jezusa jako Zbawiciela, który wyzwala z niewoli grzechu</li> <li>wymienia najważniejsze wartości w życiu człowieka</li> <li>podaje prawdę, że stan duszy człowieka wpływa na jego relacje z otoczeniem</li> <li>prezentuje treść perykopy o dwunastoletnim Jezusie w świątyni</li> <li>definiuje modlitwę jako spotkanie i dialog z Bogiem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady działania kochającego Boga w swoim życiu</li> <li>interpretuje biblijną perykopę o zwiastowaniu</li> <li>omawia prawdę, że grzech jest przeszkodą w poznaniu i akceptacji prawdy o sobie i o Bożej miłości</li> <li>określa, jaki ideał siebie chciałby osiągnąć, który będzie podobał się Panu Bogu</li> <li>podaje, w jaki sposób zaprasza Jezusa do swego życia</li> <li>podaje przykłady gubienia i odnajdywania Boga w życiu chrześcijanina</li> <li>opowiada, w jaki sposób szuka Jezusa, identyfikując się z Maryją lub Józefem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polega miłość bezwarunkowa</li> <li>uzasadnia, że poszukiwanie Boga oznacza otwarcie się na Jego Miłość (jak Maryja)</li> <li>interpretuje biblijną perykopę uzdrowieniu paralityka (Mt 9,1-8)</li> <li>określa, w jaki sposób oddaje Jezusowi swoje grzechy</li> <li>interpretuje biblijną perykopę o Zachęsu (Łk 19,1-10)</li> <li>uzasadnia, że warto poszukiwać Jezusa pomimo swojej grzeszności</li> <li>wymienia formy i rodzaje modlitw i podaje przykłady</li> <li>charakteryzuje życie człowieka jako ciągłe poszukiwanie Boga</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>formułuje własną modlitwę dziękczynną za miłość okazywaną przez Boga</li> <li>podaje, w jaki sposób otwiera się na bezwarunkową miłość Boga i ją przyjmuje</li> <li>uzasadnia, że o własnych siłach człowiek nie jest w stanie wyzwolić się z grzechu i potrzebuje Bożej pomocy</li> <li>charakteryzuje konsekwencje zaproszenia Jezusa do swego serca (życia)</li> <li>podaje, w jaki sposób dba o dobre relacje z rodziną i w grupie koleżeńskej</li> <li>uzasadnia, dlaczego Boga (Jezusa) trzeba nieustannie szukać</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>daje świadectwo, w jaki sposób troszczy się o „sprawy Boże” w swoim życiu</li> </ul> |
| <b>II. Przyjaźń</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia pojęcia: czyste serce, poźdliwość</li> <li>podaje przyczyny konfliktu króla Saula z Dawidem</li> <li>wylicza cechy prawdziwej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje (wymienia) różnice psychiczne między mężczyzną i kobietą</li> <li>podaje przykłady sytuacji, kiedy przyjaźń jest poddana próbie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia prawdę, że człowiek przeżywa swoje życie i wyraża się jako mężczyzna lub kobieta</li> <li>charakteryzuje życie zniewolone poźdliwością i postawę czystego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>właściwie ocenia różne opinie i zachowania dotyczące ludzkiej seksualności prezentowane w reklamach</li> <li>określa działania, jakie po-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>nawiązuje przyjacielskie relacje z innymi</li> </ul>                                 |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                        |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | przyjaźni <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy charakteryzujące przyjacielskie relacje</li> <li>podaje przykłady dobrych relacji dorastających dzieci z rodzicami</li> <li>określa, co to jest wolontariat</li> <li>wymienia rodzaje pracy wolontariatu</li> <li>definiuje, czym są uzależnienia</li> <li>wylicza różne formy uzależnień (papierosy, alkohol, narkotyki, zakupy)</li> <li>określa szkodliwość narkotyków</li> <li>wymienia pozytywne i negatywne strony kontaktu przez Internet</li> <li>wskazuje, jak chronić swoją godność i prywatność w sieci</li> <li>określa, jakiej postawy wobec życia oczekuje od nas Bóg</li> <li>podaje prawdę, że problemy są nieodłączną częścią życia człowieka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa, w jaki sposób chce budować relacje przyjaźni</li> <li>podaje przykłady działań (zachowań) budujących wzajemne zaufanie</li> <li>wyraża szacunek wobec rodziców (opiekunów)</li> <li>wskazuje sposoby włączenia się w wolontariat w swojej miejscowości lub okolicy</li> <li>podaje, w jaki sposób szuka grupy, z którą chce pomagać innym</li> <li>wyraża dezaprobatę wobec wszelkiego rodzaju uzależnień</li> <li>podaje, w jaki sposób i kto może pomóc ludziom uzależnionym</li> <li>podaje zasady właściwego korzystania z Internetu</li> <li>wskazuje pozytywne sposoby rozwiązywania problemów, które spotyka w życiu</li> <li>wskazuje, gdzie mogą szukać pomocy osoby mające myśli samobójcze</li> </ul> | serca <ul style="list-style-type: none"> <li>opowiada historię relacji Dawida z królem Saulem</li> <li>charakteryzuje przyjaźń Dawida i Jonatana</li> <li>uzasadnia konieczność okazywania czci rodzicom</li> <li>uzasadnia, dlaczego warto słuchać rodziców</li> <li>charakteryzuje owoce zaangażowania się w wolontariat</li> <li>wyjaśnia, na czym polegają poszczególne uzależnienia</li> <li>charakteryzuje skutki uzależnienia</li> <li>podaje, w jaki sposób może wspierać kolegów, którzy mieli kontakt z narkotykami</li> <li>charakteryzuje różnice między światem wirtualnym a realnym</li> <li>określa postawę zdrowego dystansu wobec świata wirtualnego</li> <li>charakteryzuje życie ludzkie jako największy dar otrzymany od Boga</li> <li>wyjaśnia, że samobójstwo nie jest rozwiązaniem problemu</li> </ul> | dejmuje w zakresie wychowania siebie do czystości <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polegają dobre relacje rówieśnicze</li> <li>określa, jakie działania ukierunkowane na dobro planuje podjąć z wspólnie rówieśnikami</li> <li>formułuje prawa i obowiązki rodziców wobec dzieci oraz dzieci wobec rodziców</li> <li>wyjaśnia słowa Jezusa „Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu”</li> <li>referuje, w jaki sposób uwrażliwia innych na problem narkomanii</li> <li>argumentuje wartość bezpośrednich relacji osobowych</li> <li>uzasadnia, dlaczego mamy się troszczyć o własne życie</li> <li>określa, w jaki sposób szanuje swoje życie i troszczy się o swój rozwój</li> </ul> | ludźmi: <ul style="list-style-type: none"> <li>wolontariuszami i potrzebującymi pomocy i referuje swe działania wobec klasy</li> </ul> |
| <b>III. Bóg Ojciec</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje pojęcie wiary</li> <li>wymienia główne prawdy wiary</li> <li>definiuje pojęcie „Biblia”</li> <li>wymienia inne nazwy Biblii</li> <li>omawia budowę Pisma Świętego (księgi, rozdziały, wersety, wyjaśnienia pod tekstem)</li> <li>potrafi odszukać wskazany fragment biblijny</li> <li>podaje, w jakich językach napisano Biblię</li> <li>podaje definicję modlitwy</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia prawdę, że u podstaw wiary jest przyjęcie Bożej miłości i odpowiedź na nią</li> <li>omawia własne sposoby umacniania swej wiary</li> <li>wymienia autorów Biblii i etapy jej powstawania</li> <li>określa, co to jest kanon Pisma Świętego</li> <li>określa, czym jest Tradycja Kościoła</li> <li>wymienia niektóre gatunki literackie, jakimi posługuje się Biblia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia potrzebę coraz lepszego poznawania treści wiary</li> <li>rozdziela wiarę naturalną i religijną (nadprzyrodzoną)</li> <li>wyjaśnia, na czym polega natchnienie Biblii</li> <li>wyjaśnia, że czytając Biblię, spotyka się z Bogiem</li> <li>przyporządkowuje gatunki literackie do wybranych fragmentów Pisma Świętego</li> <li>potrafi rozpoznać przekład Biblii zatwierdzony przez Kościół katolicki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, że wiara jest wejściem w osobistą relację z Bogiem</li> <li>charakteryzuje związek między Pismem Świętym a Tradycją</li> <li>podejmuje samodzielną lekturę Pisma Świętego i dzieli się swym doświadczeniem wobec klasy</li> <li>uzasadnia konieczność określenia gatunków literackich dla właściwej interpretacji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>referuje, jakie wskazówki dla własnego życia odkrywa w Piśmie Świętym</li> </ul>                |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia rodzaje modlitw</li> <li>wymienia najważniejsze fakty z historii zbawienia</li> <li>określa miejsce Abrahama w historii zbawienia</li> <li>podaje, że wiara jest darem Boga i wymienia jej cechy</li> <li>podaje, że Izaak był synem Abrahama</li> <li>omawia tekst biblijny o ofierze Abrahama (Rdz 22,1-19)</li> <li>omawia okoliczności zmiany imienia Jakuba na Izrael</li> <li>omawia sytuację Izraelitów w Egipcie i rolę Mojżesza w ich wyjściu z niewoli</li> <li>wymienia dokonania Jozuego</li> <li>wskazuje proroka Daniela jako wzór wytrwałości w wierze</li> <li>wskazuje proroka Eliasza jako obrońcę wiary narodu wybranego w prawdziwego Boga (1 Krl 18,20-40)</li> <li>wskazuje, co pogłębia wiarę w Boga, a co ją niszczy</li> <li>wymienia zadania Jeremiasza dane mu przez Boga</li> <li>wymienia cechy dojrzałej wiary</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia najbardziej znane tłumaczenia Biblii</li> <li>podaje przykłady modlących się postaci biblijnych</li> <li>potrafi wykorzystać Pismo Święte w modlitwie osobistej</li> <li>określa kolejność najważniejszych wydarzeń z historii zbawienia, zaznaczając je na osi czasu</li> <li>omawia, że Bóg jest wierny swoim obietnicom i chce stale przebywać w naszym życiu</li> <li>wymienia owoce heroicznej wiary Abrahama</li> <li>podaje przykłady działań Boga, które pomagają człowiekowi przemienić się na lepsze</li> <li>określa sytuacje współczesnych zniewoleń człowieka</li> <li>podaje cechy dobrego przewodnika (mentora)</li> <li>podaje przykłady współczesnych postaci godnych naśladowania</li> <li>wymienia owoce i trudności trwania w wierze na przykładzie proroka Daniela i św. Piotra</li> <li>podaje przykłady błędnych wyobrażeń o Bogu</li> <li>określa praktyki przeciwne wierze w Boga (zabobon, bałwochwalstwo, wróżbiarstwo, magia)</li> <li>wskazuje, co jest źródłem bałwochwalstwa i czarów</li> <li>charakteryzuje konsekwencję Jeremiasza w głoszeniu Bożego słowa mimo porażek ze strony narodu</li> <li>podaje, w jaki sposób dba o rozwój swojej wiary</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje w Piśmie Świętym miejsca, gdzie występują poszczególne typy modlitw</li> <li>charakteryzuje relacje Bóg-człowiek (na przykładzie postaci ze Starego Testamentu oraz współczesnych ludzi)</li> <li>charakteryzuje postać Abrahama i wyjaśnia, dlaczego nazywamy go „ojcem wierzących”</li> <li>omawia, w jaki sposób pogłębia swoją wiarę</li> <li>wyjaśnia sens próby wiary Abrahama</li> <li>charakteryzuje postawę Abrahama wobec Boga w sytuacji próby</li> <li>wskazuje problemy, które powierza Bogu w ufnej modlitwie</li> <li>wyjaśnia biblijne znaczenie zmiany imienia</li> <li>uzasadnia konieczność samodyscypliny i pracy nad sobą</li> <li>charakteryzuje postawę Mojżesza względem Boga i ludu izraelskiego</li> <li>uzasadnia potrzebę nadziei i zaufania Bogu w przezwyciężaniu duchowych zniewoleń (złe przyzwyczajenia, nałogi)</li> <li>charakteryzuje misję Jozuego</li> <li>uzasadnia potrzebę posiadania doradcy w podejmowaniu dobrych decyzji</li> <li>opowiada, co pomogło prorokowi Danielowi trwać nieugięcie przy Bogu,</li> <li>charakteryzuje podobieństwa (różnice) w postawie wiary proroka Daniela, św. Piotra i własnej</li> <li>charakteryzuje religijność narodu wybranego w czasach Eliasza</li> </ul> | <p>tekstów biblijnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, dlaczego tłumaczy się Biblię na języki narodowe</li> <li>prezentuje, jak modli się tekstami z Pisma Świętego</li> <li>samodzielnie układa modlitwy i z zaangażowaniem modli się nimi</li> <li>wyjaśnia, że wiara polega na wyjściu poza granicę tego, co jest dla człowieka logiczne i zrozumiałe</li> <li>uzasadnia typiczne podobieństwo Izaaka do Jezusa</li> <li>uzasadnia potrzebę Bożej pomocy i błogosławieństwa w chwilach zmagania ze sobą</li> <li>potrafi odnieść doświadczenie wiary Mojżesza do swoich życiowych planów i oczekiwań</li> <li>wskazuje, w jaki sposób naśladuje postawę Mojżesza we własnym życiu</li> <li>wskazuje, w jakich sytuacjach stara się być dobrym przykładem dla innych</li> <li>uzasadnia potrzebę ciągłego wyjaśniania rodzących się wątpliwości religijnych</li> <li>referuje, w jaki sposób szuka kompetentnych osób i odpowiada na rodzące się w nim pytania</li> <li>wyjaśnia, na czym polega niebezpieczeństwo praktykowania magii i spirytyzmu</li> <li>właściwie ocenia rzeczywistość, nazywając zło złem, a dobro dobrem</li> </ul> |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia, że Bóg jest prawdziwym Bogiem, który działa i wyzwala człowieka</li> <li>• omawia wątpliwości Jeremiasza wobec powołania go przez Boga (Jer 1,6-7)</li> <li>• opowiada dialog Jeremiasza z Bogiem (Jr 20)</li> <li>• uzasadnia, że człowiek wypowiadając przed Bogiem swoje wątpliwości, nawiązuje z Nim głębszą relację</li> <li>• omawia, w jaki sposób stara się podtrzymywać i pogłębiać bliską relację z Chrystusem</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia, że trudności w wierze są elementem procesu rozwoju wiary i mogą stać się pomocą w pogłębieniu relacji z Bogiem</li> <li>• wyjaśnia proces rozwoju wiary</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                |
| <b>VII. Wydarzenia zbawcze (tematy 56-58)</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa różnicę między pojęciami święty i błogosławiony, kanonizacja i beatyfikacja</li> <li>• podaje datę świąt Bożego Narodzenia i jej genezę</li> <li>• wskazuje teksty biblijne mówiące o Bożym Narodzeniu</li> <li>• opowiada o pokłonie Mędrców (Mt 2,1-12)</li> <li>• wymienia znaki i osoby, które prowadzą go do Jezusa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia współczesnych polskich świętych i błogosławionych</li> <li>• wyjaśnia, że świętość osiąga się przez naśladowanie Jezusa (Mk 8,34-35)</li> <li>• wymienia znaki i obrzędy wigilijne</li> <li>• wymienia osoby, dla których może być „gwiazdą” prowadzącą do Jezusa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje życie wybranego świętego lub błogosławionego w kontekście jego pójścia za Jezusem</li> <li>• zna swojego patrona, patrona parafii i Polski</li> <li>• charakteryzuje chrześcijański wymiar świąt Bożego Narodzenia</li> <li>• wyjaśnia znaczenie znaków i obrzędów wigilijnych</li> <li>• opisuje rolę gwiazdy w dotarciu Mędrców do Betlejem</li> <li>• wyjaśnia znaczenie napisu K+M+B robionego kredą na drzwiach domów (<i>Christus mansionem benedicat</i>)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady sytuacji, gdy stara się żyć duchem Ewangelii na co dzień</li> <li>• omawia, w jaki sposób realizuje powszechne powołanie do świętości w swoim życiu</li> <li>• krytycznie ocenia przejawy komercjalizacji świąt Bożego Narodzenia</li> <li>• określa, w jaki sposób wyraża radość i dziękczynienie Bogu za przyjście Zbawiciela</li> <li>• opowiada o nowej tradycji Orszaków Trzech Króli</li> <li>• uzasadnia, że współczesne Betlejem to każda Msza Święta</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• w miarę możliwości angażuje się w przygotowanie Orszaku Trzech Króli i bierze w nim udział</li> </ul> |

## II PÓŁROCZE

| DZIAŁ                  | OCENA                                                                                   |                                                                                                                       |                                                                                                               |                                                                                                           |                                                                      |
|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
|                        | dopuszczająca                                                                           | dostateczna                                                                                                           | dobra                                                                                                         | bardzo dobra                                                                                              | celująca                                                             |
| <b>IV. Kościół do-</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• definiuje pojęcie Kościoła domowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje elementy Kościoła domowego możliwe do realizacji we wła-</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje rodzinę chrześcijańską jako Kościół domowy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zadania poszczególnych członków rodziny w re-</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• referuje, w jaki</li> </ul> |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| mowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia praktyki religijne chrześcijanina</li> <li>podaje przykłady modlitw z wczesnego dzieciństwa oraz teksty, którymi modli się obecnie</li> <li>określa, że obowiązkiem rodziny jest zapewnienie troskliwej opieki, również duchowej, nad chorymi i starszymi jej członkami</li> <li>wymienia okresy roku liturgicznego</li> <li>wymienia święta nakazane przez Kościół i podaje ich daty</li> <li>podaje, że świętowanie niedzieli jest religijnym obowiązkiem chrześcijanina</li> <li>wymienia okoliczności rodzinnych spotkań</li> <li>podaje daty najważniejszych rodzinnych uroczystości (rocznice, imieniny...)</li> <li>podaje treść i godzinę wspólnego odmawiania Apelu Jasnogórskiego</li> <li>wymienia modlitwy, których nauczył się w rodzinie</li> <li>podaje przykłady świadectwa o Chrystusie w ramach rodziny</li> <li>podaje, z jakich okazji ludzie przychodzą do kościoła</li> <li>wymienia ważne wydarzenia, które przeżywał w kościele</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>snej rodzinie</li> <li>wymienia różnice w pojmowaniu Boga przez małe dziecko i gimnazjalistę</li> <li>wskazuje różnice między wychowaniem religijnym a świeckim</li> <li>określa wartość i sens cierpienia</li> <li>wymienia posługi (pielęgnacyjne, medyczne i duchowe) świadczone wobec osób chorych i starszych</li> <li>wymienia instytucje wspierające rodzinę w wypełnianiu jej obowiązku wobec osób chorych i starszych i wie, jak się z nimi skontaktować</li> <li>wymienia święta, które nie posiadają stałej daty</li> <li>uzasadnia przekonanie o potrzebie świętowania dni świątecznych</li> <li>wymienia elementy chrześcijańskiego świętowania niedzieli</li> <li>wymienia chrześcijańskie elementy świętowania (Msza Święta, wspólna modlitwa, obecność kapłana, rocznicowa pielgrzymka...)</li> <li>mówi (śpiewa) z pamięci Apel Jasnogórski</li> <li>podaje różne określenia modlitwy</li> <li>wymienia możliwości rodzinnego świadczenia o Chrystusie wobec innych ludzi</li> <li>daje świadectwo uczestnictwa w Mszach Świętych zamawianych przez rodzinę, przyjaciół, sąsiadów, klasę...</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia przeszkody, utrudniające religijne wychowanie</li> <li>charakteryzuje zmiany w modlitwie młodego człowieka</li> <li>charakteryzuje sposób życia człowieka o religijnym wychowaniu</li> <li>uzasadnia obowiązek opieki nad chorymi i starszymi członkami rodziny</li> <li>układa modlitwę w intencji chorych</li> <li>charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne w oparciu o KKK</li> <li>interpretuje schemat roku liturgicznego</li> <li>przyporządkowuje poszczególnym okresom roku liturgicznego właściwe im obrzędy liturgiczne i paraliturgiczne</li> <li>uzasadnia przekonanie o potrzebie zachowania tradycji związanych z poszczególnymi okresami roku liturgicznego</li> <li>na podstawie wybranych tekstów biblijnych wyjaśnia, że niedziela jest dla chrześcijanina dniem świętym</li> <li>uzasadnia, że robienie zakupów w niedzielę jest naruszeniem Bożego przykazania</li> <li>uzasadnia potrzebę wspólnego świętowania</li> <li>układa plan świętowania rodzinnej uroczystości, uwzględniając jej chrześcijański charakter</li> <li>omawia historię cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej</li> <li>wyjaśnia znaczenie jasnogórskiego sanktuarium dla Polaków</li> <li>potrafi odnaleźć na odbiorniku radiowym stacje transmitujące Apel Jasnogórski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>alizowaniu idei Kościoła domowego</li> <li>charakteryzuje rozwój obrazu Boga od dzieciństwa do lat młodzieńczych</li> <li>uzasadnia wartość i potrzebę chrześcijańskiego wychowania</li> <li>potrafi wykonać podstawowe czynności pielęgnacyjne, udzielić pierwszej pomocy, wezwać pogotowie i kapłana</li> <li>omawia, w jaki sposób troszczy się o sferę duchową osób chorych i starszych w swojej rodzinie</li> <li>interpretuje wybrane teksty liturgiczne związane z poszczególnymi okresami i świętami</li> <li>krytycznie ocenia przypadki naruszania prawa do niedzielnego odpoczynku</li> <li>podaje, w jaki sposób dba o chrześcijański wymiar świętowania niedzieli</li> <li>w ufnej modlitwie powierza Bogu swoich bliskich, szczególnie w dni, które są dla nich ważne</li> <li>uzasadnia wartość modlitwowej jedności w godzinie Apelu</li> <li>podaje, w jaki sposób zachęca bliskich do wspólnego odmawiania Apelu</li> <li>omawia propozycje zorganizowania wspólnej modlitwy w swojej rodzinie</li> <li>uzasadnia potrzebę więzi z</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>sposób podejmuje starania, by realizować w swej rodzinie ideę Kościoła domowego opowiada, jak angażuje się w działalność grup religijnych na terenie swojej parafii oraz zachęca do tego rodziców i rodzeństwo</li> <li>aktywnie włącza się w przygotowanie uroczystości i okazjonalnych imprez na terenie kościoła (dekora-cje, żłóbek, Grób</li> </ul> |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady rodzin, których świętość budowała się na wspólnej modlitwie</li> <li>• na podstawie tekstów biblijnych i nauczania Kościoła uzasadnia konieczność apostolskiego zaangażowania chrześcijańskich rodzin</li> <li>• interpretuje teksty biblijne, mówiące o Kościele jako „domu duchowym”</li> <li>• charakteryzuje rolę Kościoła i znaczenie kościoła materialnego w życiu swojej rodziny</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | kościół parafialnym oraz troski o jego stan materialny i wystrój                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Pański, ołtarze na Boże Ciało, festyny itp.)                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>V. Ojczyzna</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, czym jest i jak się wyraża patriotyzm</li> <li>• wymienia najważniejsze wydarzenia z historii Polski, z których możemy być dumni</li> <li>• podaje datę chrztu Mieszka I oraz imię jego żony</li> <li>• wymienia pierwsze biskupstwa na ziemiach polskich</li> <li>• prezentuje życie i działalność misyjną św. Wojciecha</li> <li>• podaje fakty z życia św. Stanisława i datę jego śmierci</li> <li>• relacjonuje wpływ męczeńskiej śmierci św. Stanisława na późniejsze zjednoczenie kraju</li> <li>• podaje fakty z życia św. Jadwigi Królowej</li> <li>• podaje przykłady nietolerancji religijnej w szesnastowiecznej Europie</li> <li>• wymienia różne wyznania w ówczesnej Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady naszych narodowych bohaterów</li> <li>• przedstawia motywy osobiste i polityczne przyjęcia chrztu przez Mieszka I</li> <li>• podaje datę liturgicznej uroczystości św. Wojciecha</li> <li>• prezentuje postawę patriotyzmu i szacunku dla historii ojczyzny</li> <li>• podaje datę liturgicznego wspomnienia św. Stanisława</li> <li>• omawia, w jaki sposób stara się naśladować męstwo i bezkompromisowość św. Stanisława w walce ze złem</li> <li>• wymienia zasługi św. Jadwigi dla chrześcijaństwa</li> <li>• podaje datę jej wspomnienia liturgicznego</li> <li>• podaje, w jaki sposób wyraża troskę o rozwój swojej wiary</li> <li>• wymienia dokumenty dotyczące tolerancji religijnej w Polsce</li> <li>• wyraża szacunek względem ludzi innych wyznań</li> <li>• przejawia postawę tolerancji wobec wyznawców innej wiary</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje wartości, dla których Polacy oddawali życie</li> <li>• uzasadnia religijną wartość miłości Ojczyzny</li> <li>• wyjaśnia znaczenie chrztu Polski dla dalszych jej dziejów</li> <li>• uzasadnia doniosłość zjazdu gnieźnieńskiego</li> <li>• charakteryzuje konflikt pomiędzy biskupem Stanisławem a królem Bolesławem Śmiałym</li> <li>• wyjaśnia rozbieżności w historycznych ocenach tego konfliktu</li> <li>• charakteryzuje rolę królowej Jadwigi w krzewieniu wiary chrześcijańskiej</li> <li>• ukazuje wartość tolerancji religijnej</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego Polskę w XVI-XVIII w. nazywano „azylem heretyków”</li> <li>• opisuje przejawy tolerancji religijnej w Polsce na przestrzeni wieków</li> <li>• charakteryzuje podobieństwa i różnice między Kościołem rzymskokatolickim a grekokatolickim</li> <li>• określa stosunek duchowieństwa polskiego do walk narodowowyzwoleń-</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, w jaki sposób wzmacnia poczucie polskości w codziennym życiu</li> <li>• uzasadnia znaczenie obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski i zjazdu w Gnieźnie dla budowania zjednoczonej Europy</li> <li>• uzasadnia, dlaczego św. Stanisław należy do głównych patronów Polski</li> <li>• podaje przykłady sytuacji, w których staje w obronie pokrzywdzonych</li> <li>• podaje, w jaki sposób wyraża odpowiedzialność za szerzenie wiary</li> <li>• charakteryzuje działania głównych postaci szerzących ideę tolerancji</li> <li>• określa, w jaki sposób angażuje się w poznawanie i pogłębianie swojej wiary</li> <li>• opisuje prześladowanie unitów na przestrzeni wieków (akcje rusyfikacyjne, dekrety carskie z 1839 r. i 1874 r.,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samodzielnie poszukuje źródeł dla lepszego zrozumienia wydarzeń sprzed tysięcy lat oraz ich znaczenia dla współczesności i referuje owoce swych poszukiwań</li> <li>• włącza się w przygotowanie religijnej oprawy ważnych wydarzeń rodzinnych,</li> </ul> |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                           |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia przyczyny i skutki zawarcia unii w Brześciu w 1516 r.</li> <li>omawia przyczyny i przebieg powstania machabejskiego,</li> <li>podaje przykłady męczeństwa za wiarę i Ojczyznę</li> <li>wymienia bohaterów, którzy uratowali Polskę i jej wiarę</li> <li>podaje fakty i wydarzenia potwierdzające obecność Kościoła w życiu narodu</li> <li>wymienia najważniejsze fakty z życia bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki,</li> <li>wymienia chrześcijańskie tradycje dotyczące życia rodzinnego i społeczno-narodowego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje główne fakty z życia św. Andrzeja Boboli</li> <li>wymienia przyczyny prześladowania Kościoła unickiego</li> <li>podaje fakty z działalności Kościoła w czasach niewoli narodowej</li> <li>wymienia nazwiska księży zaangażowanych w walki narodowo-wyzwoleńcze oraz w działalność społeczno-kulturalną</li> <li>wyraża szacunek wobec tych, którzy poświęcili życie, abyśmy mogli żyć w wolnym kraju</li> <li>wyraża szacunek dla ludzi walczących w obronie swej wiary i ojczyzny</li> <li>określa rolę, jaką Kościół odegrał w najnowszych dziejach Polski</li> <li>wyraża szacunek dla ofiary z życia złożonej za Chrystusa i rodaków</li> <li>określa formy kultu bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki</li> <li>podaje, w jaki sposób korzysta z ich orędownictwa u Boga i stara się naśladować ich cnoty</li> <li>podaje przykłady pielęgnowania chrześcijańskich tradycji przez Polaków w różnych okolicznościach dziejowych</li> <li>omawia znaczenie zwyczajów, obzędów</li> </ul> | <p>czych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje działalność społeczno-kulturalną Kościoła w czasach niewoli narodowej</li> <li>charakteryzuje postawę kard. Wyszyńskiego wobec Ojczyzny</li> <li>opisuje przykłady obecności Kościoła w dziejach narodu polskiego</li> <li>charakteryzuje zasługi bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki wobec Ojczyzny</li> <li>charakteryzuje wartość kultu polskich świętych dla kształtowania osobistych i narodowych postaw Polaków</li> <li>uzasadnia, że przywiązanie do chrześcijańskich tradycji pozwoliło Polakom przetrwać najtrudniejsze doświadczenia dziejowe</li> </ul> | <p>więzienie kapłanów, przymus do przechodzenia na prawosławie)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje, w jaki sposób troszczy się o jedność w swoim środowisku</li> <li>układa modlitwę, w której dziękuje Bogu za dar wolności i przynależność do Kościoła</li> <li>uzasadnia wartość męczeństwa za wiarę</li> <li>wyjaśnia, dlaczego bohaterowie mogą uratować naród i jego wiarę</li> <li>uzasadnia, że chrześcijanin w każdym czasie jest wezwany do dawania świadectwa</li> <li>uzasadnia potrzebę duchowej więzi ze świętymi</li> <li>podaje, w jaki sposób dba o zachowanie w swojej rodzinie i klasie chrześcijańskich tradycji</li> </ul> | <p>szkolnych, patriotycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje, w jaki sposób angażuje się w szerzenie kultu polskich świętych</li> </ul> |
| <b>VI. Moja codzienność</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>definiuje pojęcie uczciwości</li> <li>podaje, że uczciwość jest warunkiem spokojnego sumienia</li> <li>definiuje pojęcia: obmowa, oszczerstwo, krzywoprzysięstwo, wiarołomstwo</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia, co można stracić przez nieuczciwość</li> <li>kieruje się uczciwością w relacjach z innymi</li> <li>podaje przykłady sytuacji, w których trzeba bronić prawdy i o nią walczyć, oraz ludzi, którzy zapłacili za taką postawę cenę wolności, a nawet życia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, że człowiek uczciwy cieszy się dobrą opinią i budzi zaufanie u innych</li> <li>wskazuje okoliczności, gdzie ceniona jest uczciwość</li> <li>uzasadnia, dlaczego warto być uczciwym</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia, dlaczego człowiek uczciwy zasługuje na szacunek</li> <li>analizuje wpływ nieuczciwości na życie religijne człowieka</li> <li>analizuje wpływ krzywoprzysięstwa i wiarołomstwa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje sytuacje, w których stara się pokojowo rozwiązywać konflikty</li> </ul>                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, czym są uczucia</li> <li>• wymienia najważniejsze uczucia</li> <li>• podaje przykłady sytuacji, w których należy wypowiedzieć słowa krytyki</li> <li>• podaje przykłady autorytetów związanych z pełnieniem jakiejś funkcji czy roli społecznej</li> <li>• wymienia przyczyny konfliktów i sposoby zapobiegania im na podstawie Jk 3,13-18</li> <li>• wymienia najczęstsze przyczyny konfliktów występujących w środowisku szkolnym i rodzinnym</li> <li>• określa istotę prawdziwej wolności</li> <li>• definiuje pojęcia: tolerancja, akceptacja, miłość chrześcijańska</li> <li>• podaje treść Bożych przykazań odnoszących się do sfery seksualnej człowieka</li> <li>• wymienia możliwości zagospodarowania wolnego czasu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa, w jaki sposób stara się poznać świat własnych uczuć oraz jak pracuje nad ich rozwojem</li> <li>• określa, czym różni się krytyka od krytykanctwa</li> <li>• wymienia uznawane przez siebie autorytety</li> <li>• wskazuje, dla kogo (i w jakich dziedzinach) sam może być autorytetem</li> <li>• podaje przykłady pozytywnego rozwiązywania konfliktów</li> <li>• podaje przykłady nadużywania wolności</li> <li>• podaje przykłady zwyciężania zła dobrem w codziennym życiu</li> <li>• wymienia najczęstsze problemy młodych ludzi związane z przeżywaniem własnej seksualności</li> <li>• wymienia cechy prawidłowego i nieprawidłowego wypoczynku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje relacje międzyludzkie (w rodzinie, szkole, grupie koleżeńskiej) oparte na prawdzie</li> <li>• uzasadnia religijną i społeczną wartość mówienia prawdy i dotrzymywania danego słowa</li> <li>• charakteryzuje zmienność nastroju i uczuć jako prawidłowość związaną z wiekiem dojrzewania</li> <li>• uzasadnia potrzebę uświadamiania sobie i rozpoznawania przeżywanych aktualnie uczuć</li> <li>• uzasadnia potrzebę krytycznych wypowiedzi</li> <li>• charakteryzuje sposób wyrażania krytycznych uwag</li> <li>• uzasadnia konieczność uznawania określonych autorytetów</li> <li>• charakteryzuje powody krytyki i odrzucania autorytetów</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega umiejętność słuchania innych</li> <li>• uzasadnia, że do właściwego korzystania z wolności potrzebna jest odpowiedzialność</li> <li>• wyjaśnia, czym samowola różni się od wolności</li> <li>• omawia granice tolerancji w świetle Chrystusowej nauki o zgorszeniu i wezwaniach do miłości również nieprzyjaciół</li> <li>• podaje przykłady sytuacji, gdy sprzeciwia się nietolerancji oraz tolerancji źle rozumianej</li> <li>• uzasadnia potrzebę panowania umysłu i woli nad budzącymi się uczuciami i zmysłami,</li> <li>• wyjaśnia, że nie wszystko, co przyjemne, jest dobre</li> <li>• wyjaśnia znaczenie czasu wolnego i dobrej jego organizacji dla ludzkiego</li> </ul> | <p>na życie religijne człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzasadnia przekonanie, że Bóg jest po stronie tych, którzy mówią prawdę i nią żyją</li> <li>• wyjaśnia, w jaki sposób przeżywane emocje mogą wpływać na nasze relacje i podejmowane przez nas decyzje</li> <li>• wskazuje sposoby radzenia sobie z problemem zmienności uczuć, by nie utrudniały one relacji z innymi ludźmi</li> <li>• zwracając innym uwagę, czyni to taktownie, z zachowaniem szacunku dla rozmówcy</li> <li>• z uwagą wysłuchuje i przyjmuje od innych słowa krytyki</li> <li>• formułuje kryteria uznania kogoś za autorytet</li> <li>• podaje, w jaki sposób stara się być autorytetem dla innych</li> <li>• podaje przykłady sytuacji, gdy odpowiedzialnie korzysta z wolności</li> <li>• dokonuje krytycznej oceny źle rozumianej tolerancji (akceptowanie zła, hołdowanie ludzkiej słabości czy skłonnościom do złego)</li> <li>• uzasadnia, że wymagania chrześcijańskiej etyki seksualnej mają na celu prawidłowy rozwój człowieka, szczególnie w sferze emocjonalnej i duchowej</li> <li>• określa, w jaki sposób podejmuje pracę nad sobą w</li> </ul> | <p>rodzinne i koleżeńskie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opowiada, w jaki sposób inspiruje rodzinę i kolegów do efektywnego zagospodarowania wolnych chwil</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | rozwoju                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | dziedzinie opanowania pożą-<br>dliwości i kontroli swoich<br>pragnień<br>• podaje, w jaki sposób dba o<br>dobrą organizację czasu wol-<br>nego w ciągu dnia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| <b>VII.<br/>Wyda-<br/>rzenia<br/>zbawcze<br/>(tematy<br/>59-61)</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia, co to jest pokusa</li> <li>• podaje kryteria ważności sakramentu pokuty i po-<br/>jednania oraz akty peniten-<br/>ta</li> <li>• określa, na czym polegał<br/>grzech pierworodny i wy-<br/>mienia jego skutki</li> <li>• definiuje pojęcie ewangeli-<br/>zacja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia okresy i dni pokuty w ciągu<br/>roku liturgicznego i omawia sposoby<br/>ich przeżywania</li> <li>• wymienia znaki i symbole liturgii<br/>paschalnej</li> <li>• wyjaśnia, że przez mękę, śmierć i<br/>zmartwychwstanie Pan Jezus pokonał<br/>grzech, szatana i śmierć</li> <li>• określa istotę nowej ewangelizacji<br/>jako pogłębienie i umocnienie oso-<br/>bowej relacji z Jezusem</li> <li>• podaje prawdę, że pierwszym „od-<br/>biorcą” nowej ewangelizacji jest ro-<br/>dzina</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje perykopę o kuszeniu Pana<br/>Jezusa (Łk 4,1-13)</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega właściwie<br/>przeprowadzony rachunek sumienia<br/>według kryteriów jakościowych i ilo-<br/>ściowych</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega dobre<br/>przygotowanie do spowiedzi</li> <li>• określa, w jaki sposób wynagradza za<br/>swoje grzechy Bogu i bliźniemu</li> <li>• uzasadnia, że przez swoje zmar-<br/>twychwstanie Chrystus pokonał<br/>grzech pierworodny, ale w naszym<br/>życiu pozostały jego skutki</li> <li>• charakteryzuje skutki grzechu pier-<br/>worodnego w swoim życiu</li> <li>• wyjaśnia, że od czasów Pięćdziesiąt-<br/>nicy Duch Święty umacnia Kościół w<br/>dziele ewangelizacji</li> <li>• omawia sposoby ewangelizacji w<br/>rodzinie (wspólna modlitwa, rozwa-<br/>żanie Bożego słowa, rozmowa na te-<br/>mat związku życia z wiarą, udział ro-<br/>dziny w praktykach religijnych)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje, w jaki sposób przy-<br/>gotowuje się do spowiedzi<br/>rekolekcyjnej</li> <li>• wyjaśnia, na czym polega<br/>post ścisły oraz kiedy i kogo<br/>obowiązuje</li> <li>• wyjaśnia znaczenie znaków i<br/>symboli liturgii paschalnej</li> <li>• omawia chrześcijańskie<br/>świętowanie Wielkanocy</li> <li>• określa, w jaki sposób wyra-<br/>ża wiarę w zmartwychwsta-<br/>nie Chrystusa</li> <li>• wyjaśnia, dlaczego odpowie-<br/>dzialni za ewangelizację są<br/>wszyscy członkowie rodziny,<br/>a szczególnie rodzice</li> <li>• podaje przykłady okoliczno-<br/>ści, gdy rozmawia o spra-<br/>wach wiary w swojej rodzi-<br/>nie</li> </ul> |  |

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych  
z wychowania fizycznego w klasach 7-8 wynikające z realizowanego programu nauczania

**Tytuł programu :Autorski Program Nauczania Wychowania Fizycznego dla klas ośmioletniej szkoły podstawowej**

**Autor programu :Krzysztof Warchoń.**

## **1. OCENA CELUJĄCA**

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

|                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Postawy i kompetencji społecznych- spełnia co najmniej 5 kryteriów                      | -jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego,<br>-nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych, osobistych,<br>-charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej,<br>-używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela,<br>-bardzo chętnie pracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,<br>-reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa,<br>-systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,<br>-uprawia dyscypliny lub konkurencje w klubach sportowych. |
| Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć - spełnia co najmniej 5 kryteriów | -w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 90% zajęć,<br>-w sposób bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji,<br>-wzorowo pełni funkcje lidera grupy lub kapitana drużyny,<br>-pokazuje i demonstrowe większość ćwiczeń ruchowych,<br>-prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie merytorycznie i metodycznie,<br>-potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu lekcji,<br>-umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń,<br>-stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,<br>-poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów.                |
| Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego - spełnia 4 kryteria                          | -zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie,<br>-samodzielnie zabiega o poprawę próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył,<br>-uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych,<br>-dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,<br>oblicza wskaźnik BMI,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Aktywności fizycznej - spełnia co najmniej 5 kryteriów                                  | -zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez błędów technicznych,<br>-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych,<br>-wykonanie zadania ruchowego jest przykładem i wzorem dla innych ćwiczących,<br>-potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,<br>-wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do bramki),                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | -stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów,<br>-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych .                                                                                                                                        |
| Wiadomości – spełnia co najmniej 3 kryteria | -zalicza sprawdziany i testy na ocenę bardzo dobrą i celującą,<br>-stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,<br>-posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego,<br>-wykazuje się dużym zakresem wiedzy o tematyce sportowej |

## 2. OCENA BARDZO DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Postawy i kompetencji społecznych - spełnia co najmniej 4 kryteria                    | -jest przygotowany do zajęć, posiada strój, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnego powodu,<br>-nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych itp.,<br>-charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,<br>-używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami i nauczycielem,<br>-chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego,<br>-reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim, gminnym,<br>-niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,<br>-niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym. |
| Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć- spełnia co najmniej 4 kryteria | -w trakcie miesiąca ćwiczy w co najmniej 80 %zajęć,<br>-w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,<br>-bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy lub kapitana, drużyny,<br>-pokazuje i demonstrowa niektóre umiejętności ruchowe,<br>-prowadzi rozgrzewkę lud ćwiczenia kształtujące poprawne pod względem merytorycznym i metodycznym,<br>-potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,<br>-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,<br>-stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów.                                                              |
| Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego – spełnia co najmniej 4 kryteria            | -zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie,<br>-poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z powodów rodzinnych, zdrowotnych, osobistych za namową nauczyciela,<br>-uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych,<br>-dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,<br>-oblicza wskaźnik BMI,                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Aktywności fizycznej – spełnia co najmniej 4 kryteria                                 | -zalicza wszystkie sprawdziany z niewielkimi błędami technicznymi, taktycznymi,<br>-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,<br>-potrafi wykonać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,<br>-wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale nie efektywnie ( sporadycznie trafia do bramki),<br>-stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej,<br>-stopień opanowania umiejętności ruchowych wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach sportowych.                                                                                                  |
| Wiadomości - spełnia co najmniej 2 kryteria                                           | -zalicza sprawdziany i testy na ocenę bardzo dobrą lub dobrą,<br>-stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,<br>-posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,<br>-wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy o tematyce sportowej.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

### 3. OCENA DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie:

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Postawy i kompetencji społecznych – spełnia co najmniej 3 kryteria                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,</li> <li>-nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, osobistych,</li> <li>-charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,</li> <li>-nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela,</li> <li>-sporaadycznie pracuje z nauczycielami wychowania fizycznego,</li> <li>-bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,</li> <li>-nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,</li> <li>-raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym.</li> </ul>                                                                                                                                       |
| Systematyczne go udziału i aktywności trakcie zajęć – spełnia co najmniej 3 kryteria | <ul style="list-style-type: none"> <li>-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 70% zajęć,</li> <li>-w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,</li> <li>-dobrze pełni funkcje lidera grupy lub kapitana drużyny,</li> <li>-nie potrafi pokazać i demonstrować umiejętności ruchowych,</li> <li>-prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,</li> <li>-potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,</li> <li>-umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,</li> <li>-nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć,</li> <li>-dba o stan techniczny urządzeń, przyborów, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji nauczyciela.</li> </ul> |
| Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego – spełnia co najmniej 3 kryteria           | <ul style="list-style-type: none"> <li>-zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie,</li> <li>-wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,</li> <li>-poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył za wyraźną namową nauczyciela,</li> <li>-uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych,</li> <li>-dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,</li> <li>-oblicza wskaźnik BMI,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Aktywności fizycznej – spełnia co najmniej 3 kryteria                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>-zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami,</li> <li>-wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami,</li> <li>-potrafi wykonać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,</li> <li>-wykonuje ćwiczenia efektywnie, ale zawsze mało efektywnie (nie trafia do bramki),</li> <li>-nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,</li> <li>-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach sportowych.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Wiadomości – spełnia co najmniej 1                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>-zalicza sprawdziany i testy na ocenę dobrą,</li> <li>-stosuje przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|           |                                                                                                                                      |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| kryterium | -posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,<br>-wykazuje się dobrym zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych. |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. OCENA DOSTATECZNA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Postawy i kompetencji społecznych                     | -jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnego powodu,<br>-nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, osobistych,<br>-charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,<br>-często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela,<br>-nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego,<br>-nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,<br>-nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne,<br>-nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym. |
| Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć | -w trakcie miesiąca ćwiczy co najmniej 60% zajęć,<br>-w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,<br>-nie pełni funkcji lidera ani kapitana drużyny,<br>-nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,<br>-nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki,<br>-nie potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,<br>-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczącego przygotować miejsce ćwiczeń,<br>-często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,<br>-dba o stan fizyczny urządzeń, przyborów ale aktywność wymaga zawsze dodatkowej interwencji prowadzącego.     |
| Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego             | -zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie,<br>-nie podejmuje prób zaliczenia testów<br>-nie poprawia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył,<br>-nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,<br>-nie oblicza wskaźnika BMI,<br>-nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych,                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Aktywności fizycznej                                  | -zalicza sprawdziany z dużymi błędami technicznymi, taktycznymi,<br>-wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami,<br>-potrafi wykonać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,<br>-wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie ( nie trafia do bramki ),<br>-nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,<br>-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach sportowych.                                                                                                                                                     |
| Wiadomości                                            | -stosuje tylko niektóre przepisy i zasady sportów nauczanych w trakcie zajęć,<br>-posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego,<br>-wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy o bieżących wydarzeniach sportowych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

## 5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Postawy i kompetencji społecznych                     | <ul style="list-style-type: none"><li>-bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,</li><li>-często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, osobistych,</li><li>-charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,</li><li>-bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontakcie z rówieśnikami i nauczycielem,</li><li>-nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz kultury fizycznej,</li><li>-nie bierze udziału w szkolnych i klasowych zawodach sportowych,</li><li>-nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,</li><li>-nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym.</li></ul>                                                                                       |
| Systematyczne go udziału i aktywności w trakcie zajęć | <ul style="list-style-type: none"><li>-w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 50% zajęć,</li><li>-w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,</li><li>-nie pełni funkcji lidera ani kapitana grupy,</li><li>-nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,</li><li>-nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących,</li><li>-nie potrafi samodzielnie przygotować się do wybranego fragmentu lekcji,</li><li>-umie z pomocą nauczyciela lub współwiczającego przygotować miejsce ćwiczeń,</li><li>-bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć a zachowanie ucznia może zagrażać zdrowiu i życiu współwiczających,</li><li>-nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów sportowych.</li></ul> |
| Sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego             | <ul style="list-style-type: none"><li>-zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie,</li><li>-nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych,</li><li>-nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych,</li><li>-nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,</li><li>-nie oblicza wskaźnika BMI,</li><li>-nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aktywności fizycznej                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>-zalicza wszystkie sprawdziany z rażącymi błędami,</li><li>-wykonuje ćwiczenia zawsze niezgodnie z przepisami,</li><li>-potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,</li><li>-wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie (nie trafia do bramki),</li><li>-nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,</li><li>-stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach sportowych.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                        |
| Wiadomości                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>-zalicza sprawdziany i testy na ocenę dopuszczającą,</li><li>-stosuje niektóre przepisy i zasady sportów, które były nauczane w czasie lekcji,</li><li>-posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,</li><li>-wykazuje się niskim zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

## 6. OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą .

